

KRONIKA
MĚSTA KOLÍNA

1981

DÍL II.

S P O R T A T Ě L O V Ý C H O V A

Na začátku letošního roku se probojovalo hokejové družstvo Tělovýchovné jednoty Kolín /TJ Kolín/ do finálové skupiny Národní hokejové ligy a hrálo v ní po celou zimní a jarní sezónu roku. Skončilo na 8.místě mezi deseti účastníky. Na podzim, v neděli 4.října 1981 zahájilo hokejové družstvo TJ Kolín prvním zápasem svou účast v nové soutěži Národní hokejové ligy. Na začátku sezóny nezískalo příliš úspěchů, až teprve v závěru roku se zlepšilo. Ale to už nestačilo na to, aby se umístilo v elitní skupině prvních pěti družstev tabulky a příští rok bude zápasit o udržení se v Národní hokejové lize se sedmi ostatními kluby.

Jarní fotbalovou sezónu zahájili fotbalisté TJ Kolín prvním zápasem v sobotu 14.března 1981 jako vedoucí mužstvo divize. Poslední zápas v divizi sehráli 20.června 1981 a postoupili do II.Národní fotbalové ligy. V srpnu již zahájili účast v této třetí nejvyšší československé fotbalové soutěži. V desátém kole této soutěže, v říjnu 1981, se probojoval TJ Kolín do čela tabulky, ale setrval tam jen jeden týden. Na první místo v tabulce se dostal definitivně až v předposledním kole a podzimní část soutěže ukončil jako vítěz jedné části soutěže II.Národní fotbalové ligy.

Dukla Kolín hrála v Národní volejbalové lize v jarní i podzimní sezóně letošního roku. Na konci roku se umístila na druhém místě tabulky.

Ve čtvrtek 12. února 1981 se uskutečnilo setkání nejlepších sportovců kolínského okresu se stranickými a státními představiteli. Při té příležitosti byli vyhlášeni nejlepší sportovci, trenéři a svazarmovci roku 1980. Byli to: v atletice V.Pražák, J.Kyjovská, I.Slanař, A.Pacovský a St.Plešinger, v cyklistice M.Fišera, v kopané M.Šín, M.Karlíček, J.Kárl, J.Podimák a L.Špínar, v ledním hokeji V.Filipi, celý kolektiv "A" mužstva TJ Kolín, v tenise P.Jiráček, M.Mikšovský, J.Číla a celé družstvo dorostu TJ Kolín, ve střelectví J.Martínek, K.Forisková, R.Kšírl, J.Chmelík a J.Paseka, v modelářství L.Vráblík, St.Staněk, F.Hejný a K.Níkl, ve výcviku branců J.Miňovský a Výcvikové středisko

branců národního podniku Frigera Kolín. Tajemník OV KSČ soudruh Václav Pácal na závěr slavnosti poděkoval sportovcům a svazarmovcům za vzornou reprezentaci okresu a města.

Již po šesté bylo svěřeno tenisovému oddílu TJ Kolín uspořádání předposledního kola halového mistrovství ČSSR mužů v tenise. Mistrovství se uskutečnilo ve dnech 12. až 15. března 1981 ve sportovní hale Středního odborného učiliště Spojů v Kolíně IV., Královská cesta.

Sportovní úspěchy oslavil i mladý oddíl Karate kolínské Tělocvičné jednoty Lokomotiva /dále jen Lokomotiva Kolín/. Při zápasech v Liberci dne 21. března 1981 obsadili kolínští zápasníci v soutěži KATA SHIAI dvě první místa.

Kolínský občan a sportovec Miloš Fišera zvítězil v závodech ve Španělsku a stal se mistrem světa v cyklokrosu. Po návratu do Kolína mu připravili kolínští sportovci nadšené uvítání a přijal je vedoucí tajemník OV KSČ na sekretariátě a předal mu blahopřání okresního výboru KSČ.

Dne 12. května 1981 uplynulo šedesát let od vzniku organizované turistiky v Kolíně, od založení odboru Klubu českých turistů. Kolínští turisté vyvíjeli hned od svého založení bohatou sportovní i kulturní činnost. Vydávali známý Věstník odboru Klubu českých turistů v Kolíně, jehož dvacet ročníků je dodnes nepřekonaným zdrojem informa-

cí o kulturním životě v našem městě ve dvacátých a třicátých letech. Jedním z největších činů kolínských turistů bylo zřízení české Kolínské boudy v tehdy německých Krkonoších. Tradici prvních zanícených kolínských turistů udržují a rozmnožují oddíly turistiky Lokomotivy Kolín a TJ Kolín.

V sobotu dne 23.května 1981 se konala Okresní konference Československého svazu tělesné výchovy v Kolíně /ČSTV/. Mohla radostně konstatovat rozvoj tělesné výchovy a sportu na kolínském okrese v posledních pěti letech. Počet organizovaných sportovců stoupl z 13 882 v roce 1976 na 15 445 v roce 1980. Z celkového počtu organizovaných sportovců bylo 6 788 mužů, 2 848 žen, 1 412 dorostu a 4 397 žactva. Sportovci byli organizováni v 83 tělovýchovných jednotách a v těchto oddílech: základní rekreační tělesné výchovy / 4 486/, turistiky / 1 016/, atletiky /342/, košíkové /342/, cyklistiky /52/, kopané / 5 648/, házené /94/, horolezectví /57/, jezdeckví /111/, jachtingu /36/, judo-karate /81/, kanoistiky /51/, krasobruslení /81/, kuželkářství /108/, ledního hokeje /842/, lyžování /301/, orientačního běhu /75/, plavání /87/, sportovní gymnastiky /152/, stolního tenisu /248/, šachů /460/, tenisu /344/, odbíjené /457/ a nohejbalu /9/.

Z kolínských jednot je největší Tělovýchovná jednota Kolín /TJ Kolín/ se 2 666 členy, Lokomotiva Kolín s 1 187 členy a Jiskra Kolín se 693 členy.

Okresní výbor ČSTV se již po řadu let zaměřuje na práci s mládeží. Pro sportovně talentovanou mládež byly v Ko-

líně vytvořeny sportovní základny mládeže: košíkové /145 dětí/, kopané /79 dětí/, ledního hokeje /119 dětí/, atletiky /135 dětí/, odbíjené /192 dětí/, sportovní gymnastiky /80 dětí/ a základní rekreační tělesné výchovy /22 dětí/. V Kolíně jsou dále tři tréninková střediska mládeže: atletiky, sportovní gymnastiky a odbíjené, v nichž pracuje 26 kvalifikovaných trenérů, z nichž tři se věnují této činnosti profesionálně. Na 6. Základní škole v Ovčárské ulici jsou zřízeny sportovní třídy se 120 sportovci, o něž pečuje 11 trenérů.

V roce 1980 se kolínští sportovci zúčastnili několika nejvyšších soutěží. V republikových soutěžích byla čtyři družstva dospělých: v cyklistice, kopané, ledním hokeji a odbíjené, pět družstev dorostu: jedno v kopané a po dvou ve sportovní gymnastice a v šachu a vedle toho se zúčastnilo republikových soutěží 25 dorostenců v atletice, 5 v cyklistice a 4 v orientačním běhu. Celostátních soutěží se zúčastnili čtyři cyklisté, 2 atleti, 1 běžec a 8 plavců; 17 dorostenců se zúčastnilo celostátních soutěží v atletice a jeden v orientačním běhu.

O okresní spartakiádě jsem psal v kronice za rok 1980. Okresní konference ČSTV mohla oprávněně konstatovat, že tělesná výchova a sport v kolínském okrese i v samotném městě Kolíně prochází úspěšným rozvojem.

V neděli 24.května 1981 se konaly v Kolíně v jezdeckém areálu za nemocnicí jarní jezdecké závody, pořádané jezdeckým oddílem TJ Lokomotiva.

Veteran Car Club Automotoklubu Kolín uspořádal v sobotu dne 23.května 1981 Osmou kolínskou soutěž historických vozidel. Po přejímce vozidel byla od 10,00 hod. do 12,30 hod. výstava historických vozidel na náměstí Rudé armády a odpoledne ve 13,30 hod. byla odstartována soutěž těchto vozidel na trati vedoucí ulicemi Nad zastávkou, Kollárovým náměstím, Sluneční, Na Petříně, Šotnovskou zpět do Sluneční a do ulice Na Petříně, kde byl cíl. Veteran Car Club založil v roce 1969 Antonín Lämlein jako AERO Car Club a od roku 1978, kdy do klubu vstoupilo více majitelů starších vozů jiných značek, změnil klub název na dnešní Veteran Car Club a je součástí Automotoklubu Svazu pro spolupráci s armádou v Kolíně. V ČSSR je asi dvacet takových klubů, které se zabývají restaurováním a udržováním historických motorových vozidel a motocyklů a seznamují veřejnost s historií motorismu.

Ve dnech 6.až 8.června 1981 uspořádal kolínský Klub lodních modelářů na vodní ploše za Veltruby "Regatu přátelství". Byl to již XVII. ročník této soutěže, jíž se zúčastnilo 48 soutěžících se 111 modely. Účastníci byli z SSSR, Bulharska, Polska, Německé demokratické republiky a z ČSSR. Z kolínského Klubu lodních modelářů se zúčastnilo 13 soutěžících se 33 modely. Žáci Klubu lodních modelářů z Kolína získali v přeboru ČSR 1., 3., 5. a 6. místo v jednotlivcích a 1. a 3. místo v družstvech.

V neděli 14.června 1981 se uskutečnil již 23.ročník

silničního běhu Kolín - Velký Osek - Kolín. Start i cíl byl na atletickém stadiónu v Borkách. Běželo se ve čtyřech kategoriích mužů a v jedné žen. Účastnilo se 196 závodníků.

Ve dnech 22. a 23. srpna 1981 se konaly v Kolíně na nově budovaném stadiónu Na Spálence dostihy chrtů.

V srpnu se zúčastnilo osm členů kolínského Klubu lodních modelářů jako reprezentační družstvo ČSSR soutěže ve Varně v Bulharsku a získali dvě bronzové medaile a dvakrát se umístili na čtvrtém místě v těžké mezinárodní konkurenci.

V srpnu se konal v Kolíně také závod Velká cena města Kolína za účasti 116 závodníků.

V Praze se konalo slavnostní zasedání výboru Fotbalového svazu Ústředního výboru ČSTV k 80. výročí vzniku organizované české kopané. Na tomto zasedání byl fotbalovému oddílu TJ Kolín uděleno čestné uznání. Tuto poctu převzalo jen sedm fotbalových oddílů z celé republiky.

Ve dnech 19. a 20. září 1981 se konalo na vodní ploše u Veltrub mistrovství ČSSR v lodních modelech. Zúčastnilo se 29 soutěžících, z toho bylo 17 z Klubu lodních modelářů z Kolína. Soutěžilo 68 modelů. Výsledky: 19 modelů bylo zařazeno do 1. výkonnostní třídy, z toho bylo 10 kolínských,

18 modelů bylo zařazeno do II. výkonnostní třídy, z toho bylo 9 kolínských a 10 modelů bylo zařazeno do III. výkonnostní třídy a z těch 8 patřilo členům kolínského Klubu lodních modelářů.

Ve dnech 26. a 27. září 1981 se konal na stejném místě závod "Podzimní plachta", jehož se zúčastnilo 29 soutěžících se 66 modely, z toho bylo 24 členů kolínského Klubu lodních modelářů, kteří závodili s 51 modely.

Koncem září uspořádal Automotoklub Svazu pro spolupráci s armádou v Kolíně 10. ročník závodu motokár na dráze v ulicích Kutnohorského předměstí.

Ve dnech 9. až 11. října 1981 se zúčastnili členové Klubu lodních modelářů v Kolíně soutěže "Regata přátelství" v Drážďanech v Německé demokratické republice. Kolínský závodník Pavel Novotný vyhrál "Putovní praporek klubu lodních modelářů z Drážďan".

Činnost Klubu lodních modelářů v Kolíně je velmi pestrá. Klub sdružuje především mládež, která zde má široké pole působnosti. Podobně pracuje i Letecko modelářský klub v Kolíně, který se letos v září zúčastnil svými 12 členy mezinárodní soutěže leteckých modelů mezi Českou socialistickou republikou a Německou demokratickou republikou. Klub si letos svépomocí prováděl rekonstrukci své dílny a klubovny.

Klub lodních sportů dostavěl letos svou loděnici. Ve dnech 10. a 11. října 1981 organizoval spolu s OV ČSTV soutěž vodáků "Ledová kra".

Klub železničních modelářů v Kolíně pořádal letos výstavu železničních modelů v rámci mistrovství ČSSR železničních modelů.

Na podzim letošního roku vzpomenuli kolínští sportovci 50 let kolínského organizovaného boxu. Oddíl boxu byl založen v roce 1931 při zápasnickém oddílu AFK Kolín.

Letos oslavil Svaz pro spolupráci s armádou /Svazarm/ 30 let svého trvání. Dne 24. listopadu 1981 se konalo v Družstevním domě slavnostní zasedání Okresního výboru Svazarmu, na němž pronesl hlavní referát předseda OV Svazarmu podplukovník Miroslav Šenfluk. Zasedání se zúčastnila delegace OV KSČ, kterou vedl ~~xxxxxxx~~ tajemník s. Václav Pácal, a delegace Ústředního výboru Svazarmu, vedená plukovníkem Janem Kovaříkem.

Letos se konal již 55. ročník "Drozdova lesního běhu" za účasti 125 závodníků.

PRŮMYSL

V průmyslu znamenal rok 1981, první rok sedmé Pětiletky, nástup do nových podmínek řízení na základě směrnic shrnutých do Souboru opatření ke zdokonalení soustavy plánovitého řízení národního hospodářství po roce 1980, který vešel v platnost dnem 1.ledna 1981, a který se již dlouhou dobu před tím připravoval.

Proto také nástup do práce v první pracovní den roku, kterým byla neděle dne 4.ledna 1981, byl ve všech kolínských podnicích slavnostní. Pracující vítala již od bran závodů hudba, v Tatře a v Koramu opravdová česká dechovka, jinde aspoň hudba z reproduktorů.

V ČKD Dukla, odštěpný závod Tatra Kolín byl za přítomnosti podnikového ředitele ČKD Dukla Praha dr.ing.L. Fialy uveden do funkce nový ředitel závodu Tatra soudruh

ing. Václav Korbel. Přítomni byli dále předseda Krajské kontrolní a revizní komise KSČ s. Jiří Biško, tajemník pro průmysl OV KSČ v Kolíně s. Josef Týle a další.

V Tesle se zúčastnil zahájení nového pracovního roku vedoucí tajemník OV KSČ soudruh Josef Říha a v Koramu tajemník pro ideologii OV KSČ soudruh Josef Zeman. Všichni vedoucí funkcionáři OV KSČ promluvili k pracujícím a vyslovili přesvědčení, že pracující splní všechny úkoly roku 1981 i celé sedmé pětiletky.

V Tesle uvedli do provozu novou výrobní halu.

Plán šesté pětiletky /léta 1976 - 1980/ byl v závodech kolínského okresu splněn na 100,3 %. Objem výroby dosáhl 25,2 miliardy korun. Nad plán bylo vyrobeno zboží za 70 miliónů korun.

Závod Východočeské chemické závody Synthesia v Kolíně splnil plán roku 1981 dne 30. prosince 1981 a nad plán dodal výrobky za dva milióny korun. Na rok 1982 mu byl stanoven plán výroby ve výši 520 miliónů Kčs, tj. o 20 miliónů Kčs víc než v roce 1981.

Závod Stavební izolace splnil plán roku již 23. prosince a ve zbývajících prosincových dnech ještě vyrobil zboží za sto tisíc korun. V letošním roce podstatně zvýšil výrobu polyuretanových panelů, používaných při stavbě velkokapacitních chladíren ovoce a zeleniny. Ve druhé polovině roku zavedli v závodě druhou směnu při výrobě desek z minerální plsti, které dodávají na stavby atomových elektráren. Závod vyrábí tepelné, zvukové i protiotřesové izolace, ale za nejdůležitější svůj úkol stále považuje především

tepelné izolace, jimiž přispívá k úsporám energie.

Národní podnik Tesla splnil plán roku 1981 dne 28. prosince a vyrobil navíc zboží za 6 miliónů korun, třebaže plán byl o 13,5 % vyšší než dosažená skutečnost výroby v roce 1980. Podnik soutěží o titul "Podnik socialistické práce", což jest zatím nejvyšší stupeň socialistické soutěže pracujících. Plán podniku na rok 1982 je opět o 4,9 % vyšší a představuje zvýšení výroby proti roku 1981 o 21 miliónů korun.

V celku však nebyl plán roku 1981 v průmyslu za celý kolínský okres splněn. Bylo dosaženo jen 99,3 % plánovaných úkolů. Neplnění ovlivnil podnik Kolínské cukrovary, který v důsledku špatné úrody a nízké cukernatosti řepy zůstal hluboko pod plánem. Když jej vyloučíme, pak ostatní závody kolínského okresu plán splnily na 100,8 %.

V závodech kolínského okresu bylo v roce 1981 vyrobeno zboží za čtyři a tři čtvrtě miliardy korun. Z toho šlo zboží za 422 miliónů korun na vývoz, z 57 % do socialistických zemí. Proti roku 1980 se objem dodávek pro vnitřní obchod zvýšil o půl procenta, export se však o 10 % snížil. Největšími vývozci jsou podniky a závody Koramo, Karborundum, Kara, Synthesia, Frigera a Fotochema Český Brod. Těchto šest závodů se podílí na celkovém vývozu z kolínského okresu osmdesáti procenty.

Průměrný měsíční výdělek dosáhl v průmyslových závodech kolínského okresu výše 2 666 Kčs; proti roku 1980 je to o 32 Kčs více, proti roku 1975 o 389 Kčs a proti roku 1960 dokonce o 1 244 Kčs více, to je téměř dvojnásobek.

Závod VCHZ Synthesia Kolín se v roce 1981 zaměřil na plnění sociálního programu. Nejvýznamnějším úkolem tohoto programu byla stavba nové závodní jídelny v cechu I /to je v býv. Lučebních závodech v Kolíně II./. Dosud byly v provozu dvě jídelny, a to jedna v cechu I. a druhá v cechu II. /býv. Draslovka v Kolíně IV./. Obě byly zastaralé, mechanizace a pracovní prostředí v nich bylo špatné, takže bylo i obtížné získávat pro ně pracovní síly, kuchařky. Nová jídelna s kantýnou je od projektu až po poslední zařízení dílem odboru výstavby a údržby závodu. Kuchyň má nejmoderněji zařízený interiér a vybavení, jídelna je vzdušná, v průčelí je stěna zdobená mozaikou s kolínským motivem. Je určena i ke shromažďování pracujících závodu, ke slavnostním schůzím a k pořádání konferencí. Byla slavnostně otevřena v březnu tohoto roku.

Rekreační středisko kolínského závodu Synthesia v městečku Janov nad Nisou v Jizerských horách bylo rekonstruováno, což byl druhý veliký úkol sociálního programu. Je to pěkný objekt, který má závod v provozu již řadu let, ale nevyhovoval již dnešním požadavkům na pohodlnou rekreaci zejména v zimě, a tak se přistoupilo k rozsáhlé adaptaci. Po ukončení sezóny 1980/81 byl objekt uzavřen a přestavěn. Počet lůžek se sice adaptací nezvýšil, ale spojením dvou ze tří objektů rekreačního střediska se zvětšily vstupní prostory a hlavně se získaly oddělené místnosti pro zájmovou činnost rekreatantů. Středisko bylo znovu otevřeno v závěru roku 1981 odborářským školením nových funkcionářů Revolučního odborového hnutí.

V létě letošního roku byl závod VCHZ Synthesia Kolín opět pověřen Okresní odborovou radou, aby byl garantem rekreace v zahraničí dětí zaměstnanců ze závodů a institucí kolínského okresu. Děti byly opět v rekreačním táboře pionýrů družebního závodu Chimik Voskresensk v moskevské oblasti SSSR. Měly možnost několikrát navštívit Moskvu, poznaly sovětské reprezentanty v krasobruslení, kteří tou dobou trénovali na zimním stadiónu Chimik Voskresensk. Děti byly s pobytem velice spokojeny, právě tak jako sovětské děti s pobytem u nás v mezinárodním pionýrském táboře závodu Synthesia Kolín v obci Černé Voděraďy v nejjižnějším cípu kolínského okresu. Další děti zaměstnanců závodu se rekreovaly v Německé demokratické republice.

V zimě byly děti zaměstnanců závodu na lyžařském výcviku, který pro ně závod zorganizoval v rekreačním středisku v Janově nad Nisou v Jizerských horách a ve zdokonalovacím kurse v Nízkých Tatrách na Slovensku. Jak v Janově tak i na Slovensku absolvovaly děti besedy se členy Horské služby o tom, jak se chovat v zimním horském prostředí.

V prvním cechu závodu VCHZ Synthesia v Kolíně II. byla letos postavena nová pec na spalování síry, jejíž provoz má přispět ke zlepšení čistoty ovzduší, neboť ne~~ž~~ bude tak znečišťovat ovzduší, jako zařízení, které bylo dosud v provozu.

V roce 1981 byl jmenován do funkce ředitele závodu Synthesia v Kolíně jeho dlouholetý pracovník soudruh Jan Vavřín. Stalo se tak po úmrtí ředitele ing. Miroslava Bauera, který vedl závod pouhý rok po zesnulém ing. Jaroslavu Pilcovi.

V závodě Strojbal Kolín byl v roce 1981 jako v roce minulém hlavní výrobní program zaměřen na výrobu kovových tub pro potravinářský, farmaceutický a chemický průmysl. Výroba kovových tub byla v základním závodě v Kolíně IV., Zengrova ulice čp. 82 zajišťována na plnoautomatických linkách, na nichž je docilována vysoká produktivita práce. V modernizaci této výroby závod dále pokračoval a uvažuje o zavedení této výroby i do přidruženého provozu v Molitorově u Kouřimě.

V roce 1981 pokračovaly práce na rekonstrukci celého závodu v Zengrově ulici, prováděné vlastními prostředky bez přerušení výroby. Sociálně správní budova byla oplášťována a prováděly se v ní vnitřní práce. Dále se pokračovalo na úpravách objektu pro rekreační účely závodu ve Smržovce, který slouží pracovníkům k zimní i letní rekreaci.

V průběhu roku se závod zaměřil na zvýšení kvality práce, zvláště pak na kvalitu výrobků rozhodujícího výrobního programu - hliníkových tub. Výsledkem tohoto úsilí bylo přiznání I. stupně jakosti pro hliníkové tuby vyráběné v kolínském závodě pro kosmetické náplně a léčiva od 1. července 1981. K udržení tohoto zařazení věnuje závod soustavnou péči, neboť tato výroba představuje čtvrtinu z celkových tržeb závodu.

Celkový plánovaný úkol ve výrobě zboží v roce 1981 byl závodu stanoven ve výši 81 400 000 Kčs a byl splněn na 100,2 % s přeplněním o 134 400 Kčs. V roce 1981 vyrobil závod celkem 127 695 000 kovových tub.

K docíleným výsledkům značně napomohla široce rozvinutá socialistická soutěž jednotlivců, kolektivů i celozávodní závazek. Hnutí Brigád socialistické práce je v závodě velmi rozšířeno. V roce 1981 soutěžilo o titul Brigáda socialistické práce 12 kolektivů s 81 členy, nositelem tohoto titulu už bylo v závodě 22 kolektivů s 203 členy, dále soutěžil jeden mládežnický kolektiv se 7 členy, tři Komplexní racionalizační brigády s 23 členy a v soutěži mladých o Rudý karafiát soutěžily dva kolektivy se 38 členy. V závodě jsou dále zavedeny i sovětské metody práce, a to Basovova metoda, v níž je zapojeno 26 kolektivů s 226 členy, a Saratovské hnutí, jímž pracuje 23 kolektivů se 138 členy. Dále ještě probíhá v závodě soutěž řidičů motorových vozidel o jízdu bez nehod, v níž jsou zapojeni čtyři závodní řidiči. Pracující závoďu uzavřeli letod 426 socialistických závazků jednotlivců, 43 kolektivních závazků; v socialistické soutěži je zapojeno 98,6 % zaměstnanců závoďu, závazky splnili na 118,7 % a odpracovali během roku zdarma 11 201 brigádnických hodin.

Za velmi dobré výsledky docílené v roce 1981 jak při plnění ekonomických ukazatelů výroby tak i v socialistické soutěži byl závoďu Strojbal v Kolíně propůjčen Rudý prapor oborového podniku Strojbal Hradec Králové a Českého výboru odborového svazu Revolučního odborového hnutí. Prapor byl pracujícím závoďu předán na slavnostní schůzi dne 7.května 1982.

Velice příznivých výsledků dosáhli v roce 1981 i v závodě Tatra Kolín. Upravené vlastní výkony splnili na 100,4 %,

rentabilitu výrobních fondů a zisk na 102,5 %. Zásahu na tom má pracovní iniciativa pracovníků závodu, kteří soutěží v 66 Brigádách socialistické práce a 11 komplexních racionalizačních brigádách. Kolínský odštěpný závod Tatra, který je významnou součástí podniku ČKD Dukla Praha, má též významný podíl na tom, že podniku byl propůjčen letos Rudý prapor vlády a Ústřední rady odborů.

V závodě byla letoš ukončena výroba kondenzací a místo toho musel závod direktivně převzít úpravu vody.

V roce 1981 oslavily dva významné kolínské podniky vzácná jubilea: podnik Koramo 80 let a podnik Frigera 40 let svého trvání.

Podnik Koramo vznikl ~~zákrokem~~ z bývalé České akciové společnosti pro rafinování petroleje, která byla založena v Kolíně dne 28.května 1901. Na okraji města, zčásti na katastru obce Sendražic, postavila tato společnost petrolejářský závod a vyráběla petrolej, technické benziny, parafín a asfalt. Pro získání levnější suroviny zakoupila v tehdejší Haliči naftová zřídla, odkud pak dovážela ropu cisternami, vyrobenými v Kolínské továrně na vozy. V závodě pracovali dělníci za naprosto nedostatečných sociálních, pracovních a hygienických podmínek při pracovní době 10 až 12 hodin denně, ve vlhkém a prašném prostředí a za nízké mzdy, jak o tom svědčí zachovaný pracovní řád z té doby. Společnost se brzy po zahájení výroby dostala do finančních potíží a tím i do závislosti na bance, která pak měla po celou dobu existence společnosti hlavní a rozhodující slovo v závodě. Ve svých zprává^{ch} z té doby si kapita-

listé stále stěžují jak na potíže, spojené s odbytem výrobků, zvláště petroleje, který vytlačovala elektřina a plyn, tak na konkurenci dováženého amerického, ruského a rumunského petroleje. Přestože si také ve svých zprávách stěžují na dělnictvo, že se domáhá zvýšení mezd, které prý společnost nemůže platit, vykazuje společnost například v roce 1916 zisk přes dva milióny rakouských korun a vyplácí akcionářům 30 procentní dividendy při zpracování asi tří tisíc cisteren ročně.

V letech první světové války ztratila společnost svá zřídla v Haliči a do Kolína přicházela ropa z Gbel u Hodonína, kde společnost zakoupila vrtná pole. Čas války byl i pro dělníky kolínského petrolejářského závodu těžký, ačkoli společnost dosahovala z válečných dodávek vysokých zisků. Rozpad Rakousko-Uherska a vznik Československé republiky nepřinesly ani kolínskému dělnictvu splnění oprávněných požadavků, protože se tehdy nepodařilo dosáhnout cílů, za které bojovalo. Buržoazní republika chránila zájmy kapitalistů a dělnictvo se muselo bránit poválečnému vykořisťování a potlačování práv stávkami. Z nich největší propukla v roce 1920, při níž spolu s dělníky ostatních kolínských závodů odešli na kolínské náměstí i petrolejáři, když navzdor zákazům a výhrůžkám zastavili práci a manifestovali tak svou solidaritu s generální stávkou, vyprovokovanou obsazením Lidového domu v Praze, a tím i solidaritu s požadavky na znárodnění průmyslu. Stávka trvala v závodě plných šest týdnů, dělnictvo však muselo pro finanční vyčerpání na podmínky kapitalistů přistoupit. Mnozí, zvláště

vedoucí stávky, byli z továrny vyhozeni. Nedošlo tedy ani ke zvýšení mezd, ale naopak k jejich zhoršení, a nedošlo ani ke zlepšení tehdy velmi neutěšených sociálních zařízení v závodě. Šatny vůbec nebyly. Dělníci se museli umývat ve vědrech nebo chladičích, nebo vylézat až na vysokou chladičící věž, kde byla zřízena tak zvaná koupelna, která za nepříznivého počasí přímo ohrožovala zdraví. I všechny ostatní potřeby pracujících byly opatřovány jen v naprosto minimální míře. Většina pracovišť byla zařizována s největšími úsporami, byla nekrytá a po celý rok vystavena povětrnostním vlivům. Zařízení bylo velmi často primitivní, takže vyžadovalo velké, namáhavé a úmorné práce ruční, zvláště u rourařů, zámečníků i jinde.

Nebylo to jen v roce 1920, kdy byli dělníci ve větším počtu propouštěni. Opakovalo se to v dalších letech, například v roce 1922, kdy současně s propuštěním došlo i k 15 % snížení mezd. Tehdejší závodní výbor měl tak malá práva, že i o vyvěšení jeho vyhlášky a o jejím obsahu rozhodovala správa závodu. V závodě bylo tehdy před propuštěním zaměstnáno 130 lidí, po propuštění jen 59. Marné bylo jednání s ředitelem závodu, kterého se zúčastnili zástupci místního odborového svazu, o znovupřijetí propuštěných dělníků. V archivu je zachován zápis z tohoto jednání. Závěrečné prohlášení zástupce odborů znělo téměř prorocky, když řekl: "Přijde doba, kdy se srovnáme!"

V pozdější době v důsledku vzájemných bojů mezinárodních kartelů o trhy dostala se společnost do odbytových a finančních potíží. To vedlo k tomu, že se o kolínskou petro-

lejku nebo petrolku, jak se tehdy v Kolíně závodů říkalo, začal zajímat americký kapitál, kterému pak byl skutečně v roce 1925 závod pronajat a v roce 1929 odprodán. Nový majitel Vacuum Oil Company, součást mocného amerického koncernu, ve snaze dosáhnout maximálního odbytu a tím i zisku, rekonstruoval výrobní zařízení, modernizoval a rozšiřoval výrobu. Při této rekonstrukci byly zastaralé kotlové destilace nahrazeny moderními trubkovými destilacemi. Jejich siluety tvoří ještě dnes charakteristický pohled na závod. Vybudováním dalších moderních zařízení se závod přiřadil k nejmodernějším podnikům na výrobu motorových olejů a jiných mazadel v tehdejší Evropě. Na stejně moderní sociální zařízení však nový majitel zapomínal. S pomocí velké reklamy a díky rozvíjejícímu se automobilismu a nízkým mzdám dosahoval v krátké době vysokých zisků, v roce 1931 například téměř sedm miliónů korun, a to v době, kdy v republice živořilo půl miliónu nezaměstnaných. O zvýšení dělnických mezd nechtěli kapitalisté ani slyšet, a tak boj o mzdy a slušnou kolektivní smlouvu pokračoval. Výsledkem těchto stálých bojů bylo alespoň zřízení zvláštního fondu pro pojištění zaměstnanců, ze kterého byl pak v roce 1948 zřízen nadlepšovací fond, který byl převeden do státního zabezpečení.

Závod pracoval s ropou z USA, Kolumbie, ropou polskou, rumunskou a také se sovětskou, která byla v letech 1925 - až 1932 jedinou zpracovávanou surovinou v závodě. Zajímavé jsou archivní doklady o tom, jak firma pečlivě dbala o to, aby dodávání suroviny ze SSSR bylo utajováno. Část

suroviny získávala firma z vlastních vrtů u Hodonína. Závod zpracovával v té době nejvíce suroviny za všech tehdejších československých rafinerií a vyráběl z ní přes sto tisíc tun výrobků ročně. Pro prodej svých výrobků vybudoval síť skladů a na tisíc čerpadel. Její automobilový Mobil byl tehdejším špičkovým výrobkem a svědčil o dobré práci kolínských olejářů.

Mocný americký kapitál, kterému závod patřil, prošel neporušen hospodářskou krizí, jejíž tíhu nesla těžce dělnická třída a s ní milión nezaměstnaných v republice. Ani fašistická německá okupace mu neuškodila. Naopak pod firmou německé sesterské hamburské společnosti byl závod rozšiřován pro potřebu dobovačné války. Byla vybudována nová výrobní oddělení na výrobu jakostních motorových a leteckých olejů, tuků, parafínu a asfaltů z rakouských a rumunských surovin. Pro poválečnou historii tato velká investice však znamenala jen málo, protože v letech 1944 a 1945, kdy již bylo jasné, že porážka Německa již na sebe nenechá dlouho čekat, byl závod třemi těžkými angloamerickými nálety ze tří čtvrtin zničen. Na závod bylo svrženo 326 pum a byli zabiti čtyři pracovníci. Z té doby se nalézají v archivu zajímavý dokument o tom, jak ještě před koncem války zasahovala mateřská americká společnost přes vrchní německé vojenské velitelství do válečných událostí. Dne 5. dubna 1945 vydal totiž tehdejší státní ministr pro Čechy a Moravu zvláštní ochranný list, kterým zakazoval německým vojenským útvarům jakékoli destrukce a ničení v závodě.

Po osvobození slavnou Rudou armádou se všichni pra-

covníci závodu dali s velkým nadšením a obětavostí do práce pod vedením závodní organizace KSČ a revolučního závodního výboru, odklízeli trosky a obnovovali zařízení a výroby, u nichž byly podmínky pro urychlené zahájení výroby. Poprvé se všichni zaměstnanci sešli na slavné schůzi dne 15.května 1945, kde tehdejší předseda závodního výboru soudruh ing. Neumann vyhlásil okamžitá opatření pro zajištění vlády pracujícího lidu nad veškerým národním majetkem. Dne 28.října 1945 byl podnik již v první etapě znárodněn a podřízen národnímu podniku Rafinerie minerálních olejů se sídlem v Pardubicích, později v Praze, který byl řízen Československým chemickými závody v Praze. Pokračující úspěšnou poválečnou obnovou těžce poškozeného zařízení začali psát kolínští olejáři novou historii svého podniku. S odstupem let se některá fakta zdají až neuvěřitelná: ke konci roku 1945 byla v podniku zahájena výroba a ve dvouletce dosáhli pracovníci podniku předválečného objemu výroby.

Únorové události zastihly pracovníky podniku připraveny hájit práva a revoluční vymoženosti lidu. Proto se také kolektivně a spontánně účastnili protestní stávky na důkaz solidarity s rezolucí sjezdu závodních rad, kterého se zúčastnil i tehdejší předseda závodního výboru RO H soudruh Oldřich Preissner.

V procesu konsolidace po Únoru 1948 byl znárodněný podnik zřízen dne 1.ledna 1950 jako národní podnik, začleňný do národního podniku Rafinerie minerálních olejů v Praze. Později, po zrušení n.p. Rafinerie minerálních olejů

v roce 1953 byl již jako samostatný podnik Kolínská rafinerie minerálních olejů podřízen přímo ministerstvu chemického průmyslu v Praze, jeho 2.Hlavní správě. Při této reorganizaci převzal podnik ještě dvacet menších závodů, z nichž největšími byly závod v Kralupech nad Vltavou a závod v Kolíně IV, Starokolínská ulice /býv.továrna Jakl a Štěřík/, který vyráběl tuky. Tyto závody byly pak z ekonomických a racionálních důvodů postupně delimitovány nebo zrušeny, poslední z nich, závod v Kolíně IV., v roce 1970. Mezitím v roce 1958 vstoupil podnik spolu s ostatními rafineriemi do Sdružení rafinerií minerálních olejů v Praze. Po zrušení Sdružení v roce 1962 se podnik stal závodem Chemických závodů československo sovětského přátelství v Záluží u Mostu. Od roku 1966 se opět osamostatnil jako národní podnik, začleněný do oborového ředitelství Chemopetrol, závody na zpracování ropy a uhlí v Praze, přebudovaného v roce 1970 na koncernovou organizaci pro chemický průmysl a zpracování ropy. Současný název: Chemopetrol - koncernový podnik KORAMO, Kolín, pochází z roku 1975.

V letech první, druhé a třetí pětiletky pokračoval prudce rozvoj podniku dalšími rekonstrukcemi a investicemi, intenzifikací hlavních oddělení a organizací technického rozvoje. Do závodu byl v roce 1966 přiveden ropovod Družba ze Sovětského svazu, kterým je přiváděna do závodu ropa ze vzdálenosti 5 500 kilometrů. Podnik vyráběl pohonné hmoty, motorové, ložiskové a speciální oleje, tuky, parafíny a asfalty, a to do roku 1955 z ropy rakouské a rumunské, po této době z rop sovětských, tuzemských a z upo-

třebených olejů a od roku 1973 jen ze sovětských rop z Povolží.

Ve čtvrté a páté pětiletce se podnik dále rozvíjel, rušil své zastaralé provozy a nahrazoval je výkonnými zařízeními, umožňujícími zvýšení a zkvalitnění výroby. Svou výrobu racionalizoval a automatizoval a zajišťoval pro ni stále větší potřebu parní a elektrické energie. Podstatného nárůstu dosáhl zvláště ve výrobě parafínu vybudováním a intenzifikací parafinky a uvedením do provozu plně automatizovaného zařízení na stáčení, chlazení, balení a palletizaci parafínu. Také další automatické stroje umožnily rozsáhlé dodávky mazacích olejů a plastických maziv v drobném balení.

Ve srovnání s obdobím 1946-1950 vzrostla výroba v letech páté pětiletky osminásobně.

S rozšiřováním výroby narůstaly podniku problémy odpadních vod, exhalací a znečišťování pracovního prostředí. Podnik vyvinul celiké úsilí, aby odstranil nebo alespoň zmírnil škodlivé následky výrobních procesů. Vybudoval výkonnou čistírnu odpadních vod, odstranil exhalace při výrobě asfaltu a plastických maziv a pracuje cílevědomě na realizaci dalších opatření.

Vzhledem k povaze své výroby věnuje podnik zvláštní pozornost protipožární prevenci a ochraně. Aby maximálně chránil zdraví svých pracovníků, vynakládá podnik ročně šest set tisíc korun na pořízení ochranných prostředků.

Neustálou a náležitou pozornost věnuje podnik výzkumu i vývoji, jimiž se snaží dosáhnout nejvyšší kvality

svých výrobků. Největších úspěchů dosud docílil ve vývoji additivovaných olejů. Automobilový olej, známý pod značkou MOGUL SUPER, je na špičce světové úrovně.

Rafinerie KORAMO Kolín je umístěna na pravém břehu Labe přibližně ve středu České socialistické republiky. Zabírá 50 hektarů plochy na okraji města Kolína. Ropovodem Družba, jehož jedna větev vede do podniku, je přiváděna ropa ze západosibiřské a romaškinské oblasti SSSR. Ropovod zajišťuje podniku cennou surovinu a zlevňuje její dopravu proti dopravě po železnici o jednu třetinu nákladů. Rafinerie pracuje v nepřetržitém provozu, který je odstavován jen při periodických revizích. Správný chod operací v normálním provozu zajišťují výrobní specialisté, odborní dělníci a operátoři, technici a inženýři. Moderními kontrolními přístroji sledují teploty, tlaky a hladiny tekutých látek. Chemici a inženýři v laboratořích kontrolují kvalitu surovin, přísad, meziproduktů a hotových výrobků, aby nepřetržitě vyhovovaly normám. Rafinerie pracuje se zařízeními, která reprezentují miliónové hodnoty a která mohou být obsluhována jen vyškolenými pracovníky.

Od roku k roku stoupá iniciativa pracovníků a socialistická soutěž v podniku. V roce 80.výročí uzavřelo své socialistické závazky 80 % všech zaměstnanců, v podniku soutěží 21 ~~Brigád~~ Brigád socialistické práce, jejichž 275 členů má bronzové odznaky a 70 členů stříbrné odznaky. Dále je zde pět Komplexních racionalizačních brigád, ročně je podáváno na třicet zlepšovacích návrhů od šedesáti aktivních zlepšovatelů.

Od roku 1965 vybuřoval podniky tyto provozy:

V roce 1967 uvedl do provozu řistírnu odpadních vod v Klavarech v hodnotě 12 milióůů korun. V roce 1969 uvedl do provozu rozpustidlové odparafinování olejů s úpravou vody v hodnotě sto milióůů korun. V roce 1970 zavedl zařízení na plnění olejů do drobných obalů v hodnotě řtyři a půl milióůů korun. V roce 1971 vybuřoval zařízení na chlazení, stáčení a balení parafínu v hodnotě řeseti milióůů korun a v témže roce uvedl do provozu zařízení na likvidaci exhalací v hodnotě půl milióonu korun. V osmé řetiletce bude zahájena výstavba olejového bloku v celkovém nákladu řirka jedné a půl miliardy korun.

V roce 1981 má podnik 815 pracovníků a jeho produkce řiní 860 milióůů korun ročně. Produktivita práce dosahuje řástky 1 024 540 Kčs na jednoho pracovníka ročně.

V současné době buřuje podnik Koramo zvláštří stavbu na ochranu podzemních vod. Národní podnik Geostav Brno provedl na objednávku Korama řadu zkušebních vrtů, jimiž zjistil prosakování ropných produktů do podzemních vod, které vzniká netěsností rezervoárů a zvláštř pak bylo způsobeno bombardováním závodu za druhé světové války, kdy do země vytekla nařta ze zničených nádrží. Geostav staví nyní kolem závodu nepropustnou těsnicí stěnu, dlouhou několik set metrů a hlubokou až řeset metrů, která v kombinaci se speciálně upravenými jímacími vrty zamezí další vsakování do půdy a znečištřování spodních vod mimo území podniku. Umožní také řást do země vsáklé nařty vyčerpat a použít k výrobě. Stavba je velmi nákladná.

Národní podnik Frigera Kolín oslavil letos své 40.narozeniny. S výrobou v tomto podniku bylo započato v roce 1941 a po osvobození byla výroba zvýšena a rozšířena do celého závodu bývalé společnosti Báňské a hutní v Kolíně. Po sloučení s pražským závodem se soustředila výroba chladírenských potravinářských strojů do kolínského závodu. Do výrobního programu byla zařazena složitá chladicí zařízení pro zdravotnictví a laboratoře. K velkým změnám ve výrobním programu došlo koncem šedesátých let, kdy závod přestal vyrábět rozsáhlý sortiment drobných chladírenských výrobků a vyvinul moderní aparáty, pracující s novými, zdraví neškodnými, nevýbušnými a nehořlavými chladivými - freony. Úspěšně byla zvládnuta výroba zařízení pro sušení krevní plasmy a jiných biologických produktů, spočívající v odebrání vody ze zmrazeného stavu suroviny při hlubokém vakuu. Závod vyráběl i přístroje a zařízení, pracující s teplotami až minus osmdesát stupňů. Takováto zařízení vyrábějí jen podniky v nejvyspělejších státech světa a ze socialistických zemí jsou vyráběny jen v ČSSR kolínskou Frigerou. Již více než dvacet let spolupracuje podnik na vývoji v tomto úseku s Ústavem hematologie a transfuze krve v Moskvě.

Na základě dosažených výrobních úspěchů přistoupil podnik k výrobě nejnáročnějších výrobků, blokových chladicích jednotek pro silniční přepravníky. Roční výrobou těchto agregátů se řadí podnik Frigera Kolín mezi největší výrobce na světě. Vyrobil jich již více než 23 tisíc kusů. Kamiony s chladicími blokovými jednotkami značky

Frigera jezdí po silnicích mnoha evropských zemí, na silnicích celého Sovětského svazu a také na Kubě. V kolínské Frigeře byl zvládnut i vývoj chladicích zařízení pro přepravní kontejnery silniční, železniční a námořní lodní dopravy. Nemenší pozornost věnuje podnik i výrobě chladicích zařízení pro skladování zemědělských produktů, ovoce, zeleniny i obilí. Vysoká technická úroveň výrobků národního podniku Frigera Kolín zajistila podniku výsadní postavení v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci /RVHP/ i možnost postupné modernizace a optimální specializace výroby.

Národní podnik Frigera Kolín je nositelem státního vyznamenání Za zásluhy o výstavbu. Na zajišťování významných úkolů v oboru chladírenské techniky v trustu CHEPOS se podílí celý kolektiv pracovníků, zejména třicet Brigád socialistické práce, v nichž je zapojeno 429 nositelů bronzových odznaků, 112 nositelů stříbrných odznaků a 8 členů již dosáhlo nejvyššího ocenění, zlatých odznaků Brigád socialistické práce. Na počest XVI. sjezdu KSČ odpracovali pracující Frigery letos o sobotách a druhých směnách téměř dvanáct tisíc brigádnických hodin. V podniku pracuje 13 kolektivů Basovovou metodou, členové 18 kolektivů soutěží o práci bez vad. Pět kolektivů Brigád socialistické práce má patronát nad pionýrskými oddíly a nad dětským domovem v Býchorách a některými základními školami v Kolíně. Velmi je zde rozšířeno zlepšovatelské hnutí. Loni přinesla realizace sedmdesáti zlepšovacích návrhů úsporu jednoho a půl miliónu korun. K urychlení inovace výroby pracují ve Frigeře tři kolektivy Komplexních racionalizačních brigád.

Při příležitosti čtyřicátého výročí svého trvání bilancoval národní podnik Frigera Kolín výsledky své práce za celou šestou pětiletku. Produktivita práce za uplynulých pět let stoupla v podniku o více než 36 %, zisk o 240 %. Objem výroby jenom pro vývoz dosáhl hodnoty šesti set miliónů korun a je o 61 miliónů vyšší, než stanovil plán. Podnik postavil v uplynulé pětiletce pro své zaměstnance 111 bytů a podílel se významně na výstavbě mateřské školy pro 360 dětí v Kolíně IV. Na počest čtyřicátého výročí podniku byla řada obětavých pracovníků významována za dosavadní úspěšnou práci.

Jako již mnoho let před tím, i letos kolínské závody soutěžily o Putovní prapor družební oblasti Voskresensk a o Putovní prapor Okresního výboru Komunistické strany Československa a Okresní odborové rady.

V soutěži o Putovní prapor družební oblasti Voskresensk se umístil na prvním místě a získal na tento rok do opatrování putovní prapor koncernový podnik KORAMO KOLÍN, na druhém místě se umístil závod KARA Starý Kolín a na třetím koncernový podnik FRIGERA KOLÍN.

V soutěži o Putovní prapor OV KSČ a OOR skončil na prvním místě a dostal na rok do opatrování putovní prapor ~~podnik Okresní správa~~ národní podnik Prefa Hýskov, provozovna Velim, druhé místo obsadila Okresní správa silnic v Kolíně a třetí byl podnik Stavokonstrukce Český Brod.

O B C H O D A S L U Ž B Y

Spotřební družstvo JEDNOTA KOLÍN má svých 248 prodejen ve 167 obcích a osadách kolínského okresu. Z toho je 40 prodejen potravinářských, 158 smíšených, 28 prodejen průmyslového zboží, 6 nákupních středisek a 6 speciálních prodejen stavebnin. Kromě toho menší obce a osady navštěvuje pravidelně deset pojízdných prodejen, instalovaných v autobusech.

Státní obchod potravinami má v kolínském okrese 96 prodejen. V těchto prodejnách nakoupili občané v roce 1981 potraviny, které by odvezlo 1400 vagónů. V Kolíně byla letos otevřena nová prodejna potravin, samoobsluha Bezovka v nové zástavbě v Žižkově ulici.

V roce 1981 nakoupili občané kolínského okresu 27 564 metrických centů masa a masných výrobků, 22 945 q chleba, 6 029 q cukru, 3 611 hektolitrů mléka, 15 247 q pečiva, 7 501 q mouky, 5 190 q drůbežího masa, 63 933 kg kávy, 55 979 000 kusů cigaret, 16 084 hektolitrů piva, 2 966 hektolitrů vína, 1 757 hektolitrů těžkých lihovin, 138 509 kg čokolády a čokoládových výrobků a 131 532 kg nečokoládových cukrovinek. Spotřeba cigaret proti roku 1980 klesla o 8 444 000 kusů, spotřeba kávy naopak vzrostla o 1 645 kilogramů.

Kolínskou veřejnost rozrušila zpráva o uzavření bývalých Městských lázní, které sloužily i nyní, kdy je v provozu krytý plavecký stadión, a to zejména starším lidem. Na stížnosti občanů, kteří dosud lázní pravidelně používali, odpověděl Okresní podnik služeb, jemuž lázně nyní náleží, že lázně jsou v havarijním stavu, oprava by si vyžádala nákladu dva a půl miliónu korun a trvala by nejméně tři roky. Do lázní dochází pravidelně 45 občanů, kteří prý mohou chodit do plaveckého stadiónu ve městě. Okresní podnik služeb hodlá objekt lázní adaptovat na čistírnu a zrušit čistírnu v Pejřimské ulici na Zálabí, která je malá a stojí uvnitř zastavěné části města, kde působí stálé nebezpečí zhoršování životního prostředí. Okresní podnik služeb, který je řízen Okresním národním výborem v Kolíně a nemá dobrý vztah k městu, třebaže vznikl z bývalých Komunálních služeb města Kolína, dále argumentuje tím, že město Kolín není tak bohaté, aby si mohlo dovolit dvě stejné účelové

zařízení: lázně a plavecký bazén. To ovšem není pravda, protože nejde o dvě stejná, ale různá zařízení, která mají odlišnou působnost. Rozhodnutí Okresního podniku služeb, které je schváleno Okresním národním výborem, je vůči starším občanům Kolína velmi necitelné, protože starším lidem nemůže plavecký bazén nahradit dosavadní parní lázně. Do plaveckého stadiónu chodějí převážně mladí lidé, mezi nimi se staří občané nebudou dobře cítit tím spíše, že dnes mladí lidé se baví svým způsobem a vůbec neberou ohled na ostatní, zejména starší lidi. Rada Městského národního výboru v Kolíně nesouhlasila se záměrem Okresního podniku služeb, ale nebylo to nic platné, ten si zajistil své stanovisko na Okresním národním výboru, který usnesení rady Městského národního výboru zrušil. Dosáhlo se alespoň toho, že Okresní podnik služeb zřídí ve své dosavadní provozovně na Zálabí vanové a sprchové lázně pro ty, kteří nemají ve svých bytech koupelny. Ale možná, že jsou to jen sliby. Nakonec celou věc vyřeší nový most, který se má stavět již v příští pětiletce a jehož vyústění na městské straně je plánováno právě v místech dnešních lázní.

Služby, ať placené nebo neplacené, zajišťuje ve značné míře v Kolíně organizace řízená dosud Městským národním výborem - Technické služby města Kolína. Říkám: "dosud", protože se také již jednalo o to, aby tato organizace přešla do řízení Okresního národního výboru. Technické služby města Kolína zajišťují některé služby ve spolupráci s občany města a s občanskými výbory a výbory místních organiza-

cí Národní fronty. Každoročně na jaře pomáhají občané našeho města Technickým službám v národních směnách svou dobrovolnou brigádnickou prací odklízet nečistoty, které do ulic města přinesla zima, zbytky posypů vozovek a chodníků, vyčisťují zelené plochy ve městě a v sídlištích, vyhrabují staré listí, ošetřují stromy a keře a vysazují nové. O tom jsem již psal na jiném místě kroniky, zejména v kapitole o celoměstském závazku, je to však tak důležitá součást veřejné činnosti občanů, že je nutno ji stále zdůrazňovat. Město Kolín má 28 hektarů souvislých ploch městské zeleně kromě zelených pásů podél chodníků a soukromých zahrad a zahrádek občanů. Náklady na udržování zeleně ve městě vedle dobrovolné práce občanů si vyžaduje každoročně nyní částky nákladů šesti set tisíc korun.

Z E M Ě D Ě L S T V Í

Zemědělství kolínského okresu, třebaže nesplnilo v roce 1980 své plánované úkoly, dosáhlo v tomto roce na mnoha úsecích výsledků dosud ve své historii nejvyšších. Na každý hektar zemědělské půdy bylo vyrobeno 1 058 litrů mléka, 370 kg masa a 565 vajec. Bylo dosaženo průměrné užitkovosti na jednu dojnici 3 108 litrů mléka, při čemž Jednotné zemědělské družstvo v Bečvárech dosáhlo průměrné užitkovosti 3 853 letrů, JZD Tuchozar 3 515 litrů a JZD Tismice 3 503 litrů mléka. Hektarový výnos obilovin 4,58 tun je nejvyšší dosud dosažený výsledek.

Zemědělství nabývá stále většího významu, neboť má zajistit výživu národa bez závislosti na dovozu. Proto je mu věnována stále větší pozornost a péče nejen celostátně, ale i v našem okrese. Pečlivě se sledují jeho výsledky a

vytvářejí se podmínky pro jeho další vývoj. Vychází se z těchto zjištěných skutečností:

V roce 1980 průměrná spotřeba potravin živočišného původu na jednoho obyvatele dosáhla 85,8 kg masa, 232,6 kg mléka a mléčných výrobků, 8,3 kg másla a 316 kusů vajec. Nepříznivá je trvalá stagnace spotřeby zeleniny a ovoce, která je v našem okrese téměř v každém roce ovlivňována neplněním státního plánu /jako důvod se uvádějí zpravidla jarní mrazy v období květenství ovocných sadů/.

Mimořádného postavení v zabezpečování výživy zaujímá maso. Maso se stalo jednou z nejdůležitějších položek maloobchodního obratu. Na našem okrese došlo k dynamickému rozvoji plnění státního plánu v porovnání let 1971 a 1980. Zvýšila se dodávka státního plánu na 142 % /v roce 1980 - 385 kg/ha/. Tržní fondy prasat se zvýšily na 145 %, jatečného skotu na 126 % a jatečné drůbeže na 221 %. Pro srovnání intenzity nákupu masa v našem okrese svědčí tato data: nákup masa celkem v roce 1971 činil 15 097 tun, v roce 1980 již 20 510 tun. KUpříkladu JZD Bečváry dosáhlo v průměru celé šesté pětiletky výrobu 400 kg masa z každého hektaru. Přitom je výroba živočišných výrobků zajišťována se stále většími náklady společenské práce v důsledku rostoucích pořizovacích cen základních fondů, energie, externích spotřeb i dovozů bílkovinných komponentů a krmiv, roste fondová a materiální náročnost intenzifikace zemědělské výroby.

I přes tyto negativní jevy, které provázejí zemědělství, podařilo se zvýšit výrobu mléka z 54 534 miliónů

litrů v roce 1971 na 58 456 miliónů litrů v roce 1980. Bylo dosaženo doživosti 3 112 litrů na dojnici. Nejvyšších výsledků dosáhlo JZD Bečváry 3 848 litrů, JZD Tismice 3 509 litrů, ale naproti tomu nadále trvá stagnace výroby na Státním statku v Kolíně, který dosáhl užítkovosti 2 601 litrů.

Vysoké náklady na zajištění výrobních prostředků a služeb se zákonitě projevují v důchodové situaci zemědělských podniků. Rozvoj zemědělské produkce se v 6.pětiletce zpomalil, snížila se rentabilita zemědělství i tvorba zdrojů na rozšířenou reprodukci v zemědělských podnicích. Nepříznivý ekonomický vývoj se projevil v poklesu míry zisku a vedl ke snížení účinnosti ekonomických nástrojů. Například rentabilita v roce 1967 - 1968 byla na výši 27,3 %, v roce 1971 dosáhla jen 14,2 %, v roce 1975 jen 6 % a v roce 1980 mírně stoupla na 6,7 %.

Za období deseti let 1970-1980 se hrubá zemědělská produkce zvýšila o 45,6 %, z toho rostlinná výroba o 19,2 % a živočišná výroba o 73,1 %. Ve struktuře hrubé zemědělské produkce docházelo ve sledovaném období k postupnému nárůstu podílu živočišné produkce. Výrazný pokrok byl zaznamenán v tržní živočišné produkci do státních fondů, jejíž podíl na celkové tržní produkci dosáhl v roce 1980 již 67 %. Nebyla však provázána úměrným nárůstem intenzity rostlinné výroby, zejména pro optimální zabezpečení krmiv nutných pro rozvoj živočišné výroby. Proto byly nedostatky v rostlinné výrobě kompenzovány centrálním fondem krmiv, převážně z dovozu obilovin, včetně komponentů.

Za sledované období v rostlinné výrobě bylo dosaženo pozitivních výsledků v tržní produkci obilovin, kdy v roce 1970 bylo dodáno 28 398 tun a v roce 1980 již 51 768 tun, což je nárůst na 182,2 %. Rovněž tak bylo dosaženo pozitivních výsledků ve výrobě obilovin, ve srovnání šesté s pátou pětiletkou bylo docíleno zvýšení na 118 %. Výsledky výroby obilovin za celou pětiletku splnily zemědělské podniky: JZD Bečváry na 104,7 %, JZD Třebovle a JZD Velim na 100 %, naproti tomu Státní statek Kolín jen na 79,3 %, JZD Doubravčice na 77,9 % a JZD Krakovany dokonce jen na 64,3 %.

Žádoucích výsledků nebylo dosaženo ani v rozvoji chovu skotu, zejména ve výkrmu skotu. Podíl výroby jatečného skotu se zvyšoval především brakcí krav. Tak například v roce 1980 bylo vybrakováno 37 %. Na celkové produkci jatečného skotu se již po dva roky podílí brakování krav více než z 50 %. Vysoké procento brakování vyvolalo vysokou potřebu chovných jalovic. Tento stav nedovoluje v podmínkách velkovýroby plně uplatnit selekční metody. Tyto vývojové tendence nepříznivě ovlivňovaly vedle dalších faktorů celkovou ekonomiku chovu skotu.

Růst vybavenosti zemědělství základními fondy měl v uplynulém období nahradit úbytek počtu pracovníků, který se v našem okrese snížil z 9 295 v roce 1967 na 6 967 členů jednotných zemědělských družstev v roce 1980, což znamená index snížení na 75 %, čili plná čtvrtina pracovníků odešla mimo zemědělství.

V příštím roce 1982 se zavádá i v zemědělství, podobně jako vloni v průmyslu, Soubor opatření soustavy plánovi-

tého řízení zemědělství. V souvislosti s tím se zavádějí v zemědělství některé novinky. Ruší se intervence cen krmných směsí, to je státní příspěvek k cenám těchto krmiv, což v okrese bude představovat pro zemědělské podniky zvýšení nákladů asi o 21 a půl miliónů korun za rok. Naproti tomu se zvyšují nákupní ceny zemědělských výrobků. Z rostlinné výroby ~~výroby~~ se zvýšení nákupních cen v našem okrese týká ceny raných brambor + 250 Kčs za tunu, pozdních brambor + 332 Kčs/t a cukrovky + 20 Kčs/t. Ze živočišné výroby se zvýšení nákupních cen dotýká nejvíce mléka + 0,50 Kčs za litr, což představuje zvýšení tržeb v okrese za rok o 27,3 miliónů korun. U jatečných prasat činí zvýšení nákupních cen + 1,50 Kčs za kg, u jatečného skotu v průměru o 3,4 Kčs/kg, u jatečných krav + 1,40 Kčs/kg, u selat bude činit zvýšení 2 Kčs/kg, u jatečné drůbeže + 2 Kčs/kg a u konsumních vajec + 1,20 Kčs/kg.

Jarní polní práce začaly na kolínském okrese letos již v první polovině března ošetřováním a přihnojováním ozimů.

Osev jařin se uskuteční letos v okrese na ploše 11265 hektarů, ~~z~~ z toho na ploše 10 510 hektarů bude vyset jarní ječmen, který v našich podmínkách je nejdůležitější obilninou pro výrobu sladu. Technická cukrovka bude letos vyseta zhruba na sedmi tisících hektarů.

Letos se počítá ve větší míře s leteckým hnojením /práškovaním/. Podle plánu má být letecky ošetřeno 98 tisíc hektarů polí a luk. Na ploše 1 386 hektarů je třeba letos provádět umělé zavlahování.

Pěkných dnů na konci března využili zemědělci a

pracovali na polích i v sobotu a v neděli. Seli jarní obiloviny a v pondělí 30. března měli úkol setí splněn již na 45,3 %. Začali už také sít luskoviny, které budou pěstovat na výměře 882 hektarů, a zaseli jich už jednu čtvrtinu úkolu. Někde už začali i se setím cukrovky a v prvním dubnovém týdnu zvládli celý úkol.

V zelinářských zemědělských závodech pěstují letos zeleninu na celkové výměře 304 hektarů. V JZD Ovčáry, Červené Pečky a Krakovany už mají na konci března zeleninu ze dvou třetin zasetu. Rané brambory začali sázet již 17. března v na polích JZD Rudý prapor Ovčáry v katastru obce Tři Dvory.

Také sobota a neděle 4. a 5. dubna 1981 byla pro zemědělce pracovními dny. Obiloviny zaseli již na 96 % plánované plochy a brambory vysázeli na 40,9 %, cukrovku vyseli na 41,6 % a luskoviny na 86,9 % plánované výměry. Mák vyseli na 195 hektarech. K 6. dubnu bylo zaseto 59 hektarů mrkve karotky, 24 ha ředkvičky, 24 ha cibule, 28 ha petržele a 3 ha salátu.

Do 1. května splnili zemědělci plán osevu kukuřice na ploše 3 470 hektarů.

Na začátku měsíce června začínají na Kolínsku "zelené žně" - senoseč. Letos se sklízí 3 835 hektarů víceletých pícnin a přes 2 300 hektarů luk. Sklizeň sena se proti dřívějšímu změnila. Že se neseče na velkých plochách kosou, je dnes už samozřejmé, také, kde by se vzalo tolik sekáčů. Na to jsou výkonné sekačky, ať už mají žací lištu namontovanou po straně nebo před traktorem anebo na samostatném stroji, který traktor vleče za sebou. Ale dnes se již ani

nesuší všechno seno na lukách, ale dosouší se v horkovzdušných sušárnách, takže sklizeň už není tak zcela závislá na počasí. Víceleté pícniny, pěstované na orné půdě, se silážují v zeleném stavu. Je samozřejmé, že celá sklizeň je mechanizovaná, žací stroje posečenou píci, určenou na siláž, lisují, a tu, která se má sušit na seno, řádkují. Jiné stroje obracejí seno a další pak z řádků sbírají, nakládají na vozy a odvázejí do sušiček. Jiný způsob sklizně na zeleno je takový, že sekačka vyfukuje posečenou píci na velkoobjemový vůz, opatřený vysokými stěnami z pletiva, který traktor táhne vedle sekačky. Takto se sklízí velké plochy ať luk nebo polí. Přesto zůstává ještě dosti ploch trávy, kam me^hchanizace nemůže, anebo plochy jsou tak malé, že se nevyplácí tam mechanizaci sklizně použít. Tam se musí sekat postaru - kosou, hrabat hráběmi a nakládat vidlemi. Zde musejí pomoci brigádníci.

V pondělí 15.června byla v okrese skončena sklizeň víceletých pícnin a seno z luk a pastvin bylo sklizeno na 90 %. Z nezemědělských ploch, to je z těch, kde se sklízí ještě postaru, bylo vykoupeno 665,5 tuny sena.

V roce 1978 byl ustaven v kolínském okrese Společný zemědělský podnik POLABÍ pro výrobu zeleniny se sídlem v Kouřimi. Podnik buduje skleníky, k jejichž vyhřívání bude využívat odpadního tepla z kompresní stanice čís. XXVI tranzitního plynovodu, která je postavena v blízkosti města Kouřimi. První etapa výstavby "Agrokomplexu" byla zahájena v roce 1980 a zahrnuje výstavbu skleníků na ploše 2 230 m² a dvacet tisíc čtverečních metrů volné plo-

chy pro pěstování zeleniny a také výstavbu provozní budovy. Hlavní náplní Agrokomplexu bude výroba balíčkové sadby a ranné zeleniny.

V týdnu po 15.červnu 1981 začala sklizeň ranných brambor ve Starém Kolíně a v Ovčárech.

Zatímco sklizeň pícnin a sena na zemědělských plochách byla skončena zhruba v polovině června, sklizeň z nezemědělských a těžko dostupných /svažitých/ ploch, kde se musí sklízet ručně, vázne. Okresní výbor Socialistického svazu mládeže vyhlásil soutěž ve sklizni sena z těchto ploch, do níž se přihlásilo 45 základních organizací svazu a dvě pionýrské skupiny, které se zavázaly sklidit pět set metrů sena. Do úterý 23.června bylo v okrese vykoupeno 9 844 q sena z nezemědělských ploch, což jest 57,8 % celoročního úkolu.

V týdnu od 6.července 1981 byly na Kolínsku zahájeny žně. Osm kombajnů E 512 se zakouslo do prvních lánů ozimého ječmene na polích JZD Ovčáry. Zemědělci budou letos sklízet obiloviny z 25 809 hektarů. Pro tuto sklizeň mají připraveno 236 vlastních kombajnů a dalších 98 mají přijednáno z jiných okresů a krajů, mezi tím je 25 kombajnů z okresu Rimavská Sobota na Slovensku, které do Kolína v rámci družby dojíždějí již tradičně. Tuto pomoc oplácení zemědělci Kolínska zapůjčením svých traktorů, buď před naší sklizní, pokud je v okresech, s nimiž si kombajny půjčují, sklizeň dříve než u nás, nebo po skončení naší sklizně. Do Rimavské Soboty zajíždějí naše kombajny vždy před sklizní u nás, protože tam začínají žně dříve. Letos tam naše kom-

bajny odejely v pondělí 13.července v počtu dvaceti pěti strojů. Vráť se 1.srpna a ihned budou nasazeny na svých domovských polích.

10.července 1981 zasedala Okresní žňová komise, která po celou dobu žní řídí a koordinuje žňové práce v celém okrese. Konstatovala, že ^{do}sklizeně v tomto týdnu nastupují postupně další zemědělské podniky podle stavu dozrávání porostů v jednotlivých oblastech okresu. Na začátku ~~roku~~ ^{dalšího} týdne, tj. 13.července 1981, bylo už sklizeno prvních 549 hektarů ozimého ječmene.

Výkup sena z nezemědělských ploch pokračuje a ke dni 14.července bylo vykoupeno již 14 550 q sena, ale trávy je všude ještě, zejména podél silnic ve škarpách, dost a dost.

Dobře se rozbíhající žně byly přerušeny několikadenním dešti, které zabránily přístupu strojů do polí. Přesto se do pátku 17.července sklídilo 64 % ploch ozimých ječmenů. Současně probíhá sklizeň víceletých píceň druhé seče; zatím bylo sklizeno 384 hektarů polí /21 %/ a 154 hektarů luk a pastvin /12,3 %/.

Probíhá i sklizeň ranných brambor, zatím byly sklizeny z 208 hektarů, t.j. 68 % celého úkolu.

Na letošní žně se také dobře připravil Zemědělský nákupní podnik v Kolíně. Do 14.července vykoupil již z letošní sklizeně sto vagónů obilí.

Kolínský Státní statek sklízí letos ječmen z 1 113 hektarů a pšenici z 1 227 hektarů. Má k dispozici 19 vlastních kombajnů a osm výpomocí. Na každý kombajn připadne v průměru sklizeň na 80 hektarech. Dopravní prostředky

pro odvoz zrní a slámy poskytnou kolínské průmyslové závody a některé závody z Prahy 10. Žně zahájil státní statek okolo 25.června 1981.

Počasí se opět umoudřilo a tak žně rychle postupují. Do pondělí 10.srpna bylo sklizeno 18 550 hektarů obilovin, což je 73,2 % celkového úkolu. Nejvíce mají již za sebou JZD Ovčáry /96,4 %/, Radovesnice II /97,3 %/ a Krakovany /93 %/. Během dvou dnů budou žně na zálabské části okresu hotovy.

V pátek 14.srpna 1981 zasedala Okresní žňová komise, která už mohla konstatovat, že sklizeň v okrese je na 95 % hotova. Řada družstev už má několik dní po sklizni a sklízí se již jen na polích ve vyšších polohách okresu, v JZD Doubravčice, Stříbrná Skalice, kam byly přesunuty kombajny z družstev, kde už jich není zapotřebí.

Žňová sklizeň probíhala letos na kolínském okrese pěkným tempem, což bylo výsledkem dobré připravenosti a organizace žňových prací. Neohrozilo je ani příliš nepříznivé počasí, které přece jen několikrát plynulost prací přerušilo. V JZD Bečváry zvládli sklizeň z 1 226 hektarů ve dvanácti pracovních dnech a sklídili průměrně z každého hektaru 5,05 tuny zrní.

Po skončení žní nastupují všude zemědělci do podzimních polních prací, dokončují úklid slámy a podmítku a chystají se už i do sklizně brambor a cukrovky.

Na hospodářství Státního statku Kolín ve Vrbčanech ukončili žně 14.srpna 1981 odpoledne. Úklid slámy byl zde dokončen 19.srpna.

K přípravě na sklizeň cukrovky uspořádaly Kolínské cukrovary aktiv řepařů z celé oblasti své působnosti, tj. z okresů Kolín, Nymburk, Mladá Boleslav a Kutná Hora. Letos poprvé bude prováděn výkup řepy podle cukernatosti a ne podle váhy.

V letošním podzimu sklízí zemědělci kolínského okresu cukrovou řepu z rozlohy 7 070 hektarů, kukuřici ze 388 hektarů, brambory ze 249 hektarů, cibuli z ~~249~~²⁴⁹ hektarů, zelí z 93 hektarů a mrkev ze 49 hektarů. Osejí 13 tisíc hektarů ozimou pšenicí, 950 hektarů ozimým ječmenem, 300 hektarů žitem a 1 700 hektarů ozimými směskami. Musí zorat celkem 42 450 hektarů polí. Pro podzimní sklizňové práce mají k dispozici 119 souprav na sklizeň cukrovky, pro sklizeň kukuřice mají 41 řezaček a brambory bude sklízet 21 strojů. Pro orbu mají 73 tahačů typu ŠT 180 a K 700.

V posledním zářijovém týdnu skončili zemědělci sklizeň brambor a silážní kukuřice a již se chystají do cukrovky. Zatím vyorávají řepu na souvratích, aby pak mohly do lánů nastoupit výkonné stroje. Již nyní vyhlašují soutěž pro organizace Národní fronty i pro jednotlivce na sběr řepy po kombajnech, protože po nich zůstává na poli ještě mnoho řepných bulev, celých i překrojených, které by se jinak zaoraly, což by bylo drahé hnojivo. Jinak než ručně se sběr bulev po kombajnech zatím dělat nedá.

K 1. říjnu 1981 již byla v okrese sklizeň cukrovky provedena na ploše 600 hektarů. Do sklizně byla nasazena všechna technika, zejména kompletní šestiřádkové sklízecí soupravy a postupně jsou nasazovány i dopravní prostředky,

které poskytují převážně kolínské průmyslové podniky a závody. V první dekádě měsíce října bylo příznivé počasí pro sklizeň cukrovky, a tak sklizňové práce rychle pokračovaly a v průměru se sklídila cukrovka denně ze 280 hektarů. V pátek 9. října již bylo sklizeno v okrese 2 430 hektarů cukrovky, tj. 34,5 % celkového úkolu. Nejdále jsou v Horních Krutech, kde již mají hotovu více než polovinu. Jedna šestiřádková sklízecí souprava při tomto tempu práce sklídí denně cukrovku průměrně z plochy 38,6 hektarů. Setí obilovin je již hotovo na 58 %, seťová orba na 61 %.

V polovině října bylo tempo sklizně cukrovky zbrzděno dešti, takže někde nemohla sklizňová technika vůbec vjet na pole. Ke dni 19. října bylo i při tom v okrese sklizeno 4 346 hektarů, tj. 61,7 % cukrové řepy. Denně je při sklizení cukrovky nasazeno na tři sta dopravních prostředků, nákladních aut a traktorů s vlekem. Závody okresu pomáhají 55 nákladními auty, desátý obvod Prahy vysílá denně na kolínská řepná pole 19 vozů.

V dalším období pokročily i ostatní podzimní zemědělské práce. Ke dni 19. října 1981 je seťová orba již téměř hotova, 98,7 % plánovaných ploch je již zoráno a oseto je 12 192 hektarů, t. j. 90 % plánovaného úkolu. Hluboká zimní orba je splněna na 35,3 %.

Součástí podzimních zemědělských prací je i sklizeň ovoce, která s každoročním rozšiřováním sadů nabírá stále více významu. Letos byla úroda špatná. Například v JZD Matějovice plánovali sklizeň ovoce na 60 vagónů jablek a sklídili sotva deset.

Ve třetím týdnu října postoupily podzimní práce jen málo. Ke dni 26.října 1981 byla sklizena cukrovka na ploše 4 925 hektarů, což znamená, že je sklizeno 70 % všech ploch. Vydatné deště dále ztížily všechny polní práce. K uvedenému datu je zoráno 7 666 hektarů polí, tj. 50,9 % stanoveného úkolu.

Podzim není jen dobou intenzivních a stále ještě těžkých a namáhavých polních prací, ale také dobou lovů zvěře, kdy myslivci sklízají plody své celoroční chovatelské práce a péče o zvěř. Stavů zvěře se stále rok od roku zmenšují. Loňského roku byl odlov zvěře omezen a v některých revírech se nelovilo vůbec. Letošní stav zajíců v celém okrese pohyboval okolo 28 tisíc kusů a plán odlovu na letošní rok byl stanoven na 11 652 kusů. Vedle toho se plánuje odchyt 1 200 živých zajíců. U bažantů se letní stav pohyboval okolo 22 tisíc kusů, plán odlovu byl stanoven na 11 220 kusů a odchyt živých bažantů na 550 kusů.

I v posledním říjnovém týdnu brzdily deště a nepříznivé počasí podzimní polní práce. Ke dni 2.listopadu 1981 byla sklizena cukrovka z 5 510 hektarů, což je 78,2 % celkového úkolu. Hluboká orba je hotova na 9 458 hektarech, tj. na 57,8 % celkové plánované plochy. Ke dni 9.listopadu zbývalo sklídit již jen 7 % ploch cukrovky.

V pátek 20.listopadu 1981 oznámili družstevníci z JZD Svoboda Bečváry okresnímu výboru KSČ, že k tomuto dni splnili ^{roční} plán nákupu mléka ve výši 4 450 000 litrů a že do konce roku dodají navíc ještě půl miliónu litrů. 97 % dodaného mléka z tohoto družstva bylo zařazeno do první jakostní třídy. Dále oznámili, že splnili i dodávky hovězího

masa ve výši 3 917 q. Družstevníci JZD Svoboda Bečváry byli letos úspěšní i v rostlinné výrobě, sklizeň cukrovky ukončili již 5. listopadu a sklídili průměrně 350 q řepy z každého hektaru.

Také družstevníci JZD Dukla Tismice ohlásili ke dni 25. listopadu 1981 splnění letošní plánované dodávky mléka v množství dvou miliónů litrů a slíbili do konce roku dodat ještě dvě stě tisíc litrů. Letos dosáhli průměrné do-
jivosti 3 650 litrů mléka od každé dojnice.

A pak následovala další hlášení. 8. prosince 1981 ohlásil splnění Státní statek Český Brod, který splnil plánovanou dodávku 3 870 000 litrů mléka a slíbil dodat ještě do kon^e roku dalších dvě stě tisíc litrů. Pak následovala JZD Cerhenice, Vitice a další.

V závěru roku, dne 30. prosince 1981 se konal v Kulturním domě pracujících v Kolíně slavnostní aktiv pracovníků zemědělských závodů kolínského okresu, na němž byly ohlášeny výsledky, dosažené v zemědělství za celý rok 1981. Bylo konstatováno, že rok 1981 byl v rostlinné výrobě méně úspěšný než řada předcházejících let, zejména pro nepříznivé počasí a klimatické podmínky. V celém okrese bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 4,05 tun obilovin, což je druhý nejvyšší výnos ve srovnání mezi okresy Středočeského kraje i v celých Čechách. V JZD Bečváry a v JZD Tuchoraz dosáhli družstevníci průměrného výnosu 5,05 tun z hektaru, v JZD Tismice a na Státním statku Český Brod 4,50 tun po hektaru.

V produkci cukrovky dosáhlo nejlepších výsledků JZD

Tismice průměrným výnosem 38 tun po hektaru při výměře 311 hektarů cukrovky v družstvu, což jest téměř o 10 tun více, než je průměrný výnos v celém okrese. Druhé je JZD Bečváry s průměrným výnosem 34,97 tuny z hektaru na ploše 520 hektarů.

Ve výnosu brambor bylo nejlepší JZD Stříbrná Skalice, dosáhlo 21,9 tun po hektaru. Ve výrobě pícnin dosáhlo nejvyšších výnosů JZD Horní Kruty.

V rámci celého okresu nebyl v rostlinné výrobě splněn plán v žádném úseku, ani ve sklizni obilovin, ani cukrovky, ani ovoce, ani zeleniny, ani pícnin.

V živočišné výrobě byl rok 1981 úspěšnější. Dobrých výsledků bylo dosaženo při výrobě mléka. U dojnic domácího plemene to bylo v JZD Malotice 12,54 litru mléka na kus a den, v JZD Dolní Chvatliny 12,47 l, v JZD Třebovle 11,39 l, v JZD Bečváry 11,08 litrů. U dojnic cizích plemen a jejich kříženců byly výsledky ještě lepší, v JZD Bečváry bylo nadojeno v průměru 14,36 litru mléka na kus a den, v JZD Tismice 14,04 l,

V chovu jalovic dosáhlo JZD Ovčáry průměrného denního přírůstku na váze 0,842 kg na kus, v JZD Dolní Chvatliny 0,807 kg. Ve výkrmu skotu v JZD Malotice dosáhli přírůstku 0,824 kg na kus a den, v JZD Velim 0,823 kg. Ve výkrmu prasat dosáhli nejvyššího denního přírůstku na váze u jednoho kusu 80 dkg v JZD Červené Pečky a 69 dkg v JZD Třebovle.

O R G A N I Z A C E N Á R O D N Í F R O N T Y

O práci organizací národní fronty v Kolíně v roce 1981 toho mnoho nemohu říci, protože se mi přes veškerou snahu nepodařilo dostat od nich informace, a tak zde uvádím jen několik údajů, které jsem získal z tisku.

V lednu se konalo valné zasedání baráčnické obce Staré Čičovice na Zálabí. Zasedání řídil rychtář obce Josef Vokáček. Obec čítá 105 členů. V roce 1980 sebrali 66 190 kg druhotných surovin, 877 králíčích kožek a odpracovali dobrovolně 1 928 brigádnických hodin. Svůj závazek na rok 1980 vysoko překročili.

Místní sdružení mysliveckého svazu v Kolíně začalo

od ledna letošního roku hospodařit v novém revíru. Hospodaří nyní na 1 800 hektarech a má 50 členů. Na členské schůzi dne 18.září 1981 hodnotili svou práci a mohli konstatovat, že do honitby vypustili letos 310 bažantů, postavili 32 zásypů a 19 jesliček pro srnčí a zaječí zvěř. Členové sdružení odpracovali 1 750 brigádnických hodin a odevzdali v průměru na každého člena po 150 kg sena, sklizeného z nepřístupných /mechanizaci/ porostů.

Členové základní organizace Českého svazu chovatelů v Kolíně hodnotili začátkem března na své výroční schůzi výsledky roku 1980. Odpracovali dobrovolně 3 562 brigádnických hodin, z toho na akcích 1 437 hodin. Vyrobili a na trh odevzdali 8 390 vajec, 3 556 králičích kožek, 6 796 kg králičího masa, 27 kg angorské srsti a 83 kg ovčí vlny. Uspořádali tři výstavy drobného hospodářského zvířectva. Zajišťovali pravidelné nedělní trhy v restauraci Na rychtě, které se stále těší velké oblibě u občanů. Protože prostor restaurace a její zahrady nedostačuje rozmáhajícím se nedělním trhům, jedná organizace s Městským národním výborem v Kolíně o přenesení trhů na jiné místo a o definitivní vybudování nové tržnice. Uvažuje se, že by mohla být postavena v prostoru u Borků na Zálabí.

V dubnu konala místní organizace Českého rybářského svazu v Zámecké restauraci svou výroční členskou schůzi. Předseda místní organizace s. Pithart ve výroční zprávě uvedl, že kromě plnění svých odborných povinností odpra-

covali dobrovolně mladí členové 340 brigádnických hodin při úpravě Kmochova ostrova. V nastávajícím období provede organizace rekonstrukci hráze rybníka Malé Peklo, odbahnění a rekonstrukci vypouštěcího zařízení rybníků v Radovesnicích, Lošanech a Pašince.

S T A T I S T I K A

V Kronice města Kolína za rok 1980 jsem uvedl některá data ze sčítání obyvatelstva, bytů a domů, provedeného v noci z 31.října na 1.listopadu 1980. Nyní se mi dostala do rukou brožurka Okresního oddělení Českého statistického úřadu v Kolíně, nazvaná Město Kolín včera a dnes, v níž jsou uvedena obsažnější a podrobnější data zjištěná při tomto sčítání, a navíc je tu srovnání s výsledky podobného sčítání z roku 1970.

Uvedu tedy na tomto místě kroniky některé vybrané údaje z této brožury, které ukazují a dokumentují rozvoj našeho města, ukazují stav jeho obyvatelstva a jeho životní úroveň. Uvedu tato statistická data poměrně podrobně přesto, že při schvalování zápisu do kroniky za rok 1980

mi bylo vytykáno, že uvádím příliš mnoho statistických dat, která jsou archivována jinde a kroniku zbytečně zatěžují. Jsem však jiného názoru a tuto výtku pokládám za neoprávněnou. Jsem přesvědčen, že statistické údaje do kroniky patří a že zde zůstanou na věčné časy uchovány k dispozici všem, kteří se budou v budoucnosti o naše město a okres zajímat a jeho poměry studovat, a to i tehdy, když tato data budou uchována i jinde. Navíc se domnívám, že tato data uchovaná jinde budou pro budoucí badatele zčásti bezcenná, protože se hemží nejrůznějšími druhy zkratk, které za padesát - sto let již budou neznámé a tedy i nesrozumitelné. I dnes při záplavě zkratk odborník, který pracuje v jednom oboru, nerozumí zkratkám užívaným běžně v jiných oborech, natož pak laik, obyčejný občan. Uvedu příklad: ve výkazech o stavebnictví a výstavbě najdeme běžně zkratku KBV, odborník ze stavebnictví ví, že to znamená "Komplexní bytovou výstavbu", ale co si pod touto zkratkou má představit třeba lékař či umělec; prostý občan už vůbec netuší, co to znamená. A když tato zkratka vyjde během doby z užívání, kdo bude za sto let vědět, co dnes znamenala?

Snažím se v kronice neužívat zkratk, ale nemohu se tomu úplně vyhnout. Jsou zkratky, které jsou zcela běžné dnes a snad se budou užívat stále a kterým všichni rozumějí a kterých běžně užívají, aniž si vůbec uvědomují, že jde o zkratky. Například: ČSR - Česká socialistická republika, ČSSR - Československá socialistická republika, ČSD - Československé státní dráhy, ČSAD - Československá automo-

kterých jiných preferovaných městech, zejména tam, kde se budoval nový důležitý průmyslový podnik.

Růst počtu obyvatel města Kolína ukazuje tato tabulka:

Rok sčítání	Počet obyvatelstva	Podíl města na obyvatel. okrese
1 9 6 1	23 475	23,5 %
1 9 7 0	26 796	27,5 %
1 9 8 0	30 921	31,9 %

Podle dalších údajů za rok 1981 mělo město Kolín ke dni 30.června 1981 - 31 154 obyv.,
ke dni 30.zářím 1981 - 31 215 obyv., z toho 16 206 žen
ke dni 31.prosince 1981 - 31 228 obyv., z toho 16 205 žen.

Počet obyvatel města Kolína rostl, i když současně se snižoval počet obyvatel v okrese. V kolínském okrese bylo v roce 1980 napočítáno 97 141 trvale bydlících obyvatel, což je proti roku 1970 o 444 méně. Nejvyššího počtu obyvatel dosáhl kolínský okres v dnešním obvodu v roce 1930, kdy měl 108 560 obyvatel, od té doby jeho počet stále klesá, ale ještě v roce 1961 měl okres přes sto tisíc obyvatel. Zajímavé je, že venkov okrese proti městu Kolínu stárne: zatímco v Kolíně činil podíl obyvatel v poproduktivním věku jen 18,2 %, v ostatních obcích okrese to bylo již 26,7 %; naproti tomu podíl skupiny obyvatel od 0 do 14 let činil v Kolíně 23,4 % a na venkově 20,6 %.

Počet obyvatel kolínského okrese klesal i v roce 1981. Ke dni 30.června 1981 měl okres 96 ⁹⁵³~~891~~ obyv.,
ke dni 30.zářím 1981 " " 96 891 obyv., z toho 50 221 žen,
ke dni 31.prosince 1981 " " 96 756 obyv., z toho 50 145 žen.

V Kolíně se v posledním desetiletí značně zlepšila věková struktura obyvatelstva. Absolutně i relativně přibylo dětí do 14 let o 1 889, značně vzrostl i počet osob v produktivním věku /o 2 384./ Počet starších osob v neproduktivním věku se snížil o 148 osob.

Věkové složení obyvatelstva v roce 1980 bylo toto

Věková skupina	Počet celkem	Z toho ženy	Procento
0 - 4	2 674	1 319	8,6
5 - 9	2 689	1 309	8,7
10 - 14	1 934	924	6,3
15 - 19	1 988	961	6,4
20 - 24	1 973	1 034	6,4
25 - 29	2 605	1 308	8,4
30 - 34	2 709	1 392	8,8
35 - 39	2 286	1 139	7,4
40 - 44	1 786	901	5,8
45 - 49	1 883	1 007	6,1
50 - 54	1 953	991	6,3
55 - 59	1 746	915	5,6
60 - 64	912	493	2,6
65 - 69	1 291	724	4,0
70 - 74	1 195	757	3,9
75 - 79	729	472	2,4
80 - 84	395	270	1,3
85 a starší	180	141	0,6
nezjištěno	33	11	0,1
C e l k e m	30 921	16 068	100,-

Vzhledem k příznivé věkové struktuře obyvatelstva

města byly v době sčítání téměř tři čtvrtiny mužů a dvě třetiny žen ženatých resp. vdaných. Poměrně značný počet osob byl však rozvedených, což byl důsledek vysokého počtu rozvodů v minulém desetiletí. Snížil se také podíl svobodných osob starších patnácti let, především o něco dřívějšími a častějšími sňatky mladých lidí, zvláště žen. Také v těchto údajích se projevil vliv poměrně značného přistěhovalectví do města a dobré podmínky pro založení rodiny, vytvořené společensky v důsledku větší bytové výstavby.

Velmi příznivé změny ve složení obyvatelstva města jsou zřejmé i z hlediska školního vzdělání. Působila na ně existence řady středních škol ve městě. V letech 1970-1980 vzrostl počet absolventů se středoškolským vzděláním o 1 268 osob, počet vysokoškoláků o 497. Obyvatelstvo města má poměrně vysokou úroveň vzdělání a kvalifikace, i když zvláště mezi starším obyvatelstvem zůstalo ještě dost osob se základním vzděláním /podíl těchto osob se snížil ze 42,3 % v roce 1970 na 35,0 % v roce 1980./ Velmi příznivou strukturu z hlediska vzdělání má ekonomicky aktivní část obyvatelstva, vyučených bylo 40 % mužů a 21 % žen, středoškolské vzdělání měl každý čtvrtý muž a téměř každá čtvrtá žena, vysokoškolské každý jedenáctý muž a každá osmnáctá žena.

K výkonu svého budoucího povolání se připravovalo 543 učňů / z toho bylo 174 žen/, žáků a studentů starších patnácti let bylo 1 203, z toho 641 žen.

Školní vzdělání obyvatel starších patnácti let mělo

v roce 1980 toto složení:

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet obyvatel		Podíl žen ve stupni vzdělání /%/
	celkem	z toho ženy	
Základní	8 268	5 456	66,0
Učňovské školy	5 762	2 017	35,0
Odborné školy	2 434	1 623	66,7
Střední všeobecné	1 055	610	57,8
Střední odborné	4 547	2 193	48,2
Vysoké školy	1 352	491	36,3
Bez škol.vzdělání	32	18	56,2
nezjištěno	174	108	62,1
C e l k e m	23 624	12 516	

Změny věkového složení, ale hlavně značné přírůstky obyvatelstva přistěhováním i další vzestup úrovně ekonomické aktivity vedly k zvýšení počtu ekonomicky aktivních osob. Od roku 1970 se zvýšil počet ekonomicky aktivních osob o 2 803, tj. o 20 %, z toho počet ekonomicky aktivních žen o 1 469, tj. o 22 %. V roce 1970 bylo ekonomicky činných osob z celkového počtu obyvatel 52,4 %, v roce 1980 již 54,5 %. Procento ekonomicky činných žen v téže době vtouplo ze 47,6 % na 48,4 %. Na mateřské dovolené bylo v roce 1980 celkem 825 žen. Podíl ekonomicky činných osob v poproduktivním věku /tj. mužů starších šedesáti let a žen starších padesátipěti let/se nepatrně zvýšil. Například z mužů ve věku 60 - 64 let pracovalo 60,4 %, ve věku 65 až 69 let 36,2 %, z žen ve věku 55 až 59 let pracovalo 51,3 % a z žen 60 až 64 letých 28 %. Celkem bylo v době sčítání ekonomicky činných 1 563 důchodců a z toho bylo 852 žen.

Obyvatelé města Kolína pracovali v těchto odvětvích:

O d v ě t v í	Počet zaměstnaných		Procento žen
	celkem	z toho žen	
Zemědělství a lesnictví	372	135	36,3
Průmysl celkem	8 053	3 414	42,4
z toho:			
strojírenství	2 474	841	34,0
elektro a kovoděl.	1 943	1 041	53,6
potravinářství	689	353	51,2
paliv	565	162	28,7
polygrafický	528	297	56,2
Stavebnictví	1 271	298	23,4
Doprava a spoje	1 532	585	38,2
Obchod	1 639	1 128	68,8
Věda a výzkum	98	30	30,6
Komunální a bytové sl.	518	311	60,0
Školství, kultura	963	748	77,7
Zdravotnictví	954	788	82,6
Ostatní	1 454	723	49,7
C e l k e m	16 854	8 160	48,4

Město Kolín je významným střediskem průmyslu, ve kterém nejsou samozřejmě zaměstnání jen kolínští obyvatelé, ale velké množství pracovníků sem dojíždí z okolních obcí, měst a okresů. Při sčítání lidu v roce 1980 bylo zjištěno, že do Kolína dojíždělo za zaměstnáním denně 11 580 osob, celkem jich však bylo včetně těch, kteří zde měli přechodné bydliště, 12 835. Většina dojíždějících, tj. 8 837 osob, z toho 5 401 dělníků, dojížděla do Kolína o různých obcí kolínského okresu. Nejvíce jich dojíždělo ze Sendražic 614,

z Ratboře 453, z Veltrub 426, z Červených Peček 414, ze Tří Dvor 376, z Velimi 374, z Velkého Oseka 341, z Týnce nad Labem 337, ze Starého Kolína 318, ze Zásmuk 285 atd. Z míst mimo kolínský okres dojíždělo do Kolína z Kutné Hory 547 osob, z Poděbrad 230, z Peček 167 atd. Z celkové počtu dojíždějících pracovalo v průmyslu 52 %, v dopravě a spojích 13 %, ve stavebnictví 10 %, v obchodě 10 %, v sociálních činnostech 8 % a zbývajících 7 % v ostatních odvětvích.

Současně z Kolína vyjíždělo za zaměstnáním 2 252 osob. Z toho do ostatních obcí kolínského okresu 693 osob, do Velimi 80, do Červených Peček 67, do Starého Kolína 66, do Českého Brodu 59, do Velkého Oseka 48 atd. Mimo okres jich nejvíce vyjíždělo do Prahy - celá třetina - 749 osob, z toho 498 denně. Dále vyjíždělo za zaměstnáním z Kolína do Kutné Hory 191 osob, do Čáslavě 59, do Nymburka 49, do Peček 46, do Pardubic 44 atd.

Ekonomický potenciál města Kolína, vyjádřený počtem 27 437 pracovních míst, je tedy podstatně vyšší než počet v něm bydlících ekonomicky aktivních obyvatel / 16 854 /.

Při sčítání se zjišťují údaje o jednotlivých osobách a podle zapsaných rodinných vztahů, způsobu bydlení a hospodaření se z jednotlivců vytvářejí domácnosti. Bytovou domácnost tvoří soubor osob, které v rámci jednoho bytu společně hospodaří, cenové domácnosti se vytvářejí na podkladě rodinných vztahů.

Bytových domácností bylo při sčítání zjištěno 10 840, to je o 2 078 více než v roce 1970, a z nich bylo 855

takových, kdy v jednom bytě bydlely dvě nebo více cenzo-
vých domácností. Průměrná velikost bytové domácnosti čí-
tala 2,85 členů, nejvíce z nich bylo čtyřčlenných /2 915/,
jen malý počet /238/ měl šest nebo více členů. Jednočlen-
ných bytových domácností bylo 2 055, od roku 1970 se je-
jich počet zvýšil o 790.

Cenzových domácností bylo sčítáním zjištěno 11 763,
to je o 1 813 více než v roce 1970. Více než dvě třetiny
domácností představovaly úplné rodiny, téměř čtvrtinu, 23 %
z celkového počtu tvořily domácnosti jednotlivců a 8 % ne-
úplné rodiny /to jsou takové rodiny, kde žije s dítětem
nebo s dětmi jen jeden z rodičů/. Průměrná úplná rodina
měla 3,18 členů, neúplná 2,45 členů. Vzrostl především po-
čet rodin se dvěma dětmi, což jest důsledek zvýšené porod-
nosti v sedmdesátých letech. Počet neúplných rodin s dětmi
do patnácti let se zvýšil od roku 1970 o 118, takže rodiny
neúplné představují nyní přes 10 % všech rodinných domá-
cností, převážně v důsledku zvýšeného počtu rozvodů v uply-
nulém desetiletí.

Z výsledků sčítání lze hodnotit také jednu ze složek
životní úrovně, totiž vybavení bytových domácností předmě-
ty dlouhodobého používání a rekreační možnosti domácností.
Srovnání s výsledky sčítání v roce 1970 ukázalo, že poměrně
vysoká úroveň životní se ještě v posledních deseti letech
zvýšila. Téměř každá domácnost má televizor a chladničku,
při tom 3 022 domácností mělo automatickou pračku a 746
barevný televizor. Každá druhá bytová domácnost měla osobní
auto, každá šestá rekreační objekt, 2 778 domácností mělo
telefon.

Růst životní úrovně kolínských obyvatel v posledním desetiletí je zřejmý z této tabulky:

Druh vybavení domácnosti	1 9 7 0		1 9 8 0	
	Počet domácností	%	Počet domácností	%
Televizor	6 986	79,7	9 869	91,0
Elektr.pračka	6 178	70,5	9 172	84,6
Chladnička	6 361	72,6	9 923	91,5
Osobní auto	2 279	25,0	5 243	48,4
Chata, chalupa	926	10,6	1 877	17,3

V Kolíně bylo ke dni sčítání napočítáno 3 455 domů, z nichž bylo 3 328 trvale obydlených, 111 neobydlených a 16 obydlených jen občas. V porovnání se sčítáním roku 1970 přibylo celkem 83 domů. Převážnou většinu trvale obydleného bytového fondu tvoří i při značné výstavbě bytových domů stále rodinné domky, přestože jich od roku 1970 přibylo jen 39. Počet bytových domů vzrostl od roku 1970 o 135, ale současně jich 76 bylo zbořeno. Rodinné domky představovaly 72,5 % trvale obydlených domů, což byl spolu s městem Mladá Boleslav nejnižší podíl v okresních městech Středočeského kraje. Nejvíce trvale obydlených rodinných domků je v období let 1920-1945 - 51 %, přes 300 jich bylo postaveno ještě v minulém století, ale 200 v posledních deseti letech. Z bytových domů byla téměř pětina postavena v meziválečném období, po válce jich bylo postaveno 444 /54 %/, z toho v posledním desetiletí 138, to je 17 %.

Většina rodinných domků je dvoupodlažních /57 % /,

72 % jich má jen jeden byt, 25 % dva byty, plyn je zaveden v 59 % rodinných domků, vodovod má 98 %, přípojku na veřejnou kanalizaci 88 % rodinných domků.

Skutečnost, že více než polovina trvale obydlených bytových domů je z poválečného období, předurčuje vysoký stupeň jejich vybavení. Přes 37 % těchto domů je šesti-podlažních a vyšších, 17 domů má dvanáct a více podlaží, 124 domů má 20 až 49 bytů, jeden dům má dokonce přes 50 bytů. Přes 18 % bytových domů je družstevních a je v nich 22 % všech trvale obydlených bytů ve městě.

Přestože téměř tři čtvrtiny z trvale obydleného domovního fondu tvoří rodinné domky, je v nich pouze 29 % bytů, naopak v bytových domech je 70 % všech bytů. Na jeden rodinný domek připadá v průměru 1,3 bytů, na jeden bytový dům 9,2 bytů.

Novou výstavbou a likvidací starých domů se značně mění struktura domovního a bytového fondu. V letech 1970 - 1980 se tak snížil podíl bytů vystavěných do konce století z 16 % na 10 %, vystavěných v období 1900 - 1945 ze 44 % na 31, takže v poválečném období bylo vystavěno 59 % všech dnes existujících bytů. Přitom ze šesti a půl tisíce bytů postavených od roku 1946 bylo 46 % postaveno v posledním desetiletí.

Odpadem starších špatně vybavených bytů a výstavbou moderních bytů se značně zlepšuje struktura bytů podle úrovně vybavení. Bytů I.kategorie /s úplným vybavením a ústředním topením/ přibylo v posledním desetiletí téměř tři tisíce, o 219 se zvýšil počet bytů II. kategorie /s

úplným vybavením bez ústředního topení/, zatímco počet bytů III. kategorie /s neúplným příslušenstvím/ klesl o 328 a bytů IV. kategorie /bez příslušenství/ dokonce o 756. Bytů I. kategorie bylo při sčítání v roce 1980 napočítáno 6 293, tj. 58,1 %, bytů II. kategorie 3 044, tj. 28,1 %, bytů III. kategorie 741, tj. 6,8 % a bytů IV. kategorie 762, tj. 7 %. Podíl bytů I. kategorie v příštích letech ještě podstatně vrostne na úkor bytů III. a IV. kategorie ~~zxxe~~ široce připravovanou modernizací bytového fondu, která bude v příštím období, kdy je snížena výstavba nových bytů, hlavním zdrojem moderních, plně vybavených bytů, třeba ve starých domech, hlavně ve vnitřním městě.

Zajímavým ukazatelem zvyšování úrovně bydlení je i ukazatel vytápění bytů. V roce 1970 mělo ústřední topení 38,7 % bytů a etážové 4,6 %, v roce 1980 již bylo 58,2 % bytů vytápěno ústředně a 7,6 % bytů etážovým vytápěním.

Rušení starých nevyhovujících malých bytů a výstavba moderních bytů ovlivnila i velikostní strukturu bytového fondu. Podíl bytů s jedinou obytnou místností se snížil od roku 1970 z 30 % na 21 %, podíl dvoupokojových bytů klesl z 39 % na 36 %, zato třípokojových bytů přibylo 1 633 a jejich podíl vzrostl z 26 % na 36 % a čtyřpokojových a větších bytů přibylo 275 a jejich podíl stoupl z 5 % na 7 %. Průměrná obytná plocha činila 40,7 m² /v roce 1970 jen 39,4 m²/ a průměrný počet obytných místností v jednom bytě stoupl z 2,08 v roce 1970 na 2,3 v roce 1980. I přes výstavbu větších bytů v bytových domech jsou byty

v rodinných domcích v průměru o 13 m² větší. V bytových domech je relativně více malých bytů s jedinou obytnou místností, tak zvaných garsonek.

Životní úroveň bydlení v posledním desetiletí se zvýšila i v tom směru, že nyní připadá na jeden byt menší počet osob, v roce 1970 to bylo 3,06, nyní 2,84, zvýšila se průměrná obytná plocha bytu připadající na jednu osobu z 12,9 m² na 14,3 m² a snížil se průměrný počet osob připadajících na jednu obytnou místnost z 1,47 na 1,23 osoby. Opět jsou tu rozdíly mezi rodinnými domky, bytovými a družstevními domy. V rodinných domcích připadá na jednu osobu obytná plocha o výměře 18,18 m², v bytových domech 12,78 m², a v družstevních domech 12,95 m², v rodinných domcích na jednu obytnou místnost připadá v průměru 1,07 osob, v bytových domech 1,31 a v družstevních domech 1,19 osob.

Při sčítání lidu, domů a bytů bylo získáno obrovské množství údajů, jejich analýzou a sythézou je možno si vytvořit poměrně přesný obraz o současném stavu obyvatelstva a jeho životní úrovni, ale také získat potřebné podklady pro prognózy budoucího vývoje města. Je samozřejmé, že jsem zde nemohl v kronice uvést všechny rozbor, které byly na podkladě sčítání v roce 1980 ve městě Kolíně provedeny, že jsem se musel omezit jen na výběr těch, které jsem považoval za nejzajímavější, a na takové, které snad budou moci v budoucnosti osvětlit a vysvětlit úroveň našeho současného života v našem městě Kolíně.

Město je rozděleno na čtvrtě, a tak bude jistě zajímavé ještě uvést několik údajů o tom, jak se celkové ukazate-

le sčítání promítají do jednotlivých čtvrtí města:

Městská čtvrť	P o č e t		
	obyvatel	domů	bytů
Kolín I.	1 190	114	526
Kolín II.	15 965	871	5 374
Kolín III.	3 509	321	1 223
Kolín IV.	4 367	628	1 537
Kolín V.	4 920	1 137	1 863
Kolín VI.	483	134	162
Štítary	340	84	112
Šťáralka	147	39	43
C e l k e m	30 921	3 328	10 840

Na počátku této kapitoly o statistice jsem uvedl i počty obyvatel celého kolínského okresu, které se rok od roku snižují, zatímco město Kolín roste. Podíl obyvatel města Kolína na celkovém počtu obyvatel kolínského okresu činil v roce 1961 jen 23,5 %, v roce 1970 stoupl na 27,5 % a v roce 1980 již činil 31,9 %.

Celkový úbytek obyvatelstva v okrese v roce 1981 je způsoben jednak přirozeným úbytkem 245 obyvatel, který vyplývá z rozdílu mezi 1 336 narozenými a 1 581 zemřelými. Děti se rodí v posledních letech stále méně; ve srovnání roku 1981 s rokem 1980 to bylo o 59 dětí méně, ve srovnání s rokem 1974, kdy se narodilo nejvíce dětí, dokonce o 406 dětí méně. Druhý faktor, způsobující celkový úbytek obyvatel okresu, je stěhování. Zatímco se během roku 1981 přistěhovalo 1 585 osob, 1 649 jiných se z okresu vystěho-

valo, takže manko z migrace činí 64 osob. I počet sňatků se nyní rok od roku snižuje; v roce 1981 bylo v okrese uzavřeno 689 sňatků, proti roku 1980 to bylo o 20 méně a proti roku 1975 dokonce o 177 méně. Kladným jevem letošního roku je snad jen to, že se snížil proti loňskému roku počet rozvodů; letos bylo na sto uzavřených sňatků 27 manželství rozvedeno, loni 34.

Nyní ještě několik statistických údajů o plnění plánu výroby v průmyslu a zemědělství, o bytové výstavbě a životní úrovni v roce 1981. Statistická data zde uvádím ze celý kolínský okres, protože za město Kolín se nesledují.

Plánovaný úkol výroby na rok 1981 nebyl splněn; sledované průmyslové závody jej splnily jen na 99,3 % a zůstaly dlužni výrobu za 36 miliónů korun. S plánovanými úkoly se nevyrovnalo pět závodů: Tatra Kolím, Středočeské dřevařské závody v Kostelci nad Černými lesy, Cukrovary Kolín, Pivovar Kolín a Pekárny Kolín.

Celkem bylo v kolínském okrese vyrobeno průmyslových výrobků za 4 941 000 000 Kčs, z toho bylo vyvezeno zboží za 239 161 000 Kčs do socialistických států a za 182 706 000 Kčs do nesocialistických zemí.

Plánovaná produktivita práce byla splněna jen na 99,9 %, jeden pracovník vyrobil průmyslového zboží za 314 814 Kčs. Plánovaná průměrná mzda byla však překročena na 100,5 % a činila 2 666,- Kčs a je o 32 Kčs vyšší než loni.

Použitelný fond pracovní doby byl využit z 92,2 %, největší část neodpracovaných dnů připadá na nemocnost. Pracovníci průmyslových závodů prostonali 571 078 kalen-

dářních dnů, to znamená ztrátu pracovní doby, jakoby po celý rok nepracoval jeden závod o 1 500 pracovnících.

V letošním roce byla v kolínském okrese sledována výroba v těchto závodech: Koramo Kolín, Plynárna Kolín, Elektrárna Kolín, Fotochema Český Brod, Synthesia Kolín, Astrid Zásmyky, Ústav sér a očkovacích látek Bohumil, ČSD Dílny Kolín, Frigera Kolín, Tesla Kolín, Laboratorní přístroje Chotutice, Tatra Kolín, Grafotechna Kolín, Československé automobilové opravny Kolín, Závody elektrotechnických zařízení Kolín, Kablo Kolín, Stavokonstrukce Velký Osek, Stavokonstrukce Český Brod, Strojbal Kolín, Strojbal Týnec nad Labem, Cihelna Český Brod, Cihelna Molitorov, Panelárna Český Brod, Prefa Velim, Středočeské dřevařské závody ve Velkém Oseku, Zásmukách a Kostelci nad Černými lesy, Pragoděv Kostelec nad Č.l., Kara Starý Kolín, Obchodní tiskárny Kolín, Laktos Kolín, Cukrovary Kolín, Lihovar Kolín, Konzervárny Žiželice, Pivovar Kolín, Čokoládovna Velim, Soja Kolín, Pekárny Kolín, Karborundum Kolín, Tofa Zásmyky, Piana Kolín a Výzkumný ústav pro biafaktory v Kouřimi.

Ve stavebnictví pracoval pouze jeden závod, a to Okresní stavební podnik. Ten splnil plán výroby jen na 90,0 %, vyrobil zboží za 64 923 000 Kčs a zůstal dlužen stavební výrobu za 7,200 000 Kčs. Produktivita práce byla 113 701 Kčs na jednoho pracovníka a průměrná mzda 2 722,- Kčs byla o 62,-Kčs vyšší než loni.

V investiční výstavbě proinvestovaly organizace se sídlem v kolínském okrese v roce 1981 celkem 276 miliónů korun.

V roce 1981 bylo v okrese předáno do užívání 474 bytů v plánované výstavbě a mimo ni ještě dva další a osm pohotovostních bytů. Proti loňskému roku to bylo o 360 bytů méně, ale i roční úkol byl podstatně nižší, když plán na 7.pětiletku byl ve výstavbě bytů radikálně snížen, což se ovšem nejvíce projevilo ve městě Kolíně. V roce 1981 byla zahájena výstavba 267 bytů, na konci roku bylo rozestavěno 1 174 bytů.

V investiční části akce "Z" byla za rok 1981 vytvořena hodnota díla za 35,9 miliónů korun. Občané okresu odpracovali bezplatně 255 tisíc brigádnických hodin a vybu-
dovali 11 mateřských škol pro 480 dětí, 1 800 metrů míst-
ních komunikací, 3 kilometry vodovodů, 1,3 km kanalizací,
jedno zdravotní středisko a řadu dalších akcí. Celkem by-
lo v okrese dokončeno 65 staveb a ke konci roku je 18 sta-
veb rozestavěno.

V neinvestiční části akce "Z" odpracovali občané kolín-
ského okresu 1 716 000 brigádních hodin a získaná hodnota
představuje 31 miliónů korun.

Závod ČSAD /Československá automobilová doprava/ pře-
pravil v nákladní dopravě 320 vozidly 3 535 000 tun zbo-
ží, o 7,3 % více než loni. V osobní dopravě s průměrným
počtem 99 autobusů přepravil 14 miliónů osob. Závod měl
978 pracovníků, jejichž průměrná mzda dosáhla 3 176 Kčs.

Okresní správa spojů v Kolíně zajišťuje činnost 716
pracovníky, z toho je 502 žen. Ke konci roku měla ve sprá-
vě 8 167 hlavních telefonních stanic a 7 335 vedlejších;
během roku přibylo 397 hlavních a 144 vedlejších tel.sta-
niv.

Pošta doručila v roce 1981 celkem 8 913 ^{tisíc} obyčejných listovních zásilek a 14 229 000 kusů novin a časopisů. Počet majitelů rozhlasových koncesí dosáhl 28 768 a majitelů televize 29 749.

V podnicích místní výroby a služeb bylo dosaženo výkonů za 243 870 000 Kčs a plán byl splněn jen na 99,7 %. Průměrná měsíční mzda pracovníků v tomto odvětví dosáhla 2 450,-Kčs a byla o 36 Kčs vyšší než loni. Na tomto úseku pracovaly dva podniky: Okresní podnik místního průmyslu v Českém Brodě /OPMP/ a Okresní podnik služeb Kolín /OPS/. Z výrobních družstev zde pracovalo družstvo Kolínská nástrojárna a Dřevozpracující družstvo. Drobné provozovny národních výborů pracovaly v 17 obcích okresu. Celkové tržby těchto provozoven činily v roce 1981 celkem 6 014 000 Kčs a byly o 595 000 Kčs vyšší než loni. V těchto provozovnách pracovalo letos 113 pracovníků, z toho u 79 pracovníků byla práce v provozovnách jediným zaměstnáním, ostatní pracovali v druhém pracovním poměru.

Okresní bytový podnik v Kolíně má ve správě letos 626 domů, 4 238 bytů a 444 nebytových prostorů. Proti loňskému roku se snížil počet domů o 6 a počet bytů o 26. Podnik měl 192 pracovníků s průměrnou měsíční mzdou 2 331,- Kčs, to je o 68,- Kčs vyšší než loni. Na opravy a údržbu bytového fondu 11 736 000,- Kčs a opravy provedl z 56,5 % vlastními pracovníky.

V obchodech kolínského okresu nakoupili spotřebitelé zboží v hodnotě 1 353 131 000,- Kčs, to je o 2,2 % více než v roce 1980.

Zemědělské závody kolínského okresu plánovaly na rok 1981 hrubou zemědělskou produkci ve výši 1 077 000 000,- Kčs a splnily ji jen na 88,2 %; vyprodukovaly zemědělských produktů za 950 327 000,- Kčs, z toho v rostlinné výrobě za 372 244 000,- Kčs a v živočišné výrobě za 578 083 000,- Kčs. Na jeden hektar zemědělské půdy vyrobily zemědělských produktů za 17 281,-Kčs. Z jednotlivých zemědělských závodů, řízených Okresní zemědělskou správou, splnily plán zemědělské produkce jen Jednotné zemědělské družstvo Bečváry /103 %/ a Jednotné zemědělské družstvo Stříbrná Skalice /100,5 %/. Ostatní závody zůstaly pod plánem. Státní statek Kolín splnil na 81,2 %.

V letošním roce pracovaly na kolínském okrese tyto zemědělské závody: Jednotná zemědělská družstva /JZD/ Bečváry, Cerhenice, Červené Pečky, Dolní Chvatliny, Doubravčice, Horní Kruty, Končice, Krakovany, Křečhoř, Malotice, Nučice, Ovčáry, Radovesnice II., Stříbrná Skalice, Tismice, Třebovle, Tuchoraz, Velim a Vitice, Státní statek Kolín a Český Brod a Společný zemědělský podnik živočišné výroby v Kolíně.

Několik údajů z letošní živočišné výroby: v okrese bylo k poslednímu dni roku 50 689 kusů skotu, z toho 19 297 krav, narodilo se 19 357 telat a 1 049 jich uhynulo, vyrobilo se 58 510 000 litrů mléka s průměrnou roční dojitostí 3 111 litrů na kus, denní průměrný přírůstek váhy činil 0,59 kg na kus. Prasat bylo celkem 85 256 kusů, narodilo se 135 576 selat a 8 714 jich uhynulo, denní přírůstek u prasat činil 0,54 kg na kus. Slepice snesly

49 325 000 vajec, to je v průměru 224,2 vajec na jednu slepici. Ze zemědělských závodů bylo vykoupeno 20 124 tun jatečných zvířat, z toho 11 891 tun prasat a 6 887 tun jatečného skotu; ostatní byla drůbež. Mléka bylo vykoupeno 54 208 000 litrů a vajec 28 000 000 kusů.

Rostlinná výroba byla v průběhu celého roku výrazně poškozena nepříznivými klimatickými podmínkami. Poměrně příznivý byl vývoj počasí do konce března. Od 26. března nastalo suché a teplé období, což urychlilo postup polních prací, ale narušilo vláhové poměry v půdě. Od poloviny dubna bylo trvajícím suchem provázeno silnými mrazy, čímž byl téměř zastaven růst rostlin a škody se projevíly na porostech obilovin, cukrovky, víceletých píceň a zeleniny. Nejvíce mrazy poškodily ovocné stromy a úroda ovoce pak byla minimální. Celková úroda ovoce v okrese byla

2 496,4 tun, z toho jablek 1 611,3 tun, rybízu 427,1 t, angreštu 221,8 tun. Sklizeň třešní byla velmi nízká a meruňky a broskve se neurodily vůbec. Suché počasí se udrželo až do poloviny července a nedostatkem vláh utrpěly všechny plodiny. V období, kdy obiloviny dozrávaly, přišly silné deště, které způsobily silnou polehavost u pšenice. Pro rozmáčený terén nemohla být včas zahájena sklizeň, což jen zvýšilo ztráty zejména u ječmene. Celková výroba obilovin byla na okrese 102 877 tun a odchod proti plánu představuje zhruba 27 tisíc tun. Průměrný hektarový výnos byl 4,04 tun, v roce 1980 to bylo 4,57 tun. U pšenice byl hektarový výnos 4,54 tun a celková sklizeň dosáhla 60 470,8 tun. Nejvíce byly poškozeny ječmeny, jichž

bylo sklizeno 40 463 tun při hektarovém výnosu 3,53 tun. Nepřízní počasí byly poškozeny i porosty cukrovky. S podmínkami počasí se nedovedly vyrovnat především jednoklíčkové odrůdy cukrovky. V průběhu vegetace došlo i k silnému náletu mšic a napadení listů žloutenkou. Tyto nepříznivé faktory se promítly na celkové sklizni, která činí celkem 196 131 tun v čistém stavu. Průměrný hektarový výnos byl 28,24 tun, což je nejnižší výnos za posledních pět let. Výroba brambor dosáhla 11 119,1 tun při hektarovém výnosu 13,67 tun.

V zemědělství pracovalo ke dni 31.prosince 1981 celkem 8 296 pracovníků, během roku činil jejich průměrný počet 8 550, z toho na státních statcích 1 188, v jednotných zemědělských družstvech 6 858, ve Společném zemědělském podniku 193 a v podniku Agrostav 311. Jejich průměrná mzda činila 2 458,-Kčs, u státních statků 2 725,-Kčs, u JZD 2 400,-Kčs, u SZE 2 530,-Kčs a u Agrostavu 2 670,Kčs.

V oblasti peněžních příjmů a výdajů obyvatel se v průběhu roku 1981, zejména v jeho druhé polovině, projevily některé negativní tendence. Pod vlivem šířených pověstí o úpravě cen docházelo k nadměrným nákupům některých potravin /cukr, mouka, sůl, olej /, což značně ztěžovalo situaci v zásobování a projevilo se i ve vkladové činnosti státní spořitelny. Po vysoké tvorbě vkladů v prvním pololetí došlo ve druhém k značnému úbytku vkladů. Celkové příjmy obyvatelstva v roce 1981 dosáhly částky 1 739 600 000 Kčs, což bylo o 1,5 % více než vloni. Z této celkové částky připadlo 970 900 000 Kčs na mzdy, 164 500 000 Kčs na

příjmy ze zemědělství, 425 800 000 Kčs na sociální příjmy a 166 800 000 Kčs na ostatní příjmy. Celkové výdaje obyvatelstva činily 1 772 900 000 Kčs, což jest o 2,3 % více než v roce 1980. Z celkové částky vydali obyvatelé okresu 1 386 500 000 Kčs na nákupy v maloobchodě, 236 500 000 Kčs za služby a 137 300 000 Kčs na ostatní výdaje.

V oblasti příjmů obyvatelstva negativně působilo snížení příjmů z prodeje zemědělských výrobků. Přesto, že tato položka tvoří nepodstatnou část příjmů obyvatel, její snížení v roce 1981 o 6 900 000 Kčs značně ovlivnilo celkovou výši příjmů obyvatel. Příčinou toho byla nízká úroda ovoce a zeleniny, pokles ve výkupu vajec od soukromníků.

V oblasti sociálních příjmů pokračoval růst důchodů i populačních dávek. K 30. listopadu 1981 bylo vyplaceno na důchodech 288 971 000 Kčs, to je o 2,5 % více než ke stejnému datu roku ~~1980~~ 1980. Na nemocenských dávkách bylo vyplaceno 23 523 000 Kčs, na přídavcích na děti 44 631 000 Kčs, na podporách v mateřství 6 910 000 Kčs, na mateřských příspěvcích 5 741 000 Kčs, na podporách při narození dítěte 1 744 000 Kčs a při ošetřování členů rodiny 2 050 000 Kčs.

Celkové výdaje obyvatelstva byly ovlivněny především největší položkou, a to výdaji v maloobchodě. Ve třetím čtvrtletí roku se začaly projevovat zvýšené nákupy základních druhů potravin, pracích prostředků a stavebních potřeb. Tato situace s menšími výkyvy trvala až do konce roku. Zvýšené nákupy negativně ovlivnily úroveň zásobování Poptávka nebyla uspokojena u masa a masných výrobků,

masových konserv, sádla, sýrů, na prodejnách byl vyprodán cukr, sůl a rýže. Rovněž u saponátových a pracích prostředků vedla vysoká spotřebitelská poptávka k jejich úplnému vyprodání. V sortimentu průmyslového zboží byly obdobné nedostatky jako v minulých letech: nebyla jízdní kola, šicí stroje, mrazničky, malé teplovodní kotle, porcelán, smaltované zboží a nádobí, jídelní soupravy, psací stroje, sáňky, lyže, hokejky. V textilním zboží chyběly ložní soupravy, prošíváné péřové deky, froté ručníky, dámské kapesníky, flanelové zboží, manšestrové a pracovní oděvy. V sortimentu stavebnin byl nedostatek hutního materiálu.

Nízká realizace příjmů v prvním pololetí se projevila ve vyšší tvorbě vkladů, ve druhém pololetí vzhledem ke změně v chování obyvatelstva se projevily tendence zvýšených výběrů z vkladů, takže dosažený vkladový přírůstek 357 147 000 Kčs je o dva milióny nižší než v roce 1980. Celkový objem vkladů činil ke dni 31. prosince 1981 částku 1 254 500 000 Kčs, takže na jednoho obyvatele okresu připadá 12 914,- Kčs vkladu. O půjčky byl zájem zejména ve třetím čtvrtletí. Celkem bylo ke dno 31. prosince 1981 půjčeno obyvatelům okresu 168 570 000 Kčs a zadluženost na jednoho obyvatele činila 1 735,- Kčs.

Letos také pokračoval snížený ~~počet~~ prodej osobních automobilů; obyvatelé okresu si koupili celkem 462 vozy za 29 058 000 Kčs, při čemž počet prodaných vozů byl o 15,7 % nižší než vloni.

Ještě několik údajů ze školství a zdravotnictví. V provozu bylo 63 mateřských škol a dva dětské útulky se

135 třídami s celodenní péčí. Celkem bylo v mateřských školách okresu 3 746 dětí, z toho 438 dětí v závodních a 170 dětí v mateřských školách jednotných zemědělských družtev. Na jednu učitelku připadlo 14,2 dětí.

Základních škol bylo v okrese 43, z toho 23 úplných s prvním až devátým ročníkem a 20 neúplných pouze s prvním až čtvrtým ročníkem. Školní rok 1981/82 v nich zahájilo povinnou školní docházku 10 687 žáků a učilo v nich 486 učitelů. Na dvou gymnáziích v Kolíně a v Českém Brodě bylo ve 28 třídách 1 006 žáků, z toho 656 dívek. Na čtyřech středních školách /Střední zdravotnické škole v Kolíně, Střední zemědělské technické škole v Liblicích, Střední průmyslové škole v Kolíně a Střední ekonomické škole v Kolíně/ bylo v 50 třídách celkem 1 637 žáků.

Síť územních ambulantních zařízení preventivní léčebné péče se v kolínském okrese od roku 1977 nezměnila: koncem roku bylo 12 obvodních zdravotnických středisek, 5 lékařských stanic a 23 poraden pro děti. Pracovalo v nich 39 lékařů. Síť závodních ambulantních zařízení se skládala z 11 zdravotnických středisek a 4 lékařských stanic, v nich pracovalo 18 lékařů. V okrese jsou dvě polikliniky, z nich kolínská má 18 oddělení s 71 lékaři a českobrodská 13 oddělení se 20 lékaři. Také nemocnice jsou dvě a v obou je koncem roku 1981 celkem 1 023 lůžek, v Kolíně je 702 a v Českém Brodě 321 lůžek. V nemocnicích pracovalo 68 lékařů.

Počet obyvatel na jednoho lékaře se v průběhu dvaceti let podstatně snížil. V roce 1961 připadalo na jednoho

lékaře v našem okrese 705 obyvatel, v roce 1975 již jen 460 a v roce 1981 jenom 389 obyvatel.

V kolínském okrese je šest domovů důchodců se 495 místy. V roce 1981 byly využity na 95,5 % z důvodu menšího počtu žadatelů, zejména mužů. Je zde ještě Ústav sociální péče pro dospělé v Budech u Zásbuk s 54 místy a Ústav sociální péče pro děti v Bylanech se 45 místy. Oba ústavy byly během roku 1981 využity na 100 %.

V kolínském okrese jsou také významné rekreační oblasti na území čtrnácti národních výborů, ve kterých je přes tři tisíce soukromých rekreačních chat a rozsáhlé ~~objekty~~ objekty podnikové rekreace. Stále roste počet rekreačních chalup; souvisí to se stěhováním mladých lidí z vesnic do města. Mladí se odstěhují, na vesnici zůstanou staří rodiče. Když zemrou, používají pak mladí chalupu k rekreaci. Ve velké míře kupují venkovské chalupy k rekreačním účelům obyvatelé Prahy.

R Ů Z N Ě U D Á L O S T I

Uvádím zde ještě několik zpráv a událostí, které nejsou zařazeny do žádné z předchozích kapitol kroniky.

Od začátku roku 1981 je opravován dům čp. 9/I na rohu náměstí Obránců míru a Kouřimské ulice. Dům je v havarijním stavu vlivem otřásání, způsobeného těžkou dopravou vedenou po jižní straně náměstí. Dům byl vystěhován a ochrazen. Oprava měla být hotova do 31.prosince 1981, ale nebyla a bude možná trvat několik let.

V celém kolínském okrese bylo v roce 1980 předáno do užívání 844 nových bytů a plán byl splněn na 100,1 %. Je to téměř dvojnásobný počet bytů proti předešlému roku

1979. Za celou šestou pětiletku byl plán výstavby bytů v okrese splněn na 104,1 % a dokončeno bylo celkem 3 476 bytů. Z tohoto počtu bylo 1 355 bytů postaveno v rodinných domcích. Převážná většina bytů má po třech pokojích, je vybavena ústředním či etážovým topením a úplným příslušenstvím. Na jeden byt bez příslušenství připadá v průměru 56,6 m² obytné plochy.

Blízko Kolína, mezi Týncem nad Labem a Krakovany, byl vybudován významný energetický uzel, který zabezpečuje přenos elektrické energie, vyrobené ve Chvaletické elektrárně, do elektrické soustavy ČSSR. Rozvodna velmi vysokého napětí je součástí Střeďočeských energetických závodů Praha.

V kolínské zálabské elektrárně opravují kotle, které jsou v činnosti od roku 1932 a již dosloužily. Zastaralý kotel o kapacitě 30 tun páry za hodinu se nahrazuje novým výkonnějším kotlem na výrobu 50 tun páry v hodině. Garantem výstavby kotle je kolínský závod Tatra. Kotel má pracovat již v topné sezóně 1982-1983.

Znovu se v souvislosti s řešením nedostatku tepla v Kolíně dostala na pořad jednání otázka definitivního vyřešení výroby tepla pro město Kolín a jeho další rozvoj. Od roku 1978 jest zpracován projekt dodávky tepla z elektrárny ve Chvaleticích. V pátek 25. září 1981 se konala v této záležitosti důležitá porada, jejíž účastníci na-

vštvívali elektrárnu ve Chvaleticích a v Opatovicích a seznámili se způsobem dodávky tepla z elektrárny v Opatovicích do Hradce Králové a Pardubic. Zásobení ~~teplem~~ města Kolína teplem z Chvaletic bylo schváleno vládou ČSSR i předsednictvem ÚV KSČ a jeho realizace byla zařazena do 7.pětiletky se zahájením v roce 1985 a dokončením v letech 1988-1989. Odpadním teplem z Chvaletické elektrárny bude ohřívána voda, která bude do Kolína vedena povrcho-
vým potrubím o světlosti 700 až 800 mm v délce 18 kilometrů. Než bude stavba dokončena a dána do užívání musí být Kolín zásobován z dosavadních zdrojů to jest především párou vyráběnou v zálabské elektrárně. Protože potřeba páry stále stoupá, bylo přikročeno v zálabské elektrárně ke stavbě nového kotle, jak jsem již uvedl. Než bude tento nový kotel dán do provozu, vypomůže již instalovaný kotel na ušlechtilá paliva v lihovaru a dodávky páry z Korama.

Akademik Bohumil Kvasil, narozený 14.února 1920 v Planěch, absolvent kolínského gymnázia /byli jsme spolužáci/, byl jmenován prezidentem republiky předsedou Československé akademie věd.

Divocí holubi působí v Kolíně veliké problémy. Vzhledem k příznivým podmínkám - na vysokých střeších domů ve vnitřním městě a zejména pak na Zálabské Práchovně mají klid na hnízdění a okolo závodu Soja a obilního sila na Zálabí bohaté zdroje potravy - se přemnožili a způsobují veliké škody jednak znečištěním fasád domů a zanášením

žlabů, jednak jako přenašeči nakažlivých nemocí. Proto se přistoupilo k radikálnímu snížení jejich počtu, o jejich úplné likvidaci se nikdy neuvažovalo. Hledaly se způsoby, jak proti nim bojovat. Byly zavrženy všechny způsoby, jimiž by mohli být ohroženi jiní ptáci nebo živočichové, tak bylo zavrženo použití jedovatých návnad a pod. Jediným bezpečným způsobem, jak je hubit, je jejich odstřel. Ovšem musí být prováděn tak, aby nebyli ohrožováni lidé nebo poškozovány fasády historických domů. To znamená, že se nemůže střílet broky, ale kuličkami puškou s dalekohledem. Městský národní výbor pověřil veterináře doktora Evžena Buriana, aby určitý počet divokých holubů odstřelil. Za rok 1980 jich dr. Burian odlovil přes jeden tisíc. Při pitvě zjistil ve voleti jednoho holuba průměrně deset až dvacet dekagramů pšeničného zrna. Podle výpočtů dr. Buriana spotřebují divocí holubi v Kolíně jednu tunu obilí měsíčně. Proto jejich snížení na snesitelnou míru je také i záležitostí ekonomickou.

Dne 28. května 1981 prováděla v Kolíně Československá státní loterie tah losů mimořádné emise spolu s Městským národním výborem. Byla vytvořena slosovací komise, která připravila kulturní pořad a provedla pak veřejný tah losů. Byly taženy výhry od 10 Kčs až po dvě prémie po 100 000 Kčs.

Dne 29. června 1981 byla uzavřena uloce Politických vězňů v úseku od křižovatky s ulicí Kouřimskou až ke křižovatce s Pražskou ulicí a ulice Kmochova od křižovatky

s náměstím Politických vězňů až ke vjezdu do objektu Technických služeb města Kolína. V ten den započala velká rekonstrukce těchto částí ulic, která je plánována do 15. dubna 1982. Je o ní řeč v kapitole o plnění celoměstského závazku.

1. září 1981 byla v prostorách bývalé tiskárny /Hanušovy/ v Rubešově ulici otevřena půjčovna průmyslového zboží Okresního podniku služeb. Nevím, jestli právě toto je nejlepší vyřešení a využití prostor po bývalé tiskárně, protože půjčovna průmyslového zboží již v Kolíně byla a pro nezájem byla zrušena, a ani nyní není o půjčování zboží příliš veliký zájem.

Na podzim se konal v Praze Světový kongres žen. V pondělí 12. října 1981 navštívila jedna skupina jeho účastnic Kolín. Bylo to šestnáct žen z devíti zemí: ze Syrie, Libye, Jemenské lidově demokratické republiky, z Ománu, ze ~~Zimbabwe~~ Zimbabve, z Thajska, Bahrajmu, z Dánska a Norska. Prohlédly si město, navštívily Okresní výbor KSČ, plavecký stadión, závod Obchodních tiskáren a potom odjely na další návštěvu do JZD Svoboda Bečváry.

Dne 25. října 1981 oslavila železniční trať z Peček do Kouřimi a Zásbuk sto let svého trvání. Ze stanice ČSD Pečky byl toho dne v 10,20 hod. vypraven historický vlak.

Dne 29. října 1981 byl předán do provozu nový pavilón

v areálu kolínské nemocnice, rekonstruovaná budova pro odběr krve: Okresní transfuzní stanice. Stavba, kterou podle projektu kolínského závodu Chemoprojekt prováděl Okresní stavební podnik v Kolíně, trvala necelé dva roky. Rekonstrukcí vznikl moderní pavilón plně vyhovující svému účelu. Potřebná chladicí zařízení vyrobila a dodala kolínská Frigera.

V budově Základní školy v Kolíně V., Ovčárská ulice, byla v úterý 24.listopadu 1981 péčí Okresního výboru Českého svazu protifašistických bojovníků odhalena pamětní deska Janu Novákovi, který zahynul v roce 1944 v německém nacistickém vězení. Byl žákem této školy.

Stejná pamětní deska byla dne 2.prosince 1981 odhalena v budově Gymnázia v Kolíně inženýru Karlu Hladečkovi, bývalému profesoru Obchodní akademie v Kolíně. Profesor Hladeček byl za nacistické okupace vedoucím místní odbojové organizace, byl zatčen a v září 1944 popraven.

Také v závodě Tatra Kolín byla odhalena pamětní deska účastníku národního odboje v době druhé světové války. Stalo se to dne 9.prosince 1981, kdy u hlavního vchodu do závodu byla malou slavností odhalena pamětní deska bývalému zaměstnanci Tatry soudruhu Josefovi Vojtovi. Soudruh Vojta byl v bývalé Vozovce vedoucím odbojové buňky KSČ. Byl nacisty zatčen a vězněn v koncentračním táboře. Dne 28.dubna 1945, na samém prahu svobody, zemřel vysílením při transportu smrti.

Koncem roku byla otevřena nová budova Okresního veterinárního zařízení v Kolíně VI. při silnici z Kolína do Štítar. Od nového roku zde zahájí činnost Okresní veterinární středisko, které bylo dříve umístěno v budově "U města Prahy" na náměstí Rudé armády a po sboření této budovy krátce v domě čp. 113/II v ulici Nad zastávkou.

V roce 1981 bylo v kolínském okrese dokončeno 484 bytů, 29 nad plán. Největší překročení vykazuje družstevní způsob výstavby - 8,3 %. Téměř šedesát procent těchto bytů bylo postaveno v individuální výstavbě v rodinných domcích.

V roce 1981 bylo orgány dopravní služby Veřejné bezpečnosti zjištěno v kolínském okrese 4 803 dopravních přestupků a 79 případů, kdy řidiči řídili motorové vozidlo po požití alkoholických nápojů. Na území okresu bylo celkem 756 dopravních nehod, při nichž zahynulo 14 osob, 53 jich bylo těžce zraněno a způsobeny byly škody na motorových vozidlech ve výši 4 810 000 Kčs. Ve srovnání s rokem 1980 se počet dopravních nehod snížil, ale zvýšily se jejich následky.

V roce 1981 vzniklo v kolínském okrese 39 požárů se škodou 819 750 Kčs. Jedna osoba byla při nich usmrcena a šest osob zraněno. Většina požárů byla zaviněna lehkomyšlností, nezodpovědností nebo podceňováním bezpečnostních předpisů a nekvalitní údržbou strojů.

6 0 L E T K S Č V K O L Í N Ě

U příležitosti letošního šedesátého výročí založení Komunistické strany Československa jsem podle dostupných pramenů zpracoval historii vzniku KSČ v Kolíně a na Kolínsku a jejích prvních bojů až do jejího rozpuštění v roce 1938. Zapisuji tuto historii začátků činnosti strany v našem městě do městské kroniky letošního roku jejího jubilea, aby zůstala v paměti na věčné časy.

Z pramenů jsem použil zápisů z městské kroniky z let 1918 až 1929, kterou tehdy psal František Straka, potom protokolů městské rady a obecního zastupitelstva a konečně brožury Vznik KSČ na Kolínsku, kterou k 60.výročí KSČ vydala komise regionálních dějin Okresního výboru KSČ v Kolíně v roce 1981.

Dějiny vzniku Komunistické strany Československa začínají již státním převratem 28.října 1918. Již od června

1918 fungoval v Kolíně ilegální Národní výbor, v jehož čele stál statkář Adolf Prokůpek z Kutlíř, a na počátku září byla založena Socialistická rada se zástupců sociálních demokratů a českých socialistů. Oba tyto orgány měly připravit převzetí moci v Kolíně.

O desáté hodině v pondělí dne 28.října 1918 přišla do Kolína telefonická zpráva Národního výboru z Prahy o proklamaci Československé republiky a současně rozkaz, že zdejší Národní výbor se činí odpovědným za události v okrese a za udržení pořádku. O hodinu později pak přišel z Prahy cirkulární telegram, který potvrzoval předcházející telefonát. Ihned se sešel na kolínské radnici Národní výbor, a protože se zpráva o převratu rychle roznesla mezi lidmi, začalo se scházet veliké množství lidí na náměstí před radnicí. Kronikář to popisuje takto:

Lidé nechtěli tomu věřit a domnívali se, že musí přijít krvavá revoluce, tolikráte vylíčená kněžími na kazatelkách, kteří připomínali hrůzy revoluce francouzské. Ale čím dále více plnilo se náměstí lidmi, stoupala u nich pohnutá slavnostní sice, ale i bojovná nálada a hledán předmět, na kterém by se tato nálada vybila. A byly to nenáviděné plechové orly, znaky Rakouska. Padlo v davu heslo: Dolů s orly ! a již valil se lid k budově reálného gymnasia a za zpěvu písní přineseny žebříky a zakrátko letěl s budovy veliký orl na zem, ležel v prachu a lid kopal do státního znaku nenáviděné padlé moci rakouské. Mladí lidé vnikají do budovy a přinášejí obrazy bývalého panovníka. Zástup s jásotem a s orlem v čele u kláštera hází obraz do kašny, táhne na náměstí, kde jest průvod s orlem fotografován, pak se jde k Labi na

most, mládež spustí posměšně císařskou hymnu, když dojde k místu "říš rakouská nepomine" letí orl s mostu do Labe. Z města přináší jiný zástup velký dřevěný náboj, který jako sběrna milodarů na válečnou péči umístěn byl u radnice, ale byl povětšinou prázdný, i on mizí ve vlnách Labe za bouřlivého jásotu rozjařeného lidu. Hlavně mladí lidé, studenti, dělníci se žebříky táhnou a sundávají orly s budovy berního inspektorátu, pošty, hlavní trafiky, notářství, cejchovního úřadu, jiných tabáčnických prodejen, se stanoviště četnictva, finanční stráže a také došlo na černo-žlutě označené firmy. Pak se šlo na nádraží a tam provedena očista od německých nápisů, převrženy a rozbity automaty na cukrovinky německé firmy Stollwerck. Na poště nádražní také byl umístěn orl, musel dolů. Proud se pak valil kolem Formánkova mlýna na zastávku, kde strhnuta byla tabule s nápisem "Haltestelle". Někteří rozvášní občané navrhovali, aby se tyto dokumenty rakouského panství jako připomínka pro příští generace uschovaly v městském museu, ale vybijející se nálada tomu nedopustila a jen dva orly s nápisy: C.k.berní úřad a C.k.notářství jsou tam uschovány. Domy nabývají slavnostního rázu vyvěšenými prapory, jest jich tolik, že se zdá, že byly již dávno ku převratu přichystány, nebylo domu, kde by nevládl prapor. Vojáci strhují s čepic jablíčky s F.J.I. a K, lid s radostnými řečmi jim připíná kokardy ve slovanských barvách.

Po této bezprostřední a spontánní reakci lidu na dlouho očekávanou zprávu o pádu nenáviděné monarchie zorganizoval Sokol na čtvrtou hodinu odpolední oficiální oslavu. Kronikář ji líčí takto:

Práce v dílnách a továrnách zastavena, svátečně oděný

lid se shromažďuje na náměstí, kde uspořádány malé tábory a projevy k občanstvu, přirozeně dáváno na jevo čím srdce překypovalo a přetékelo. Přichází dělnictvo s rudým praporem, přicházejí spolky ve svých stejnokrojích s prapory ozdobenými květinami a také hodně lidu z venkova přichází. Ve čtyři hodiny hnul se průvod s mládeží v čele, která zpívá národní písně, provolává slávu Masarykovi, Wilsonovi, Francii, Itálii, Anglii a českým legionářům. Za nimi se ubírají zajatci srbští a italští z Kolína a okolí. Z jejich očí jest viděti radost z blížícího se návratu domů. Vlasáková kapela hraje samé sokolské pochody, za ní kráčí krojované spolky, pak Národní výbor jsa hlučně pozdravován, dále pak nepřehledné řady občanstva a průvod končí dorost obého pohlaví, který měl přes své řady napjaté široké slovanské trikolory a konečně mužský dorost, který nesl v kovu vytepané znaky země Koruny české, přinesené ze sokolovny. Za zvuků hudby, zpěvu, provolávání slávy a nadšeného jásotu ubírá se průvod přes most na Zálabí, a když prošel tímto předměstím jsa srdečně všude pozdravován, vrací se do města, ubírá se ulicí Pobřežní, náměstím Rorejcovým, třídou Havlíčkovou, Jungmanovou a Prokopovou k budově okresního hejtmanství, kde za nesmírné radosti zavěšeny v průvodu nesené znaky země Koruny české, ověňčené prapory a květinám. Odtud se vrací radostí a nadšením překypující obrovský průvod ulicí Na valech a Pražskou na náměstí, kdež zástupy obklopily radnici. Bylo to moře hlav burácející nadšením pod vlajícími prapory a zláčené paprsky zapadajícího slunce. S balkonu radnice nejprve k lidu promluvil starosta města dr. Alfréd Jelínek, po něm Ant. Pánek a konečně Ant. Chloupek, který v pěkné řeči přečetl prohlášení samostatnosti státu

československého a manifestační projevy pro naše spojence. Hudba hraje Marselleisu a americkou hymnu, které množství bouřlivě aklamuje a volá "Sláva Wilsonovi, Masarykovi, českým legiím, Francii a Anglii. Ať žije Srbsko, Jugoslavie."

Projevy tyto neberou konce. Opět předstupuje Ant.Chloupek a nabádá lid, aby bez rozdílu stran k sobě lnul, apeluje na venkov, aby nedal zahynouti městům a hlavně naší matičce Praze, aby lid choval se důstojně a nedopustil se něčeho, co by nám v očích našich přátel mohlo uškoditi. Zapějme naši národní hymnu Kde domov můj a pak se klidně rozejdeme, praví naposled. Hudba hraje Kde domov můj, tisíce lidu je zpěvem doprovází a při tom všechny hlavy se obnažují. Okamžik posvátný, velebný a navždy nezapomenutelný. Pak lid spontánně zpívá Hej Slované a tiše se rozchází.

Tak za všeobecného nadšení skončil v Kolíně první svobodný den svobodné již Československé republiky. Přinesl mnoho nadějí, ale jak byly splněny ?

Národní výbor v Kolíně vydal ještě téhož dne provolání, které se nazítří objevilo na všech nárožích ve městě:

Občané ! Z rozkazu Národního výboru v Praze a za souhlasu všech politických stran okresu kolínského ustavil se pro okres kolínský Okresní národní výbor v Kolíně. Výbor tento jest výkonným orgánem Národního výboru v Praze a vykonavatelem jeho vůle, převzal také jménem všeho občanstva řízení národně politických, veřejných a vyživovacích záležitostí celého okresu kolínského.

Občané ! Jest v zájmu celého národa i Vás všech, abyste pokynů Okresního národního výboru v Kolíně v každém případě přesně dbali a vystříhali se všeho osobního a nerozvážného

zasahování v život veřejný.

Občané ! Rakousko - Uhersko kapitulovalo, přijavši veškeré mírové podmínky čtyřdohody, mezi nimi i uznání státu Československého a Jihoslovanského.

Občané ! plesáte-li, že skončila míra poroby a zasvitlo slunce národní svobody, nezapomínejte, že svoboda jest vzácné sémě, které nesmí být zneužíváno. Sdělujeme s vámi proto rozkaz Národního českého výboru, že veřejný pořádek a klid musí být za všech okolností zachován.

Občané ! Zraky celého světa jsou v této chvíli obráceny k nám. Doufáme, že rozvahou a klidem prokážete, že jste státoobčansky zralými a že veškeré zasahování do věcí veřejných ponecháte svým voleným zástupcům. Okresní národní výbor ruku v ruce s Okresní hospodářskou radou bude se starati také o vyživovací otázky a učinil již potřebná opatření.

Podepsáni: Adolf Prokůpek, předseda, Václav Špringl, místopředseda, Alois Klepač, Ferdinand Šauer, jednatelé, JUDr. Alfréd Jelínek, JUDr. Ladislav Radimský, předsednictvo.

Téhož dne, 29. října 1918, byla vylepena na kolínských nárožích i tato výzva:

Soudruzí ! Dělníci ! V době radostného přechodu, kterou prožíváme, jest svrchovaně zapotřebí naprostého klidu. Více než v době, kdy síly Vaše musily sloužiti namnoze účelům cizím a vám nepřátelským, záleží nám nyní na tom, aby hospodářský život a práce se nedostaly z kolejí nebo nezastavily vůbec. Vyzýváme Vás tudíž, aby žádný z Vás neopustil svého místa. Pokud s nedorozumění se snad tak stalo, navraťte se ku své práci. Toto provolání platí všemu dělnictvu, vojákům i nevojákům. Za Socialistickou radu v Kolíně: Boh. Záligr, předseda, Ferdinand Šauer, místopředseda.

Naděje, které pracující lid vkládal v tak radostný den osvobození, byly tedy již velmi brzy zklamány. V sociálním postavení pracujících se nic nezměnilo a dokonce sama Socialistická rada jej zrazovala, aby v tom nic nepodnikali pracující sami, ale aby sloužili pokorně svým vykořisťovatelům dále. Nedostatek potravin z dob válečných trval dále a ti, kteří lid okrádali za války, okrádali jej dále i v novém svobodném státě. Svědčí o tom plakát, který byl v Kolíně vylepen dne 2. listopadu 1918 s nápisem Černá válečná kniha. Zněl:

Černá válečná kniha zřizuje se z usnesení důvěrníků všech politických stran sdružených v Okresní hospodářské radě okresu kolínského. Byli jsme přinuceni k tomuto, pro nás bolestnému kroku, jsouce si plně vědomi veliké své zodpovědnosti vůči celému národu. V těchto pro celý náš národ nejvýznamnějších, ale z důvodů hospodářských i nejkritičtějších okamžicích seznaři jsme k svému hlubokému politování, že v našem národě žijí lidé, kteří si nejméně zaslouží zváti se příslušníky demokratického národa českého. Oni staví své soukromé zájmy nad zájmy celku, nejsou přístupni soucitu a smilování se spolubližními, každý náš apel na jejich národní a lidskou povinnost minul se cílem. Jedinou jejich snahou jest hromaditi majetek a to všemi po ruce jsoucími prostředky. Jest jim lhostejno, že celé masy lidí, hospodářsky nejslabších, jež byly touto hroznou válkou ožebračeny, hynou doslovně hladem, co oni, ušetřeni jsouce všech bolestí a strastí doby, seděli klidně u svých plných egyptských hrnců. Naposledy k nim voláme: Vzpamatujte se ! Hodina sčítání se rychle blíží. Dnes Vás varujeme naposledy. Zítra přijdeme soudit ! Ortel náš vyzní takto: Nebyli jste s námi, byli jste tedy proti nám.

Naloupili jste peníze drancováním kapes lidí hladovících, ale peníze ty neochrání vás před opovržením a trestem národa čistých a obětavých. Strhneme před veřejností masku klamně počestnosti z vašich tváří a ukážeme vás v pravé vaší podobě. Budete zapsáni do potupné černé knihy válečné, budete vystaveni na pranýř a k potupě celého národa ! Až vrátí se bojovníci naši, kteří na všech frontách světa nasazují životy pro vlast a spatří rovy svých drahých, kteří padli v zákopech bídy, a tuberkulózní postavy těch, kteří na živu zůstali přes úklady potravinářských lichvářů, v hněvu nesmiřitelném budou se ptáti: Kdo jsou ti, kteří vraždili děti naše mezi tím, co my jsme bojovali pro blaho jejich ? - A tu vydaná jim bude černá kniha, psaná společně zástupci všech stran, kniha spravedlivá, a budou mnozí nařikati nade dnem stvoření svého. Vrhnete tím potupu a hanbu svoji na hlavy svých dětí. V duších lidu budete označeni jako dřívci a upíři nemajetných a černá kniha tato bude toho historickým dokladem. Dnes voláme vás naposledy pod společný prapor do jednoho šiku ! Zítřka bude již pozdě. Postavíme vás do řady svých nejúhlavnějších nepřátel. Všichni lidé dobré vůle nechť zašlou doložené zprávy o těch, kteří dle jejich domněnky zasluhují, aby v černé knize válečné byli poznamenáni. Oznamujte jména potravinářských a jiných lichvářů z kruhů zemědělských, obchodních a živnostenských na adresu: Okresní hospodářská rada v Kolíně. Též nám zasílejte řádně doložené případy, kde kupující svádějí k lichvě, nabízejíce sami přehnaně vysoké ceny.

Tato vpravdě biblická výzva nebyla však nic platná, ani není známo, zda černá válečná kniha byla založena a jaký byl

její osud. Jisté je, že keřasové - jak lid nazýval válečné zbohatlíky a lichváře - keřasili dále. Pracující lid se tedy bránil protidrahotními demonstracemi a mzdovými stávkami.

Jedna taková protidrahotní demonstrace, která se však vinou nezodpovědných živlů zvrhla v protižidovský pogrom, se odbyvala 17. prosince 1918. Městský kronikář ji takto zaznamenal ve své kronice:

Dnes dopoledne asi v 10 hodin srotil se velký dav lidu před velkoobchodem firmy Nathan Eisler na náměstí, kde tušil velký sklad potravin, ale majitelé postřehnouví nebezpečí, nechali rychle uzavřít velkoobchod a dům masívními vraty a dav se hnul ku obchodu s oděvy Julia Weisse, taktéž na náměstí, kde sice jednotlivci vnikli do krámu a něco málo škody způsobili, ale Weiss také ihned zatáhl kovové závěsy a vetřelce vystrčil. Dav se hnul za volání "Hanba a smrt keřasům" do ulice Rubešovy, kde stanul před obchodem Otakara Přiningera v čísle 64 a začal rozbíjetí ničím nekryté skříňně výkladní s látkami, prádlem, kravatami a zboží začal rabovatí a roznášeti. Teprve když se dostavilo četnictvo a dav násilně s pomocí strážníků rozehnal a hodně lidí zatklo, byl konec této demonstrace.

Městská rada kolínská se zabývala tímto incidentem ještě téhož dne na mimořádné schůzi. Zápis v protokole městské rady z této schůze zní:

Podnětem ku mimořádné pilné schůzi jest demonstrace dnešního dne dopoledne proti vysokým cenám zboží u obchodníků a vyskytnuvší se v některých případech drancování. Usneseno vydati vyhlášky, že domy po 8. hod. večerní musí býti

uzavřeny, apelovat na občanstvo, aby po 6.hod. večer děti a mládež na ulici nepouštěli, hostince nařídí se uzavřít v 8 hod. večer. O zachování pořádku v městě dbáti bude vojsko za součinnosti občanstva, sokolů a hasičstva. Vchody na náměstí se večer uzavrou a po ulicích v předměstích chodit budou smíšené hlídky. K občanstvu vydá se vyhláška, aby nedalo se strhnouti k této podvratnými živly organizované demonstraci, a sdělí se mu, že komise, do níž zvoleni za hospodářskou radu pánové Novotný, Řehoř, Záligr a Koudelka, za městskou radu pánové dr. Funke a Fr.Záruba a Vlk a pak ze zástupců obchodního grémia, stanoví lidově přijatelné ceny - nejméně 50 % slevu cen dosavadních - hlavně zboží střížního a obuvi a předmětů galanterních, a provede u jednotlivých obchodníků soupis zboží. Usneseno působiti též na agrárníky ohledně snížení cen.

Také okresní hejtmanství bylo vystrašeno tímto případem a okresní hejtman vydal tuto vyhlášku:

Z rozkazu vlády československého státu uvádím tímto ve veřejnou známost, že na nové úpravě sociálních a vyživovacích poměrů se co nejusilovněji pracuje, takže lze v době nejbližší s veškerou důvěrou očekávati zmírnění a povlovné odstranění béd nejtísnivějších. K dosažení vytčeného cíle jest však naprosto nutno, aby veřejný klid a pořádek byl zachován. Politování hodné události, vyskytnuvší se předvčerejšího dne v našem městě nesmí se v zájmu celku za žádných okolností více opakovati. Bylo by nesmazatelnou hanbou, nejen u nás doma, nýbrž i před cizinou, která sleduje vývoj našeho státu, kdyby z popudu živlů nezodpovědných a z hrabivosti jednotlivců mělo dojíti k opětovnému porušení veřejného pořádku a pokoje.

Již příliš dlouho a příliš mnoho trpěl náš lid, než aby vinou chamtivců stržen byl opět do útrap bez konce, do útrap větších, nežli byly dřívější. Jsem pevně přesvědčen, že rozvážené občanstvo - a toho je většina - odsoudí zločinné počínání podvratných živlů a dá to na jevo tím, že svůj správní úřad ve snaze po udržení klidu a bezpečnosti lidského majetku všemi možnými prostředky bude podporovati. V Kolíně dne 19. prosince 1918. Okresní hejtman dr. Zeman.

Sliby, uvedené ve vyhlášce pana okresního hejtmána i v usnesení městské rady však splněny nebyly. Bída a hlad pracujících na jedné straně a nesmírné zisky válečných zbohatlíků na straně druhé se dále zvětšovaly. Vázl výkup obilí od zemědělců, k němuž musely být v několika případech pozvány vojenské asistence. Byl zdražen chléb a jiné potraviny. A rostla již také nezaměstnanost. Byl proto zřízen Ústav pro zprostředkování práce se sídlem v Kolíně III., čp. 124, a začaly se vyplácet podpory v nezaměstnanosti. V lednu 1919 se hlásilo o práci 1 166 osob, dostalo ji jen 178 pracovníků.

Za této situace dělníci dále protestovali proti poměrům, které se vytvořily v novém státě a které nejen že nic z hlediska třídního nezměnily na sociálním postavení pracujících, ale ještě pronikavěji zhoršily jejich životní podmínky.

Proto také oslavy Prvního máje 1919, prvního svátku práce v osvobozeném státě, vyzněly jako manifestace za zlepšení hospodářských podmínek. Cituji opět z městské kroniky kolínské:

Májové oslavy byly letos vlastně dvě a velmi pěkně se vydařily. Za krásného májového rána začal se hromaditi prů-

vod stran dělnických v dolejší části Havlíčkovy třídy. Zvláště ní pozornost budil průvod organizace z Červených Peček s alegorickým vozem a družičkami. Obrovský průvod, čítající přes sedm tisíc účastníků, mnoha hudeb, praporů a standart kráčel na náměstí a sformoval se ve velký tábor, který čítal jistě deset tisíc osob. Zahájil ho důvěrník Václav Špringl, zvoleno předsednictvo a mluví za stranu soc. dem. soudruh Kepl, druhým řečníkem za stranu nar. soc. byl poslanec Buřival a za stranu pokrokovou učinil prohlášení Hnátek. Přečtena rezoluce a učitel Julius Komrs tábor zakončil případným proslovem. Shromáždění obnažuje hlavy a zpívá Kde domov můj a Rudý prapor. Pak nastoupen rozchod.

Strany národně demokratická a agrární seřazovaly své příslušníky v Čechových sedech a přilehlých ulicích již ráno v 8 hodin. V 9 hodin hnul se velký průvod, ve kterém byly alegorické vozy, selská jízda, hudební sbory a prapory, a ubíral se na městský ostrov.

Drahota trvala dále a pokračovaly i protidrahotní demonstrace přes všechna opatření městské rady a okresního hejtmana. Jedna z největších propukla 26. května 1919. Kronikář ji popsal takto:

26. května odpoledne bylo město svědkem projevu, jakého zde dosud nebylo. Rázem třetí hodiny zastavena práce ve všech závodech a dělnictvo se hrnulo na ulice, kde rychle se seřaďovalo v průvody, které směřovaly k náměstí. Tak jak opustili práci, v pracovních oblecích, aby protestovali proti zdražování a keřasování. V průvodech neseny tabule s různými nápisy, jako Poslední výstraha, Smrt keřasům, průvod

jdoucím z Havlíčkovy ulice nesl v čele mohutnou šibenici s oprátkou, na jiné šibenici připevněn byl seznam osob proskribovaných a na jiné opět nápis: Smrt lichvářům a keřasům. Na počátku jiného průvodu kráčel červeně oblečený kat se širočinou přes rameno. A i jiné nápisy velmi výrazné neseny jako Na šibenici a do kriminálu s lichváři a keřasy, Pryč s lichvou, Poslední protest dělnictva kovodělného proti lichvě, Nestrpíme průtahů s našimi požadavky, a podobně. Když všechny průvody shromáždily se na náměstí, byla to taková masa lidu, jakou náměstí již dlouho nevidělo. S balkónu radnice hřměl do duší zástupů redaktor Jan Koudelka: "Na galeje se všemi lichváři, zabavte jejich hříšný mamon!" volal řečník, ale sám pak během doby znamenitě také zbohatl. Byla učiněna rozsáhlá bezpečnostní opatření, přivoláno sem vojsko, sesíláno četnictvo, policie, různí obchodníci rychle uklízeli zboží do skladů, nakvap odejeli z domova, ale pořádek porušen nebyl.

Kronikář pak ještě případně dodává: Mnoho bylo těch, kteří za války enormě zbohatli a měli černé svědomí, mnoho jich v pravém slova smyslu své spoluobčany odřeli - a výsledek této demonstrace? Ti všichni proskribovaní lichváři a keřasové byli nadále ctěni a váženi, na všechno se zapomělo, nic se jim nestalo, a to jen proto, že byli bohatí.

Dělnictvo se proti drahotě bránilo i stávkami, jimiž si vynucovalo vyšší mzdy. Uvedu zde jen některé stávky:

- 5.dubna 1919 vypukla stávka v pivováře,
- 10.června 1919 ve strojírně firmy Vojtěch Formánek a spol.,
- 7.března 1920 u firmy Vojtěch Hulík,

19.dubna 1920 zastavilo práci dělnictvo v kolínských cihelnách a v továrně na vozy Fram /dnešní Tatra/,

25.června 1920 začalo stávkovat dělnictvo u firmy J.L.Bayer /dnešní Obchodí tiskárny Kolín/,

23.července 1920 stávkovali dělníci u firmy Ferina, Červinka, Dejdar a Bureš a v továrně Draslovka atd.

Stávky trvaly obyčejně týden až měsíc a zpravidla skončily vítězstvím dělnictva, jehož mzdové požadavky, vynucené stávkami, byly uspokojeny. Co to však bylo platné, když ceny stoupaly mnohem rychleji, a po vyhrané stávce na tom byli dělníci pokud jde o poměr cen ku mzdám zase stejně jako dřív, ne-li hůře.

Dělnictvo se bránilo i na veřejných schůzích, které svolávalo k projednávání své ekonomické situace. Náš kronikář o tom ke dni 3.dubna 1919 píše:

Samá veřejná schůze. Skupina zedníků, tesařů a pomocných dělníků měla schůzi u Karla IV. v 9 hodin, skupina pomocných dělníků a cihlářů měla tam schůzi od 10 hodin. Skupina strojníků a topičů schůzovala v 9 hodin v Lidovém domě. Ve všech schůzích jednáno o úpravě mezd.

Na některých z takových schůzí vystupovali řečníci z pražského ústředí levice v sociálně demokratické straně. Tak 12.zářím 1919 přednášela v sále u Karla IV. spisovatelka Helena Malířová na téma: O soukromém vlastnictví a pravém sociálním cítění a 18.října 1920 v sále Na Rozkoši na Zálabí mluvil na veřejné schůzi za levici Václav Bolen a za pravici soc.dem. poslanec Koudelka.

Průmyslové dělnictvo se snažilo zajišťovat své spravedlivé požadavky v kolektivních smlouvách, ale bylo to jako

při stávkách, než bylo dosaženo dohody a smlouvy podepsány, stouply ceny opět daleko více, než byly zvýšeny mzdy v uzavřené kolektivní smlouvě. Tak například mzdy stavebního dělnictva podle kolektivní smlouvy byly v roce 1920 v průměru za jednu hodinu 3,80 až 4,90 Kč, tesaři měli 4,10 až 5,30 Kč, pomocní dělníci 3,10 až 4,10 Kč. U cihlářů byly mzdy 2,10 až 4,00 Kč a ženy dostávaly 2,60 Kč za hodinu. Přitom ceny po-

travin byly: maso vepřové	26,-- Kč
maso uzené	36,-- Kč
sádlo	44,00 Kč
rýže	15,-- Kč.

Průměrný oběd v restauraci přišel tehdy asi na 20,-- Kč, takže si ho ^{za} svůj celodenní výdělek mohl dopřát jen lépe placený dělník.

Za svá nejzákladnější práva muselo bojovat i zemědělské dělnictvo, drobní zemědělci a bezzemci. Bída a hlad po půdě - v pražském kraji více než jednu třetinu půdy vlastnilo necelých dvě stě velkostatkářů - vedly k revolučním vystoupením zemědělského dělnictva a malých rolníků. Hlad po půdě a nenávisť k vykořisťovatelům se začíná projevovat ve snaze zabrat velkostatkářskou půdu. Dokladem toho je i dopis domkářů a maloročníků ze Sedlova, ve kterém žádají majitele velkostatku, aby jim dohrovolně přepustil část půdy, jinak že budou nuceni si ji vzít sami. Dopis zní:

Ctěný pane Dre. Slavíku ! Skupina domkářů a maloročníků usnesla se ve své řádné schůzi Vás žádati touto cestou, abyste jako majitel zdejšího velkostatku Sedlova apeloval na pana Mandelíka, by s dohodou Vaší nám malým domkářům přepustil

určité množství půdy, by nám to tak z části krylo naše bídné živobytí, neb my už toho živoření máme za těch 5 roků války více než dosti. Žádáme Vás cestou slušnou, nechceme dělat žádné násilí, tak nás k tomu nenuťte a uznejte sám, že takový pan Mandelík by se zcela dobře bez Vašeho dvora obešel. Větší nároky na půdu máme my, kteří nevlastníme půdy ani píď. Tak Vás žádáme, abyste naši žádost vzal na vědomí a apeloval na pana Mandelíka, aby nám určitou část půdy přepustil. Pak-li žádosti naší nebude vyhověno, prohlašujeme, že si půdu vezmeme sami. Nestrpíme více, by někdo žil v nadbytku a někdo by zmíral se svou rodinou hlady. Žádáme Vás, abyste nám do šesti dnů odpověděl aneb-li né, následky toho přičtete sám sobě. Za skupinu domkářů a maloročníků Sedlov-Těšínský Franc Josef, předseda.

Dopis je na jedné straně svědectvím hospodářské situace na vesnici koncem roku 1919, ale na druhé straně dokladem o třídní uvědomělosti venkovské chudiny, ale také o její ještě politické naivitě. Situace byla vyřešena úřední mocí samozřejmě ve prospěch pana velkostatkáře Mandelíka a původci dopisu byli soudně stiháni.

Události prvních měsíců roku 1920 na kolínském venkově ukazují trvajících nespokojenst a narůstajících revolučnost zemědělského dělnictva, ale i jeho jednotu. Jak silná byla aktivita zemědělského proletariátu v našem okrese, svědčí tyto příklady:

3.ledna 1920 vypukla na statcích ve Vrbčanech, Chotouni a Chotuticích stávká zemědělského dělnictva. Příčinou stávky

bylo nedodržení smlouvy z 11. prosince 1919, podle níž měl být dělnictvu vyplácen náhradou za nepřidělený pozemek kompenzační přídavek v podobě 5 q brambor nebo peněžní úhrada. To však nebylo splněno a proto došlo ke stávce. V Chotouni a Chotuticích stávka ještě toho dne skončila, protože dělníci dosáhli splnění svých požadavků. Na statku ve Vrbčanech však majitel odmítl právoplatné požadavky dělníků a místo dohody si nechal přidělit 11 vojáků. Na protest proti tomuto jednání vyhlásil odborový svaz zemědělských dělníků solidární stávku na celém soudním okrese Kouřim. Stávkovalo všechno zemědělské dělnictvo v 93 dvorech. Požadavky stávkujících byly:

- 1/ budiž ihned odvoláno vojsko z Vrbčan,
- 2/ zaměstnavatelé okamžitě dodejtež dělnictvu u nich zaměstnanému dávku brambor ve výši 500 kg buď v naturáliích neb oceněnou v penězích,
- 3/ dělnictvo od jednotlivých zaměstnavatelů ze služby propuštěné budiž zpět přijato.

Této stávky se zúčastnilo na tisíc zemědělských dělníků, kteří svou solidaritou, jednotou a houževnatostí svůj boj vyhráli. Na společné schůzi zástupců stávkujících dělníků Kouřimska a jejich zaměstnavatelů bylo přijato usnesení:

- 1/ Dělnictvo zahájí okamžitě práci. Zaměstnavatelé vrbčanští zavazují se veškeré dělnictvo přijmouti dle obvyklého způsobu do zaměstnání, jaké zastávalo před vypuknutím sporu.
- 2/ Zaměstnavatelé v zájmu státního celku shodli se na tom, že dobrovolně vyplatí deputátníkům veškeré požitky v neztenčené míře od 1. ledna 1920 mimo mléko. Kočové ke stravě obdrží svoje obvyklé požitky za dobu stávky neztenčené, mimo stravné. Dělnice obdrží remunerace za rok 1919 v obnosu 65 korun za nejméně odpracovaných 100 dnů.

Na této stávce se ukázalo, jak dobře byl organizován a jakou autoritu měl Svaz zemědělského dělnictva. O síle a akceschopnosti tohoto Svazu svědčí i další akce zemědělského dělnictva na jaře roku 1920. Tehdy byl veden boj za uzavření kolektivních smluv. Zemědělská buržoazie přistoupila sice na ~~jejich~~ jejich uzavření, ale nemínila je dodržovat a často je porušovala.

V dubnu roku 1920 nájemkyně dvora v Kouřimi odmítla splnit podmínky smlouvy uzavřené v roce 1919 a nezaplatila dělnictvu doplatky, které jim dlužila. Odpovědí dělnictva na toto jednání byla stávka, která byla zahájena 24. dubna 1920. Také v tomto případě zasáhl odborový svaz zemědělského dělnictva, který byl na Kouřimsku v rukou levice sociálně demokratické strany. Použil zbraně, která se osvědčila již v lednu tohoto roku. Vyhlásil generální stávku zemědělského dělnictva na Kouřimsku, která znovu ukázala, jak mocnou zbraní je v rukou dělnictva. Všechny požadavky dělnictva byly splněny, a to nastoupilo opět 30. dubna do práce. Pětidenní boj skončil vítězně.

Průmyslové i zemědělské dělnictvo zprvu důvěřovalo svým vůdcům ve vedení obou socialistických stran, Československé sociálně demokratické strany dělnické a Československé národně socialistické strany, a dalo své hlasy v prvních svobodných volbách po převratu těmto stranám. Byly to volby do obecních zastupitelstev v červnu 1919. Zvláště ve městě Kolíně bylo vítězství těchto dělnických stran naprosto přesvědčivé. Poslechněme si, co píše kolínský kronikář tehdejší doby o prvních volbách v Československu:

15.června 1919. Den voleb, byla velmi pěkná neděle. Občané svátečně odělní, velice vážně a s náležitým pochopením konali svoji povinnost. V některých volebních komisích se odbyvaly volby rychle, hladce, v jiných zase pomalu. Před polednem přijížděli sem poslové různých venkovských organizací, přinášejíce volební výsledky ze svých obcí. Před tabulemi, kde psány byly tyto volební výsledky, kupilo se stále velké množství lidí, sledujících se zájmem napsané cifry. Večer před osmou hodinou nastal ruch kolem radnice, přitáhl sem velký průvod s rudým praporem a dav také zpíval píseň Rudý prapor. Před radnicí promluvil k zástupům Václav Špringl a redaktor Jan Koudelka, tento oznámil volební výsledek, přijatý s bouřlivým potleskem. Na to seřadil se mohutný průvod, jenž za stálého zpěvu a nadšení táhl na Zálabí, zastavil na náměstí Jiráskově a tam promluvil red.J.Koudelka.

Volební výsledek byl tento: z 8 617 platných hlasů
 bylo odevzdáno: pro Čsl.soc.dem. 3 508 hlasů /40,7 %/
 pro stranu nár.soc. 2 504 hlasy /29,1 %/
 pro stranu nár.demokratů 1 880 hlasů
 pro stranu lidovou 610 hlasů
 pro stranu agrární 115 hlasů.

Obě dělnické strany získaly tedy v Kolíně 69,8 % všech hlasů. Bylo to obrovské volební vítězství dělnictva.

Také v příštím roce ve volbách do poslanecké sněmovny dne 18.dubna 1920 zvítězila Čsl.strana soc.dem. a získala 3 251 hlasů z celkového počtu 8 614 platných hlasů a dne 25.dubna 1920 ve volbách do senátu ze 7 552 hlasů /volili jen občané starší 26 let/ dostala 3 021 hlasů.

Po prvním volebním vítězství v červnu roku 1919 se ujali

vlády na kolínské radnici předáci kolínské organizace Čsl. soc. dem. strany dělnické. Starostou byl zvolen příslušník této strany soudruh Václav Špringl, mistr krejčovský. Vedle něho zasedali v městské radě ještě další čtyři členové soc. dem. a dva členové strany národně socialistické. Starosta Václav Špringl odstoupil pro nemoc ze své funkce 22. ledna 1921 a na jeho místo byl zvolen soudruh Bohumil Záligr, úředník Nemo-censké pojišťovny v Kolíně, rovněž příslušník soc. dem. strany.

Okresní organizace Čsl. soc. dem. strany dělnické v Kolíně si záhy po převratu vybudovala nové reprezentační sídlo na místě měšťanského pivovaru v Zámecké ulici /dnešní Kulturní dům pracujících/. Přestavba pivovaru byla zahájena 10. srpna 1919 a ve dnech 16. a 17. října 1920 byl nový objekt - nikoli již Dělnický dům, jak zněl název sídla výkonného výboru soc. dem. v ulici Karolány Světlé, ale nyní Lidový dům - slavnostně otevřen. Městský kronikář popisuje tuto slávu takto:

16. října 1920. Lidový dům, středisko soc. dem. strany děl., vybudovaný na místě kdysi měšťanského pivovaru, byl slavnostně otevřen. Dnes bylo v tam umístěném Bio Republika zahajovací představení. O půl osmé večerní přednášel o kinematografii J. Reiter, ředitel American Film-Co. z Prahy a pak následovalo kinematografické představení filmů: Nezvedené děvče, drama, Joe Marin ničema, veselohra, Bezručův kraj, přírodní. Nával byl veliký a dům byl do posledního místa vyprodán. Po přednášce následovala Píseň práce a obě národní hymny. Shromáždění v pohnutí stálo. Když pak na plátně objevil se veliký nápis Bio Republika - zbudováno nezištnou láskou a obětavostí Československou stranou sociálně demokratickou, zazněl sálem obrovský potlesk. 17. října 1920. Průčelí domu okrášleno

rudými draperiemi a v celém domě slavnostní ruch, přicházejí hosté. O 10.hodině zahájil předseda Družstva pro postavení dělnického domu v Kolíně Václav Špěringl slavnostní valnou hromadu. Promluvil poslanec Jan Koudelka a po něm Fr.Macháček, starosta Českého Brodu. Po té hudba zahrála Píseň práce a obě národní hymny. V místnostech Lidového domu po celý den panoval velký ruch, tři představení byla vyprodána. Lidový dům jest velice účelně vybudován. Dolení místnosti, určené pro kavárnu a restauraci, jsou jediné tohoto druhu v Kolíně pro své krásné staré klenby spočívající na mohutných sloupech. V prvním poschodí je obrovský sál, největší v Kolíně, s krásným zrcadlovým stropem, kde jest umístěn biograf. Vedle jest ještě jeden menší sál a několik vedlejších místností. Ve druhém poschodí jsou hostinské pokoje. Krásný dům, účelně zařízený biograf, hostinské místnosti a hotel - ale pro spolkový organizační život soc.dem.strany dělnické jest zde toho velmi málo.

Taková byla situace v Kolíně a v kolínském okrese v druhé polovině roku 1920, kdy se schylovalo k velikým událostem, které vedly už přímo k založení Komunistické strany Československa v našem městě.

V té době došlo i u nás na kolínském okrese a ve městě samém k ideovému a pak i organizačnímu rozchodu levice a pravice v sociálně demokratické straně. I u nás vedoucí funkcionáři strany ve vedení strany, ve ~~městě~~ správě města i okresu patřili k pravici ve straně. Levice se organizovala mimo tyto mocenské pozice. Ke skutečnému rozchodu došlo koncem září roku 1920. Na schůzi odsoudila levice postup pravice

čáků před XIII. sjezdem Čsl. sociálně demokratické strany dělnické a její zástupce podal zprávu o průběhu a usneseníh tohoto sjezdu, který se konal v Praze ve dnech 25. a 26. září 1920 přes odpor pravice. Proti tomu vystoupili zástupci pravice, ale byli většinou přítomných odmítnuti. Představitelé levice pak spolu s většinou přítomného členstva odešli do restaurace U Karla IV, kde pokračovali ve vlastní schůzi. Ustavili zde okresní akční výbor, jehož členy se stali členové oblastního výkonného výboru soc. dem strany, kteří šli s levicí. Byli mezi nimi: soudruzi Březina, Karpíšek /ale ten po prosinci 1920 přešel zpět k pravici/, podobně i Duml. Bále byli členy okresního akčního výboru soudruzi Štěpánek, Chýla, Duchoň, Kubíček, Ježek. Postupně byli do výboru kooptováni zástupci jednotlivých vesnických organizací kolínského okresu.

Levice soc. dem. strany byla ustavena v těchto obcích: Sendražicích, Ovčárech, Hradištku, Velkém Oseku, Libenicích, Starém Kolíně, Polepech, Kořenicích, Pašince, Štítarech, Nové Vsi, Velimi, Cerhencích, Cerhýnkách, Dobřichově, Taticích, Vrbčanech, Pňañanech, Chotuticích. Průměrně v těchto organizacích bylo deset až dvacet členů. V samotném Kolíně měla levice zpočátku padesát až šedesát členů, později sedmdesát až devadesát. V tom počtu však nejsou započítáni členové odborů a Federace, kteří plně stáli ve své většině za levicí a organizace se na ně mohla spolehnout jako na své členy. Silný vliv levice byl zejména v odborových organizacích v Lučební továrně, v cihelně, lihovaru, draslovce, pivovaře a v továrně na obuv.

Stejně dobře byli organizováni i zemědělní dělníci, v jejichž čele stál oblíbený důvěrník František Břečka z Pla-

nan. Společný postup Svazu zemědělského dělnictva a předseď vesnických organizací s okresním výborem levice, který se projevoval společnými poradami jednou až dvakrát v měsíci, na nichž byl dojednáván společný postup, způsobil, že svazek dělníků s pracujícím rolnictvem se na Kolínsku značně upevnil. To se pak projevilo také při prosincových událostech roku 1920 na Kolínsku.

Zprávy o událostech okolo zabrání Lidového domu v Praze přišly do Kolína ještě téhož dne 9. prosince 1920. Představitelé levice ihned svolali okresní akční výbor na ráno 10. prosince. Výbor se sešel ve starém Dělnickém domě s důvěrníky z kolínských závodů. Na této schůzi projednal výzvu výkonného výboru sociálně demokratické levice, otištěnou v Rudém právu, a usnesl se i v Kolíně zahájit generální stávkou. Zároveň bylo rozhodnuto zorganizovat odpoledne protestní demonstraci na kolínském náměstí. Této demonstraci se zúčastnilo na 1 500 lidí a byla na ní přijata rezoluce tohoto znění:

Veškeré dělnictvo pracující v Kolíně a okolí protestuje proti násilnému zabrání dělnického majetku, Lidového domu v Praze, pravičáckými a dělnictvu nepřátelskými vůdci, za asistence četnictva a policie a žádá

- 1/ By majetek strany byl navrácen dělnictvu i s veškerým příslušenstvím tam se nalézajícím.
- 2/ By veškeré policejní a četnické orgány z Kolína a okolí, v Praze se nalézající, byly okamžitě zpět odvolány.
- 3/ Žádáme, by do 24 hodin bylo naší žádosti vyhověno a prohlašujeme zatím dnešním dnem stávkou.
- 4/ Nebude-li naším požadavkům ve lhůtě uvedené vyhověno, sáheme k represáliím.

5/ Prohlašujeme, veškerí dělníci a dělnice, že pevně stojíme za stranou soc.dem /levice/ a budeme našimi těly chránit náš majetek. V Kolíně dne 10.prosince 1920.

Z účastníků demonstrace byla vybrána delegace vedená Václavem Březinou, která se za doprovodu demonstrantů odebrala předat rezoluci okresnímu hejtmanovi. Od okresního hejtmantství šli demonstranti k redakčním místnostem a tiskárně Stře-dočeských hlasů, které byly jménem okresního akčního výboru zabrány pro levici a v místnostech byla ponechána hlídka. Odtud se demonstranti znovu odebrali na náměstí před radnici. Tam se již shromáždili představitelé soc.dem.pravice, reprezentovaní především Koudelkou, Špringlem a Záligrem, kteří chtěli promluvit k demonstrantům a ovlivnit jejich jednání. Byli však vypískáni. Místo nich promluvil zástupce akčního výboru soudruh Štěpánek, který vyzval přítomné k jednotě a vytrvalosti. Tím demonstrace skončila.

Po skončení demonstrace předávali představitelé akčního výboru na ústředí v Praze informativní zprávu o situaci v Kolíně a při tom se dověděli, že v Kladně a v Praze jsou zabírány závody a že revoluční akce nabývají na síle. To je neobyčejně povzbudilo a hned požádali, aby na příští den, na sobotu 11.prosince 1920 byl vyslán do Kolína referent na novou manifestaci. Po získání příslibu projednal akční výbor celou záležitost na svém večerním zasedání a rozhodl se postupovat stejným způsobem jako v Praze a na Kladně. Pro zítřejší manifestaci dal ihned ještě večer vytisknouti leták s tímto obsahem:

Všemu Československému pracujícímu lidu v Kolíně a okolí. Soudruzi a soudružky ! Majetek Váš, dělníci v Praze -
- Lidový dům - zabrán byl "vůdci pravičáků" za asistence čet-

nictva a policie. Pražské dělnictvo krví hájilo majetek Váš. Tekla dělnická krev. Zraněno bylo 40 našich soudruhů. Na tento čin odpovědělo dělnictvo všeobecnou stávkou a nepůjde do práce dokud nebudou splněny tyto požadavky:

- 1/ Okamžité zastavení persekuce dělnictva.
- 2/ Vyklizení dělnického domu v Praze a vrácení dělnictvu.
- 3/ Propuštění zatčených dělníků.
- 4/ Odstoupení vlády Černého.
- 5/ Zastavení konfiskací Rudého práva a všeho našeho nekompromisního dělnického tisku.
- 6/ Okamžité zabránění velkostatků a velkých závodů.
- 7/ Zakládání závodních rad.

Došlé zprávy: V pátek ráno bylo v Praze u Rudolfinum a Ringhofrových závodů stříleno do bezbranných dělníků, dva životy padly za oběť a spousta raněných dělníků se válela na dlažbě ulice ve vlastní krvi.

Dělnictvo velkých měst jako: Prahy a okolí, Kladna, Slaného, Loun, Kralup, Mladé Boleslavi, Nymburka, Pardubic, Kr.Hradce, Plzně, Brna, Mor.Ostravy, Prostějova a jiných měst zastavilo práci v továrnách, Protestuje proti zločinnému počínání býv. našich předáků, exministrů, poslanců, tajemníků atd., kteří za kariéry Vás zradili a padli do náruče kapitalistům. Tito lidé se nestydí za pomoci bodáků jítí přes mrtvoly Vašich soudruhů a přes dělnickou krev, chtějí Vás zbaviti Vašeho těžce nastřádaného majetku.

Žádáme Vás dělníci a dělnice v Kolíně a okolí, abyste plně vytrvali na cestě započaté a uhájili si svoji dělnickou čest. Naše požadavky musí býti splněny a krev našich dělníků,

která prolita byla v Praze, musí být draze zaplácena. Dělnictvo se nenechá dále šikanovati a nedá vraždití své soudruhy a zúčtuje se všemi, kteří neštítí se ještě za republiky prolévati dělnickou krev.

Dělníci a dělnice ! Dostavte se všichni na Tábor lidu, který se koná dnes /v sobotu/ o 10.hod.dopolední na náměstí kolínském. Refer^ent soudruh z Prahy.

Dělníci a dělnice ! Zachovejte klid a řiďte se pokyny Vašich důvěrníků: Pořádek nesmí být porušen !

Svolavatel: Akč.Okresní výbor soc.dem./levice/ v Kolíně.

Výzva okresního akčního výboru sociálně demokratické levice, spolu s napjatou atmosférou doby, našly značnou odezvu u pracujících a projevíly se v mohutné účasti na sobotní demonstraci. Podle slov pamětníků jich přišlo na náměstí několik tisíc. Nebyli to jen pracující z Kolína a blízkého okolí, ale přišli i ze vzdálenějších obcí. Kromě obcí z blízkosti Kolína, jako Nové Vsi, Sendražic, Hradištka a Veltrub, to byli také pracující z Cerhenic, Peček, Plaňan, Kouřimi, Velimi, Velkého Oseka a z jiných míst.

Ke shromážděným promluvil o vývoji situace poslanec Teska. Když pak bylo oznámeno, že některé závody ještě nezastavily práci, byla jim povolána hanba a stávkující se k nim dali na pochod, aby si i tam zajistili solidární postoj. K nejdramatičtější událostem došlo u Bayerky, kde demonstranti vyrazili vrata a vnikli do závodu. Zasluhou tohoto "pochodu na závody" byla pak účast na stávce téměř úplná.

Při manifestaci na náměstí došlo k "incidentu", který byl projednáván v městské radě a je zaznamenán v protokolu

z její schůze dne 13. prosince 1920 takto:

Pan náměstek zmiňuje se o událostech demonstrací a stávků a informuje radu městskou o tom, že zástupci komunistické strany mluvili při táboru lidu 11. t. m. s balkonu radnice. Sděluje, že když přišel po 9. hod. na radnici, zvěděl z letáku o pořádání tábora lidu. Dav přitáhl na to před radnici, načež přišlo pořadatelstvo žádat náměstka za povolení mluvit z balkonu radnice. Bylo jim sděleno, že povolení nemůže jim býti uděleno, to že povoluje rada městská po předchozí žádosti, což vzali na vědomí a chtěli mluvit ze schodiště před radnicí. Dav to však nedovolil a žádal, aby mluveno bylo z balkonu. Pořadatelstvu, jež přišlo osobně, řekl náměstek, že nemůže povolení udělit, načež mu hrozeno bylo "pak vám to tu rozbijem". Na to chtěl pan náměstek na pořadatelstvu, aby se legitimovalo, načež prohlásil, že balkonu nepropůjčuje a ustupuje násilí, aby zamezil poškození radnice. Žádá za schválení postupu toho. Postup tento jednomyslně schválen.

V Kolíně i na několika dalších místech okresu byly provedeny pokusy o socializaci podniků a závodů. Pod dělnickou správou byl vzat lihovar a draslovka v Kolíně. O socializaci se pokusily i závodní rady cukrovarů v Plaňanech a v Cerhevicích. Stejný pokus byl učiněn na velkostatku ve Svojšicích. Všechny však skončily nezdarem v důsledku zásahu vojska.

K masovému hnutí dělnictva se solidárně přidávalo také zemědělské dělnictvo ve venkovské části okresu. Nejprudší stávky byly na Kouřimsku.

Proti jednotě a síle dělnictva mobilizovala vládnoucí buržoazie svůj státní aparát. Stáhla do Kolína četnictvo

z okolí a posílila ho o 50 mužů. V sokolovně bylo připraveno k zásahu čtyřicet až padesát ozbrojených Sokolů. Z Čáslavi bylo do Kolína odveleno 200 vojáků. Tak byly koncentrovány síly, které umožnily tvrdý policejní zásah.

Ještě v sobotu odpoledne se na ulicích objevily hlídky četníků a vojáků a začalo zatýkání. Jeho rozhodující část se uskutečnila v noci ze soboty na neděli, kdy bylo zatýkáno podle seznamů dříve vypracovaných. V sobotu odpoledne byli zatčeni soudruzi Štěpánek a Nekola. Za nimi pak večer a v noci následovali další. Byli to především členové revolučního vedení soudruzi V.Březina, J.Drahý, A.Karpíšek, J.Suchomel, B.Kašpar a A.Kašpar ze Starého Kolína, K.Chýle z Nové Vsi, V.Ulbrych z Velimi. Kromě nich bylo zatčeno několik set dalších, kteří byli po krátké době propuštěni.

Zatčení představitelů revolučního vedení na Kolínsku byli předáni do vazby okresního soudu v Kolíně a v pondělí 13.prosince 1920 eskortováni do vězení krajského soudu v Kutné Hoře. Proti nim pak byl veden proces, ve kterém byli obviněni z velezrady. Toto obvinění se však nepodařilo žalobě prokázat, a proto byli nakonec po soudním řízení zproštěni obžaloby.

V úřední zprávě ministerstva vnitra o nepokojích komunistického rázu v některých okresech Československé republiky v měsíci prosinci 1920 se o událostech v Kolíně referuje takto:

V Kolíně usnesl se dne 10.prosince 1920 tábor lidu za účasti asi 1 500 na resoluci, předložené okresní správě politické, v níž bylo protestováno proti vyslání četnictva z Ko-

lína do Prahy a proti násilnému zabrání Lidového domu, jehož vrácení bylo žádáno. Dav táhl ke Středočeské lidové ~~kisk~~ knihtiskárně, prolomil vrata, vnikl do budovy a zabral redakci Středočeských hlasů. Městská policie zabránila vniknutí davu do místnosti knihtiskárny. Lidová tiskárna, náležející pravici, byla večer na krátkou dobu zabrána příslušníky levice.

Dne 11. prosince 1920 nepracovali v kolínských závodech pouze příslušníci levice. Asi tři sta komunistů se srotilo před budovou Středočeské knihtiskárny a zamezilo rozšiřování zvláštního vydání soc. dem. časopisu Středočeské hlasy tím, že chytili kolportéry, vyrvali jim časopis a roztrhali.

Na tiskaři Aloisu Hanušovi vynutili komunisté pohrůžkou násilí vytisknutí letáků, komunisté stáli u stroje a hotové výtisky hned odebírali. V letáčích bylo dělnictvo vyzýváno, aby pomstilo krev pražského dělnictva, ježto prý v Praze bylo 40 dělníků raněno, u Ringhoferů do dělnictva stříleno a dva dělníci zastřeleni. Po táboru lidu, na němž promluvil poslanec Teska, dostavila se deputace s tímto k přednostovi okresní politické správy, žádajíc, aby zrušil zabavení letáků, když odepřel, vzdálili se s pohrůžkou, aby si přičetl následky. Dne 13. prosince 1920 konala se za účasti tří až čtyř set osob, opatřených baňohy na náměstí schůze, na níž poslanec Haken pravil, že Československá republika je republikou násilí, že za komunisty je 120 tisíc legionářů a volal hanbu republice, která volá Maďary na české dělníky. Schůze byla rozehnána, na Hakena učiněno trestní oznámení. Dopoledne byla konána tajná schůze přívrženců levice. Neznámý muž z Prahy, jenž nesdělil svého jména ani novému výboru /starý

revoluční výbor byl zatčen/, sdělil na této schůzi, že do 10 dnů chystá se veliká akce, že na Kladně mají bolševici čtyři děla, 40 strojních pušek a 800 ručnic. Až komunisté zvítězí, bude každý za ty tři čtyři dny stávky odměněn desateronásobně.

Pokud jde o hnutí stávkové ve venkovské části politického okresu kolínského, vznikla dne 11. prosince 1920 v průmyslových i zemědělských podnicích stávka /neúplná/.

Zemědělská stávka nabyla většího rozsahu na Kouřimsku, kde stávkovaly všechny dvory. Stávka byla dále v cukrovarech v Plaňanech a v Cerhenicích. Při tom došlo k vážnějším poruchám veřejného pořádku v obcích Svojšicích a Plaňanech, kde stávkující chtěli zabrat tamější cukrovary, a ve Svojšicích též velkostatek, avšak vojsko, dopravené tam automobily, zjednálo rychle pořádek. Dne 15. a 16. prosince 1920 se po celém okrese normálně pracovalo.

Potud autentická zpráva o událostech, zpracovaná podle hlášení okresního hejtmánství a četnických stanic.

Zásahem mocenských potlačovacích sil buržoazie revoluční vlna kolínského dělnictva, vysoko vzedmutá ve dnech 10. až 13. prosince 1920, pomalu opadla. Dělnictvo se vrátilo do práce. Buržoazie v tomto měření sil a boji o charakter republiky dočasně zvítězila, ale dělnictvo, třebaže poraženo, z něho vyšlo mnohem silnější a zkušenější, než do něho vcházelo. To se pak projevilo v dalším běhu událostí, které již vedly přímo k založení komunistické strany na našem okrese.

Stále více už bylo zřejmé, že Československá sociálně demokratická strana dělnická není schopna zajistit spravedli-

vé revoluční požadavky dělnické třídy, že působení levice v rámci této strany bude stále narážet na neústupnost, nepochopení a odpor pravicového vedení strany a že je tedy v zájmu dělnické třídy nutno vytvořit novou samostatnou dělnickou revoluční stranu, která by byla schopna vést dělnictvo do boje za změnu společenského řádu v republice.

Vzorem takové strany byla bolševická Leninova strana v sovětském Rusku, žídící se nekompromisně revolučním učením Marxe a Engelse.

Podle vzoru Komunistické strany Sovětského svazu /tehdy se nazývala Všesvazová komunistická strana bolševíků - VKS/b/ - vznikaly v různých státech Evropy a ostatního světa komunistické strany, které se sdružovaly v Komunistické internacionále. Ta však přijímala do svých řad jen takové strany, které splňovaly podmínky, zaručující jim revoluční charakter.

Když se představitelé levice v soc.dem.straně u nás rozhodli založit komunistickou revoluční stranu, museli nejprve seznámit své stoupence s jedenadvaceti podmínkami Komunistické internacionály a vysvětlit jim hlavní politické, ideové a organizační zásady takové politické strany nového typu.

V Kolíně svolala skupina "odštěpenců soc.dem.strany dělnické tzv.levice" dne 15.dubna 1921 do restaurace Na Rozkoši veřejnou schůzi a za několik dnů se konala schůze příslušníků levice v hostinci Na Zavadilce, kde již přítomní v počtu 70 osob po bližším vysvětlení několika dotazů přijali všemi hlasy 21 podmínek Kominterny.

Podobně byl všemi hlasy schválen přístup ke Komunistické internacionále na schůzích levice ve Veltrubech, Hradištku, Ovčárech, Polepech, Pašince, Nové Vsi, Cerhýnkách, Cerhe-

nicích, Chotouchově, Kořenících a Radimi. V jiných organizacích byla proti jen malá menšina. To bylo například ve Velkém Oseku, Štítarech, Velimi, Pňananech, Dobřichově, Libenicích a ve Starém Kolíně. Tam všude hlasovalo pro podmínky vstupu do Kominterny kolem devadesáti procent přítomných příslušníků levice. V celookresním měřítku vyslovilo souhlas s přijetím podmínek 95 procent příslušníků levice. Ti, kteří byli proti, vrátili se zpět do sociální demokracie.

Po získání souhlasu v členské základně bylo třeba novou politickou stranu řádně ustavit. Proto byla svolána na neděli 25. dubna 1921 do hostince U Karla IV okresní konference sociálně demokratické levice. Jejím smyslem bylo potvrdit rozhodnutí o vstupu do Kominterny a přijetí jejích podmínek za celou okresní organizaci.

Okresní konference zvolila okresní výbor nové Komunistické strany v kolínském okrese ve složení: Antoš, Březina, Duchoň, Dvořák, Kubíček, Kudrna, Louda, Mandl, Moravec, Novák, Novotný, Opasek, Paleček, Pavlík a Šlitr.

Konference zvolila také delegáty na květnový ustavující sjezd Komunistické strany Československa. Zvoleni byli: Václav Březina z Kolína, Václav Louda z Polep, Alois Moravec z Velimi, Antonín Kudrna z Cerhýnek, Bohumil Novotný z Dobřichova, Antonín Dvořák z Kouřimě, Antonín Šlitr z Velkého Oseka a František Duchoň z Kolína, který však pro nemoc se nemohl zúčastnit sjezdu a místo něho jel Josef Melichar. Delegátům uložila okresní konference, aby na sjezdu oznámili, že na Kolínsku se levice navždy rozešla se sociálně demokratickou stranou, že se rozhodla založit novou stranu revolučního typu a že přijímá a bude plnit všech jedenadvacet podmínek Komunistické internacionály.

Po návratu ze sjezdu se delegáti zúčastňovali členských schůzí, které byly prvními schůzemi Komunistické strany Československa na Kolínsku. Informovali na nich o jednání sjezdu a o úkolech, které stojí před stranou. Na těchto schůzích byly zvoleny výbory místních organizací strany - strana byla zpočátku organizována na základě místních, nikoli závodních organizací. Současně byli zvoleni delegáti na I.řádnou okresní konferenci Komunistické strany Československa v Kolíně. Konala se dne 10.července 1921 opět v restauraci U Karla IV. Byl na ní znovu potvrzen okresní výbor zvolený již v dubnu a ustavena revizní komise.

Okresní organizace měla v té době kolem tří set členů, sdružených v 16 až 18 místních organizacích. Nejsilnější byla místní organizace v Kolíně, jež čítala okolo sta členů. Další silné organizace byly ve Velkém Oseku, Ovčárech, Sendražicích, Hradištku, Nové Vsi, Velimi, Cerhencích, Radimi a Vrbčanech.

Nová okresní organizace KSČ si založila hned také svůj revoluční časopis, týdeník Rudý prapor. Jeho první číslo vyšlo v redakci Josefa Drahého v předvečer prvního máje dne 29.dubna 1921. V úvodním redakčním článku se časopis obracel ke všemu dělnictvu těmito slovy:

Soudruzi a soudružky ! Dnes, v památný den, ve svátek práce, dáváme Vám do rukou první číslo Rudého praporu, který bude listem krajinářským pro dělnictvo okresu kolínského, kouřimského, českobrodského a černokosteleckého. Lide dělný! Rudý prapor bude listem třídně uvědomělého proletariátu, psátí bude ryze dělnicky, bude bezohledně odkrývatí vady dosavadní lidské společnosti, která jedněm dává všeho a druhým pak vše odpírá. Chceme Vám ukázati rozdíl mezi přepychem bohatých vyssavačů a mezi bídou vrstev dělnických, která ne-

zaměstnaností den ze dne se přiostrňuje. Chceme, abyste zadívali se do bledých, vyhublých tváříček svých neobutých a nahých dětí, chceme, abyste se ptali, proč ony nemají právo býti šťastnými, proč nemají právo na stejné, bezstarostné mládí, na stejný život, jako děti bohatých. Nechceme, abyste těmto záviděli, ale žádáme, abyste se snažili, aby i Vaše děti měly vše, co děti boháčů. Chceme, abyste všichni položili si jednu velkou otázku: Proč ? Ano, proč jedna kasta lidí beze svého přičinění má právo na život šťastný, zatím co většina, lid dělný, stále jen trpí a strádá ? Proč je nutno, aby tisíce lidí bylo nezaměstnáno, vedeno do bídy a zoufalství ? Nebo doufají kapitalisté, že hlad zlomí hrdost dělnické třídy a že dělník přileze potom prositi o práci, za mzdu jakoukoliv, jen aby holý život své rodiny uhájil ? Z těchto několika řádek vidíte, kolik otázek tvoří se v mysli dělníků. A bude naší povinností vysvětliti Vám všechny příčiny, chceme Vám odpověděti na všechna proč ? Ten úkol bere na sebe náš list a slibujeme, že vždy jen zájmů třídy dělnické hájiti budeme. Rudý prapor bude Vaším štítem, o který se rozbijí rány na Vás vedené, bude i palcátem, jenž i rány vrací. Abychom však mohli svým úkolům dostáti, je nutno, aby veškeré dělnictvo svůj list podporovalo, odebíralo a četlo, aby vstupovalo do organizací a tvořilo hráz proti kapitalismu. Staňte se všichni odběrateli a podílníky Rudého praporu ! Nechť není na našem obvodě dělníka ani dělnice, kteří by nebyli odběrateli, nechť není dělnické rodiny, kde by nečetli Rudý prapor - Zdar Rudému praporu, zdar naší práci za hospodářské osvobození třídy dělnické ! Okresní výkonný výbor v Kolíně.

V době, kdy začal vycházet týdeník Rudý prapor, vycházelo v Kolíně ještě pět jiných časopisů:

Středočeské hlasy	/sociálně demokratická strana/
Polabská stráž	/národně socialistická strana/
Hlas demokracie	/národně demokratická strana/
Nezávislost	/agrární strana/
V boj	/legionáři/
Svítání	/soukromý štvavý téměř fašistický časopis, vydávaný JUC.Fr.Vrřátkem/

List Rudý prapor byl ostře sledován politickou censurou a jeho články byly často zabavovány. Dne 9.prosince 1921 byl konfiskován celý náklad čísla 33. Dne 18.února 1922 přestal Rudý prapor vycházet.

Kolínská okresní organizace Komunistické strany Československa připravila jako svou první větší veřejnou akci samostatnou oslavu 1.máje 1921. Ještě jako levice soc.dem.požádala městskou radu o propůjčení zálabského náměstí pro prvomájovou manifestaci. Městská rada tento požadavek projednala na své schůzi dne 29.března 1921, zápis v protokole rady v této záležitosti zní: Organizace čl.soc.dem.strany dělnické /levice/ za propůjčení Svatovítského náměstí na 1.května ku pořádání oslavy - vyhovuje se. Městský kronikář o této oslavě zaznamenal: Organizace strany komunistické průvodem od Karla IV. se odebrala na Zálabí na Jiráskovo náměstí, kde na táboře mluvil Beran z Prahy. Účast byla veliká.

Nově založená organizace Komunistické strany Československa v Kolíně začala také hned po svém ustavení s přesvědčovací a vzdělávací činností. Tak například dne 7.května 1921 pořádala v Kolíně Den komunistické mládeže, kterého se

zúčastnila delegace německé komunistické mládeže z Drážďan, 6.června 1921 pořádala kolínská organizace veřejnou schůzi žen v sále U Karla IV., na které promluvila poslankyně Majerová z Prahy atd. Soudruzi nezapomínali ani na sportovce, a tak již 14.června 1921 se při okresní organizaci KSČ ustavila Federovaná dělnická tělocvičná jednota /FDTJ/.

Jako účinný nástroj propagace a agitace zvolili soudruzi hned od počátku formu pořádání veřejných schůzí a táborů lidu. Nelze zde vyjmenovávat všechny veřejné schůze a tábory lidu, pořádané KSČ, tedy saponě některé z první doby po založení strany. Veřejná schůze se konala už 20.listopadu 1921 a 2.února 1922, dne 23.dubna 1922 to byla veřejná schůze žen, 3.června 1922 tábor lidu, 3.září 1922 veřejná schůze Na Rozkoši a poslední veřejná schůze tohoto roku dne 10.prosince. Dne 14.září 1922 uspořádal Proletkult akademii a 24.června 1922 okresní organizace KSČ spolu s FDTJ uspořádaly průvod městem a dělnickou slavnost na hřišti.

Místní organizace KSČ v Kolíně se brzy po svém založení účastnila také aktivně akce na pomoc sovětskému Rusku. Účastnila se pořádání veřejných sbírek, které v září a listopadu 1921 vynesly v Kolíně přes deset tisíc korun.

V propagační a agitační práci pokračovali kolínští komunisté veřejnými schůzemi a tábory lidu i v dalších letech. Tak například v roce 1924 uspořádali čtyři, v roce 1925 sedm, v roce 1926 čtyři veřejné schůze nebo tábory lidu. Mluvili na nich význační členové Ústředního výboru KSČ, jako soudruh Josef Haken, Antonín Zápotocký, Helena Malířová, Julius Dolanský a jiní. Soudružka Helena Malířová byla za obsah svého

vystoupení na veřejné schůzi žen dne 22.března 1926 v Kolíně odsouzena na jeden měsíc do vězení. Autentické znění rozsudku svědčí o tom, jakým způsobem postupovaly tehdy státní orgány proti komunistům a zejména proti jejím vůdcům. Rozsudek krajského soudu v Kutné hoře zní:

Jménem republiky! Krajský soud v Kutné Hoře uznal při hlavním líčení dne 24.září 1926 konaném, takto právem: Obžalovaná Helena Malířová, 47 letá, ovdovělá, redaktorka, bytem v Krči čp. 173, jest vinna, že dne 22.března 1926 v Kolíně veřejně a před více lidmi a více lidí pobuřovala proti státu československému, pro jeho vznik, proti jeho samostatnosti, ústavní jednotnosti a demokraticko-republikánské formě, čímž spáchala přečin rušení obecného míru v §u 14 č.1 zák.ze dne 19.3.1923, č.50 Sb.z.a nař. uvedený a odsuzuje se dle §u 14 č.1 zák.na ochranu republiky, za použití §u 260 lit. b/ tr.z. do tuhého vězení na dobu 1 měsíce, jedním postem zostřenému a dle §u 369 tr.ř. k náhradě nákladů řízení trestného. Důvody: Na den 22.března 1926 byla svolána místní politickou organizací komunistické strany v Kolíně veřejná schůze žen do místnosti hostince Na zavadihlce v Kolíně s programem: Proti drahotě, proti nízkým mzdám a bytové otázce, v rámci mezinárodního dne žen, pořádaného po celé republice stranou komunistickou. Schůze, které předsedal Josef Koubský, důvěrník místní organizace v Kolíně, zúčastnilo se asi 40 osob, převážnou většinou žen komunistického směru. Jako řečnice promluvila obžalovaná Helena Malířová, která uváděla, že již od dob předválečných konají se projevy žen s myšlenkami revolučními, že po válce komunistická internacionála obnovila mezinárodní den žen, že ženy proto v březnu mají projevit

své požadavky, že dnes ženy mají jiné požadavky než před válkou, a že hlavně u žen komunistických jde o to, aby všechny se probudily, bez rozdílu stavu a bojovaly za vládu dělníků a rolníků. V průběhu své řeči pobuřovala proti československému státu, uváděla, že úmrtnost dětí v československé republice jest přímo strašná a dodala: A kde tolik dětí umírá, jen ty samotné číslice stačí, aby se řeklo: Pryč s takovou republikou, pryč s demokratickou společností! , a dále pravila: K rozvratu spěje kapitalistická část Evropy, za to proletářská Evropa v Rusku se upevňuje. Bude ^{to} jednou třída dělníků a rolníků, která se ujme vlády. A na tu dobu nutno se připravit. Dojde k převratu, ale nedojde k němu na povel, nýbrž až poměry dozrají. Nutno všem pracujícím lidem pracovat k tomu, aby svržena byla vláda bankéřů, generálů a diplomatů, oni stejně nic neznají než války. Nutno utvořit všesvazovou sovětskou republiku. Ať žije velká ruská revoluce. Ať žije sovětská republika československá.

Díky tomuto rozsudku a podrobné policejní zprávě, na níž byl jistě založen, známe dnes náplň jedné z prvních oslav Mezinárodního dne žen v Kolíně.

Kromě politické propagace a agitace, prováděné formou veřejných schůzí a táborů lidu, pracovali kolínští komunisté pilně i na úseku kultury a společenského života. Tak například kolínský Proletkult uspořádal dne 10.března 1924 koncert, FDTJ dne 24.dubna 1924 večer recitací z knihy S.K.Neumanna Rudé zpěvy, dne 7.prosince 1925 uspořádala kolínská organizace KSČ přednášku profesora Zdeňka Nejedlého O dnešním Rusku a dne 26.listopadu 1927 přednášku Lenin, jeho život a dílo.

Kolínská organizace Komunistické strany Československa pořádala každoročně vlastní samostatné oslavy Prvního máje, vždy na zálabském Jiráskově náměstí. I když žádala později o propůjčení hlavního náměstí pro prvomájové manifestace, které bylo běžně a bez podmínek proůjčováno každoročně jak soc. dem. straně tak i straně nár. socialistů, komunistické straně městská rada nikdy náměstí nepropůjčila a vždy ji odkázala na náměstí na Zálabí.

V roce 1923 se konaly druhé volby do obecních zastupitelstev, první volby, jichž se zúčastnila KSČ jako samostatná politická strana. V Kolíně dostala více než desetinu všech hlasů, celkem 986. Pro srovnání: vítězná strana národních socialistů dostala 2 416 hlasů, sociálně demokratická strana 1 910 hlasů, lidovci 1 410 a národní demokraté 1 248 hlasů. To bylo jistě veliké volební vítězství, které znamenalo, že kolínské dělnictvo podporuje v široké míře svoji revoluční dělnickou stranu.

Po těchto volbách se stali členové komunistické strany poprvé v dějinách členy obecního zastupitelstva. Byli to, včetně náhradníků: František Cukr, František Duchoň, Václav Forejt, Václav Hynek, Václav Kárník, Antonín Kozbert, Václav Krejza, Jindřich Mádr, Pavel Pulda, Josef Slavík, Josef Somberg a Rudolf Zálužanský. V městské radě měla KSČ jednoho zástupce, byl jím soudruh Václav Forejt, krejčí, který byl zvolen druhým náměstkem starosty města.

Komunističtí zástupci v obecním zastupitelstvu města Kolína i v městské radě vedli pak nekompromisní, zásadní boj za práva dělnické třídy, který nabyl největší intenzity v době velké nezaměstnanosti a hospodářské krize.

Nezaměstnanost byla v Kolíně trvalým zjevem již od doby světové války. V protokolech městské rady a městského zastupitelstva o ní nalézáme stálé zmínky. Tak například ve schůzi obecního zastupitelstva dne 20. října 1924 sděluje starosta, že obec žádala u ministerstva sociální péče, aby Kolín byl zařazen mezi města s trvalou nezaměstnaností a měl tak možnost provádět nouzové práce se státním příspěvkem. Městská rada se také starala, aby ústřední orgány zintenzivněly v Kolíně provádění veřejných prací, zejména dokončení stavby mostu, regulace Labe a zahájení výstavby kolínského nádraží.

Zástupci Komunistické strany Československa vytyčovali v obecním zastupitelstvu i politické požadavky, Tak ve schůzi dne 27. března 1925 předložil soudruh Josef Somberg rezoluci, aby se obecní zastupitelstvo vysloвило pro uznání Sovětského svazu de jure. Starosta Julius Komrs, příslušník strany národních socialistů, nedal o návrhu vůbec hlasovat. Po druhé vystoupil s tímto návrhem na schůzi obecního zastupitelstva náměstek starosty soudruh Václav Forejt dne 1. března 1926. Během přednášení tohoto návrhu odešla většina členů obecního zastupitelstva ze zasedací síně, takže se schůze stala k usnášení nezpůsobilou a návrh byl opět stažen z programu.

Ze zprávy četnické stanice ze dne 5. února 1926 se dovídáme, že návrhy na uznání Sovětského svazu byly projednávány i v jiných obecních zastupitelstvech kolínského okresu. Tak například obecnímu zastupitelstvu v Kostelci nad Černými lesy předložil tento návrh obecní tajemník Karel Kunc, příslušník KSČ: zastupitelstvo jej řádně projednalo, schválilo a zaslalo československé vládě.

V listopadu 1925 byly opět v Československu volby, tentokrát se volili zástupci do poslanecké sněmovny a do senátu. V Kolíně odevzdali voliči ve volbách do poslanecké sněmovny 660 hlasů pro KSČ a ve volbách do senátu 551. Při těchto volbách nebyly v pořádku volební seznamy, scházelo v nich na tisíc voličů, kteří tak nemohli volit. Je nasnadě, že tyto nepořádky poškodily v první řadě KSČ.

Projevem internacionální solidarity kolínských komunistů byl návrh, který přednesl na zasedání obecního zastupitelstva dne 19. srpna 1926 soudruh Václav Hynek, aby z obecních prostředků byla poskytnuta pomoc stávkujícím dělníkům v Anglii ve výši 5 000 Kč. Návrh postoupilo zasedání městské radě, která o něm jednala 1. září 1926. Z osmi přítomných členů rady hlasovali pro schválení návrhu čtyři, rozhodl hlas předsedy starosty, který hlasoval pro. Výplatu odhlasovaného příspěvku však zarazil okresní hejtman, který usnesení městské rady zrušil.

Přišly další volby. 16. října 1927 se volili zástupci do obecních zastupitelstev, při nichž bylo v Kolíně odevzdáno pro Komunistickou stranu Československa 676 hlasů. Dne 2. prosince 1928 při volbách do okresního zastupitelstva dostala KSČ v Kolíně 596 hlasů a ve volbách do zemského zastupitelstva 604 hlasy. Do okresního zastupitelstva v Kolíně byl zvolen soudruh František Duchon. Konečně 27. října 1929 ve volbách do poslanecké sněmovny dali kolínští voliči KSČ 559 hlasů a ve volbách do senátu 480 hlasů. Na celém tehdejší kolínském okrese hlasovalo v těchto posledních volbách pro Komunistickou stranu Československa 3 857 voličů, pro sociálně demokratickou stranu 14 924 hlasů a pro stranu národních socialistů 6 826 hlasů.

Boj za práva dělnické třídy se rozvinul zejména za velké hospodářské krize. Komunistická strana Československa, vedená novým vedením v čele s Klementem Gottwaldem, zvoleným na V. sjezdu, prosazovala podle hesla "Za proletářské východisko z krize" vytváření jednotné fronty dělnické třídy. Jak tento zápas probíhal u nás v Kolíně?

Na zasedání obecního zastupitelstva v Kolíně dne 13. května 1930 vystoupila členka obecního zastupitelstva soudružka Františka Březinová s tímto prohlášením:

Vážení, klub komunistických zástupců v obecním zastupitelstvu co nejostřeji protestuje proti tomu, jak se městská rada a vládnoucí činitelé na obecním úřadě kolínském zachovaly a dosud chovají k řešení otázky nezaměstnanosti. Klub komunistických zástupců v obecním zastupitelstvu když viděl, že městská rada nesnaží se vůbec otázkou tou se zabývat, a když nabyl přesvědčení, že povolané instituce obecní si bídy několika set obecních příslušníků vůbec nevšímají, podal písemný návrh městské radě, aby byla svolána bezodkladně schůze obecního zastupitelstva, která by se zabývala výhradně otázkou nezaměstnanosti. Na tento návrh náš nebylo vůbec reagováno. Nejen to. Když městská rada úmyslně se snažila návrh náš zamlčeti tak, že vůbec nepokládala za nutné nám odpovědět, třebaže o to bylo v tom smyslu žádáno, klub komunistických zástupců snažil se ulehčiti práci městské radě, která v řešení otázky nezaměstnanosti zdála se býti úplně bezradnou, a podal ve stejné formě písemný návrh, jak by se dalo pomoci z bídy a naprostého vyhladovění těm, kteří bez své vlastní viny jen proto, že dnešní hospodářský a společenský řád vlivem chaosu diktatury finančního kapitálu stojí před

úplným krachem, ocitli se bez práce a kterým společně s příslušníky rodin hrozí smrt hladem. Přáli bychom si, aby páni, kteří projevili tak vzácnou neinteresanost na pomoci těm nejubožejším z ubohých, přišli do jejich příbytků a společně s nimi sdíleli stůl.

Náš návrh zněl: 1/ Prominuté celého nájemného nezaměstnaným dělníkům, pokud bydlí v obecních domech za měsíc duben i měsíce následující a tímto způsobem aby bylo působeno na soukromé majitele domů pro jejich nájemníky nezaměstnané. 2/ Poskytování úplné stravy školním dětem, pokud jejich rodiče jsou bez práce. 3/ Povolení drahotní výpomoci nezaměstnaným dělníkům, a sice ženatým po Kč 400,- a pro svobodné Kč 200,-. 4/ Okamžitým zahájením všech nouzových a nutných prací městem, okresem a soukromými podnikateli a případně urychlením prací již zahájených. 5/ Za účelem projednání a schválení přiložených návrhů budiž urychleným způsobem svolána schůze městského zastupitelstva.

Leč městská rada na tento návrh nereagovala. Myslíla, že stačí, když vybídne soukromé podnikatele, aby pamatovali při přijímání dělníků na kolínské. Nejen že uhodila tím do vody, poněvadž kolínské závody více a více výrobu omezují a vyhazují na dlažbu další a další desítky proletářů, ale snažila se urazit této ožehavé otázce hrot tím, že mezi dělnictvo nezaměstnané zasije sítě nepřátelství mezi městským a venkovským proletariátem. Pánové z tak zvaných socialistických dělnických stran psali o našem návrhu jako o demagogii. My říkáme a jsme přesvědčeni, že týká-li se něco toho, čím má být zmírněna bída a odstraněn hlad nejchudších, ať je to cokoliv, že to není demagogie. Sociální demokraté došli v děl-

nické politice tak daleko, že už nerozeznají, co je hájení zájmů dělnictva, třebaže se říká strana dělnická. Ať posoudí dnešní schůze, co na našem návrhu bylo demagogického. Když nezaměstnaní nemohli vydržeti tu liknavost povolaných úřadů, demonstrovali svoji bídu. A co se stalo: byli brutálním způsobem rozehnáni nejen četnictvem, ale i městskou policií. To je váš postup. To je vaše řešení bídy. My proti tomuto postupu co nejostřeji protestujeme a upozorňujeme pro příště, že hlad nikdy nezná legality. Protestujeme dále proti tomu, že městská rada tak pozdě svolala obecní zastupitelstvo, třebaže byla dvakrátě námi urgována a když po dlouhém čase schůze dnešní byla svolána, konstatujeme z programu, který obsahuje téměř tři stránky, že o všech možných a nemožných věcech má být jednáno, o věcech na kterých nezaměstnaný proletariát nemá žádného zájmu, ale na řešení otázky nezaměstnanosti bylo vámi zapomenuto. Myslí si městská rada, že otázka se sama už rozřešila? Dovolujeme si upozorniti, že není tato otázka likvidována, ale bude ještě horší a horší a potom bude úřadům z řešení její horko. Počátečné zjevy budoucí hospodářské a sociální situace už i v Kolíně je možno viděti na četných případech. Jako zástupci nejchudší vrstvy pracujícího lidu, kteří známe jejich život a máme osud jejich života na paměti, navrhuje, aby byl změněn program této schůze tak, aby se jednalo o otázce nezaměstnanosti v Kolíně a za podklad jednání činíme svůj dříve uvedený návrh svého času městské radě podaný.

Sterosta města dr. Jelínek, příslušník čsl. ~~strany~~ sociálně demokratické strany dělnické, dal velkoryse o návrhu předneseném soudružkou Březinovou hlasovat, ale shromáždění jej

většinou hlasů odmítlo, jak se dalo ostatně očekávat. Ale komunisté v obecním zastupitelství boj nevzdali.

Soudružka Březinová měla pravdu, když ve svém vystoupení uváděla, že se zástupci KSČ již dříve obrátili na městskou radu se žádostí, aby pomohla při řešení otázky nezaměstnanosti ve městě, a že rada v tom celkem nic neudělala. V protokolech o jednání městské rady jsou o tom doklady. V protokolu ze dne 19. března 1930 čteme, že soudružka Březinová a soudruh Somberg žádali o svolání mimořádné schůze obecního zastupitelstva, z protokolu ze dne 26. března 1930 se dovídáme, že na radnici se dostavila deputace nezaměstnaných dělníků František Malina, Václav Vosáhlo a Emanuel Dydek a žádali o zaměstnání. Na to městská rada reagovala tím, že požádala kolínské podnikatele, aby zaměstnávali především kolínské dělníky, a dala zpracovat evidenci nezaměstnaných v Kolíně. Ve schůzi 2. dubna 1930 se opět městská rada zabývala návrhem komunistických zástupců a rozhodla, že není třeba svolávat k této otázce mimořádné zasedání obecního zastupitelstva, protože sama jedná již o uspíšení nouzových prací.

Ale městská správa nemohla dlouho zavírat oči před situací, která se ve městě vyvíjela na úseku nezaměstnanosti. Na schůzi obecního zastupitelstva dne 26. listopadu 1930 sdělil starosta dr. Jelínek, že městská rada se usnesla zřídit zvláštní komisi, která se bude zabývat otázkou nezaměstnanosti ve městě, a přidělila jí jednoho městského úředníka. Dále sdělil, že v Kolíně je jen 54 nezaměstnaných, kteří se hlásí o podporu ze státní stravovací akce, a že městská rada jedná s Krejcarovým spolkem o stravování dětí nezaměstnaných rodičů. Člen obecního zastupitelstva za stranu komunistickou

soudruh Josef Mandl vystoupil na tomto zasedání s dalším prohlášením, které pro jeho zajímavost zde uvádím v doslovném znění:

Komunistická strana a Rudé odbory v Kolíně podaly radě městské již 29.července 1930 návrhy na praktické řešení otázky nezaměstnaných, pro které jsme v poradě se zástupci obce dne 19.září 1930 navrhli finanční úhradu výpůjčky Kč 250 000,- zdaněním barů a nočních místností. Rada městská ve schůzi dne 1.října 1930 zamítla naše návrhy s odůvodněním, že v Kolíně nezaměstnaných není. Tvrzení toto považujeme za nesprávné, poněvadž neodpovídá pravdě a skutečnému stavu. U okresního ústavu pro bezplatné zprostředkování práce v Kolíně je registrováno přes tisíc nezaměstnaných mužů a žen, z nichž jen nepatrná část má nárok na podporu v nezaměstnanosti dle povětšného Gentského systému. Protože počet nezaměstnaných v letošní zimě dostoupí ohromného počtu a bída bez práce jsoících dělníků bude nezměrná, navrhujeme dnešní schůzi městského zastupitelstva, aby se usnesla na následujících opatřeních ve prospěch nezaměstnaných:

1/ Povolení nouzové vánoční výpomoci, a sice pro ženaté a živitele rodin Kč 500,- a pro svobodné nezaměstnané dělníky Kč 300,-, splatné nejpozději dne 23.prosince 1930, a vedle toho okamžité poskytování pravidelných týdenních podpor v takové výši, aby si jimi mohli nezaměstnaní opatřiti nejnutnější životní potřeby.

2/ Bezpodmínečné zahájení všech nutných prací obecních a okresních v době co nejkratší, jako je úprava cest, silnic, sadů, ulic, škol, stavba obytných domů, regulace Labe atd. s podmínkou, že na těchto pracích bude placena mzda dle ko-

lektivních mluv. Technické stavební kanceláři městské budiž uloženo, aby pro blížíící se zimu připravila podrobný seznam a plán všech nouzových prací, na které by se přijímali nezaměstnaní dělníci.

3/ Zavedení sedmi hodinové pracovní doby denně pro všechny obecní a okresní podniky i ústavy a na pracích nouzových při nesnížených dosavadních mzdách.

4/ Okamžité zavedení bezplatného stravování nezaměstnaných a příslušníků jejich rodin na účet obce kolínské a sice tak, aby dostávali snídaně, obědy a večeře.

5/ Zaplacení dlužného nájemného majitelům domů obcí kolínskou těm nezaměstnaným, jimž hrozí soudní výpověď z bytu.

6/ Odepsání nájemného nezaměstnaným dělníkům bydlícím v obecních domech po celou dobu, pokud budou bez práce.

7/ Bezplatné vydávání otopu uhlí a dříví nezaměstnaným dělníkům obcí kolínskou v době zimní, která bude letošního roku pro tyto přímo katastrofální.

8/ Okamžité zařízení školních kuchyní pro děti nezaměstnaných dělníků, kde by těmto bylo poskytováno mléko, pečivo a oběd, sestávající z polévky, příkrmu a chleba.

9/ Okamžité zřízení ohřívárny pro nezaměstnané, která by byla po celý den otevřena a řádně vytápěna a opatřena příslušným nábytkem. Ohřívárna budiž zřízena v některém objektu, který je majetkem obce kolínské.

10/ Zahájení vydatné ošacovací akce na účet obce kolínské, z níž by se nezaměstnaným, jejich rodinným příslušníkům a dětem školou povinným dostalo teplého prádla, oděvu a obuvi. K praktickému provádění našich návrhů a rozdělování potravin, podpor a pod. buďtež přibráni zástupci Akčního výboru neza-

městnaných, voleného všemi nezaměstnanými dělníky. Dle našeho odhadu vyžádá si tato akce pro nezaměstnané, k nimž má obec kolínská své závažné povinnosti asi 250 a 300 tisíc korun. Navrhujeme opatření tohoto obnosu půjčkou obce kolínské z titulu zákona o hospodářství samosprávných svazků, jako půjčky na krytí mimořádných a nepředvídaných vydání obce. Protože označený obnos nestačí a počet nezaměstnaných s blížíící se zimou lavinovitě poroste, navrhujeme, aby do rozpočtu obce kolínské na rok 1931 byl zařazen další obnos 150 000,-Kč k účelům podporování a stravování nezaměstnaných a jejich rodin. K amortizaci obnosu 450 000,-Kč navrhujeme, jak již jsme jednou učinili, zavedení povinných dávek ze všech barů, nočních místností, kaváren a vináren v Kolíně tak, že by se z každé z vyjmenovaných místností platilo ročně 5 000,-Kč a pokud jsou v těchto místnostech pronajímány pokoje hostům, navrhujeme, aby z každého takto pronajatého pokoje platilo se 100,-Kč měsíčně. Dále budiž zavedena 50 % daň z útrat ve všech nočních místnostech, kavárnách a vinárnách hostům a obec k tomuto účelu zavede povinné bloky, na nichž je povinen obsluhující personál jedině hostům účtovat útratu. Navrhujeme také zdanění všech osobních luxusních automobilů, vyjma aut lékařů a autodrožkářů. Pokud by tyto navrhované dávky nestačily ku krytí výpůjčky, buďtež zdaněny luxusní byty všech majitelů vil a domů i majetných nájemníků a zbytek budiž uhrazen povinným zdaněním všech průmyslových podniků v Kolíně, kde je zaměstnáno více než 25 dělníků.

Na to jmenuje soudruh Mandl některé obce a města, které již tato opatření provedla. Třebaže obecní zastupitelstvo i městská rada zaujala skeptické a zamítavé stanovisko k těmto návrhům, přece jen byla nucena postupně některé z nich reali-

zovařa, jak si to situace vyžádala. Podobný návrh předložil městské radě již 1.října 1930 tajemník městské organizace KSČ soudruh Ferdinand Jámník a jeho návrh městská rada odmítla. Proto pak vystoupil s hlouběji propracovaným návrhem soudruh Josef Mandl na schůzi obecního zastupitelstva dne 26. listopadu 1930, jak jsem již uvedl.

V zimě 1930-1931 se nezaměstnanost v Kolíně, jak zástupci KSČ předvídali, pronikavě zvýšila. Byla zavedena státní stravovací akce, tak zvané almuženy, ale hned z počátku v tom byl chaos, takže soudruh Josef Mandl musel na zasedání obecního zastupitelstva den 3.prosince 1930 přednést jménem nezaměstnaného dělnictva tuto stížnost: Stěžujeme si do nepořádku při provádění státní stravovací akce městskými úředníky, kteří prováděním této akce byli pověřeni. Tato nedostatečná péče o nezaměstnané je pro zdejší město v platnosti od 1.listopadu 1930, s vydáváním poukázek na potraviny bylo započato pozdě a poukázky na vydávání potravin měly být na nový týden vydány již 29.listopadu t.r. za prošlý týden. Avšak dle nabytých informací z nevysvětlitelných příčin vydány nebyly. Nezaměstnaní byli poukázáni pro vydávání poukázek na potraviny v pondělí tento týden, pak na pozdější dny vzdor četným urgencím nezaměstnaných jim poukázky úředníkem Kleinem vydány nebyly až do dnešního dne. Mají přijít zase až v sobotu dne 6.prosince t.r. a není záruky, že jim i v tento den vydány budou. Ku státní stravovací akci je přihlášeno celkem 74 osob a úředník, kterému je tato akce svěřena, disponuje pouze 17 poukázkami. Nezaměstnaní, kterým nemůže být zaopatřena práce, si právem na tento nepořádek stěžují.

Na zasedání obecního zastupitelstva 19.března 1931 sdě-

lil starosta, že situace dosáhla kritického stupně zastavením stavebních prací v zimě, propuštěním dělníků železniční správou a továrnami, které omezily nebo úplně zastavily v zimě práci. Kolínská obec proto podnikla nouzové práce, jako úpravy ulic, vodovodu a městských sadů. Na těchto pracech zaměstnává průměrně 110 dělníků denně a každý týden je střídá tak, aby co nejvíce jich mohlo najít aspoň na omezenou dobu práci. Při těchto nouzových pracech se vyštětovalo přes 1 500 m ulic /Chelčického, Sadová, Zborovská, Štítného a U Borku/, provedla se prokopávka a úprava dalších neštětovaných ulic v délce 1 800 metrů /Rorejcova, Vinická, Jateční a Plynárenská/, prodloužilo se vodovodní potrubí v ulicích Čelakovského, Pejřimské, Okružní, Hánínské, Luční, Táboritské, Vinické, Chelčického, Vužanovy a Dobrovského v délce přes 2 500 metrů a sadová úprava se provedla na ploše osmi tisíc čtverečních metrů. Dělníkům se platilo 3,40 Kč na hodinu, což se některým pánům radním zdálo mnoho.

V létě roku 1931 se nezaměstnanost v Kolíně trochu snížila, ale s přicházející zimou opět rychle vzrůstala. Na zasedání obecního zastupitelstva dne 3. prosince 1931 bylo oznámeno, že na začátku zimy bylo již v Kolíně zaevidováno 169 dělníků bez práce. Mluvčím zástupců KSČ v obecním zastupitelstvu se od nového volebního období, které začalo v listopadu 1931, se stal soudruh Ladislav Volenec, vahařský dělník. Ve svém prvním vystoupení na prosincové schůzi obecního zastupitelstva žádal, aby zastupitelstvo přijalo dříve předložené návrhy Komunistické strany Československa, tlumočené soudružkou Březinovou a soudruhem Mandlem a navrhl rezoluci, kterou obecní zastupitelstvo odsuzuje postup četnictva při krvavých

událostech ve Frývaldově; pan starosta odkázal návrh na rezoluci až na konec schůze do volných návrhů, kde však už nemohl být projednán, protože předčasný odchod několika členů zastupitelstva způsobil, že schůze nebyla již usnášení schopná.

Obecní zastupitelstvo se zabývalo otázkou nezaměstnanosti v Kolíně opět na svém zasedání dne 21. ledna 1932. Starosta města oznámil, že obec zasměstnává nyní na nouzových pracech již na tři sta nezaměstnaných dělníků. Soudruh Volenec se ve svém vystoupení vrátil k dřívějším návrhům Komunistické strany Československa na zmírnění poměrů nezaměstnaných a uvedl, že se stále v Kolíně dělá pro nezaměstnané málo. Doporučil, aby nezaměstnaným byla z obecních prostředků vyplacena jednorázová výpomoc a aby se obec postarala opět o uhlí a brambory pro nezaměstnané.

V zimě 1931-1932 dostoupila nezaměstnanost v Kolíně svého vrcholu. V době od listopadu 1931 do dubna 1932 bylo v evidenci v Kolíně vedeno 478 nezaměstnaných, z toho 304 ženatých, 138 svobodných, 10 vdovců, 10 vdov, 9 rozvedených, 3 žijící v konkubinátě a 4 vdané ženy. V téže době bylo vydáno dětem nezaměstnaných 2 066 poukázek na mléko. Ze státní stravovací akce dostali nezaměstnaní v Kolíně 5 336 poukázek na potraviny /tzv. žebračenek/, 285 bochníků chleba a 138 vánočních poukázek pro děti. Dále jim bylo rozděleno 123,5 q uhlí, 50 m³ dřeva a 170 q brambor.

Na návrh Rudých odborů byla v Kolíně ustavena komise pro řízení pomoci nezaměstnaným, v níž zasedali též zástupci odborové organizace KSČ. Komise prověřovala poměry podporovaných osob, rozděloval podpory a vyřizovala stížnosti.

Komunistická strana Československa se při projednávání

kolektivní smlouvy obecních zaměstnanců zastávala i dělníků, pracujících u obce, i když mezi nimi neměla svých členů. Soudruh Volenec na zasedání obecního zastupitelstva navrhl, aby byla zvýšena hodinová mzda dělníků a naproti tomu sníženy vysoké platy obecních úředníků včetně starosty. S tím ovšem neuspěl. Dále zástupci KSČ trvali na tom, aby byla u obce zavedena sedmi hodinová denní pracovní doba při zachování stejného výdělku, aby mohlo být přijato do práce více dělníků.

Zástupci KSČ se ujímali i nájemníků, kteří pro nezaměstnanost nemohli platit nájemné a jimž hrozilo soudní vystěhování. Na schůzi obecního zastupitelstva 25. října 1932 navrhl soudruh Volenec, aby těmto nájemníkům nebyla dána výpověď dříve, dokud jim nebudou opatřeny náhradní byty. Ani tento návrh v obecním zastupitelstvu neprošel.

Na zasedání obecního zastupitelstva 26. listopadu 1932 přivedl soudruh Volenec delegaci nezaměstnaných, aby zde přednesli své požadavky. Předsedající náměstek starosty Karel Verunáč však nepřipustil jejich vystoupení s odvoláním na jednací řád. Na tomto zasedání se projednával návrh rozpočtu na rok 1933. Soudruh Volenec opět předložil řadu návrhů ve prospěch nezaměstnaných a žádal, aby se hlasovalo o každé kapitole rozpočtu zvlášť a nikoli o celém rozpočtu najednou. Jeho návrhy byly opět zamítnuty, a proto se zástupci KSČ zdrželi hlasování o rozpočtu, což pak bylo proti nim demagogicky zneužíváno.

V zimě 1932-1933 se nezaměstnanost po poměrně příznivém létu opět neobyčejně zvětšila. Starosta města dr. Jelínek ve své zprávě na zasedání obecního zastupitelstva 1. března 1933 po řadě invektiv proti zástupcům KSČ a jejich návrhům oznámil,

že byla zpracována nová evidence nezaměstnaných v továrně Lípa na Zálabí, kde s nimi byly sepisovány nové dotazníky. V této evidenci je nyní 360 nezaměstnaných. Pokračují nouzové práce, na nichž nezaměstnaní nalézají krátkodobě práci, provádí se štětování ulic, prodlužování kanalizace a staví se dvě nové ulice, od kláštera k mostu a od nemocnice ke staré vodárně, provádí se navážka pro zálabskou zastávku a jiné. Ze státní stravovací akce bylo nezaměstnaným v Kolíně vydáno 4 610 poukázek na potraviny po 10 Kč a jednorázově 200 poukázek pro děti na vánoce. Z prostředků Obchodního grémia bylo vydáno dalších 400 poukázek a z prostředků města Kolína 1 004 poukázky na potraviny po 10 Kč. Dětem nezaměstnaných bylo vydáno 600 poukázek na mléko po 3,5 litrech. Mezi nezaměstnané bylo v této zimě rozděleno 370 q uhlí v 740 poukázkách po 50 kg a 40 m³ dříví. Nezaměstnaní dostali asi 260 balíčků se ~~šatstvem~~ šatstvem a obuví. Byly mezi ně rozděleny z darů i naturálie, 230 kg mouky, 600 kg brambor, 8 kg vepřového masa, 27 kg hovězího masa, 20 kg koňského masa, 10 kg loje, 5 kg selámu, 1 kg sádla, 95 vánoček a 40 bochníků chleba.

V Kolíně se také prováděla sbírka darů a peněz na podporu nezaměstnaných, která vynesla 126 228,80 Kč. Tato dary a potravinové poukázky nemohly ovšem vyřešit hlubokou bídu nezaměstnaných, a proto zástupci KSČ navrhovali v obecním zastupitelstvu další opatření ve prospěch nezaměstnaných. Upozorňovali také na to, že mezi lidmi se hovoří o nepořádkách na radnici. Soudruh Ladislav Volenec učinil v tom smyslu na zasedání obecního zastupitelstva 1. března 1933 tento pilný návrh:

1/ Budiž městským zastupitelstvem vyplacena jednorázová výpo-

moc všem letos propuštěným vojínům z vojenské aktivní služby a to ve výši Kč 200,- pro osobu. Návrh tento týká se vojínů propuštěných, nemajetných a nezaměstnaných. Výplata jednorázové výpomoci budiž vykonána nejdéle do 15.března tohoto roku. Úhradu tohoto návrhu navrhuje: z navrženého obnosu na ubytování vojska a umístění vojenských koní budiž obnos navržený věnován k úhradě výše uvedeného návrhu. Budiž dále uloženo zdaniti firmy /velkoobchodníků, velkopřemyslníků a velkopodnikatelů/, které používají světelné reklamy a výnos této dávky budiž použit k úhradě výše uvedeného návrhu.

2/ Budiž ihned započato s pracemi nouzovými dle plánu a rozpočtu pro rok 1933, Budiž dále všem nezaměstnaným zaplacen nájem pro rok 1933. Úhrada budiž k tomuto stanovena výpůjčkou.

3/ Dále navrhuje, aby byla v Kolíně ustavena pětičlenná komise, která by zjistila do 15.března t.r. zásoby potravin, prádla, obuvi a šatstva u kolínských velkoobchodníků, průmyslníků a družstev, kteří dluží daně, aby tyto zásoby byly do téže lhůty vykoupeny za cenu režijní a obcí mezi 15. až 25.březnem byly nezaměstnaným za tutéž režijní cenu rozprodány. Vše budiž provedeno pod kontrolou nezaměstnaných.

4/ Výpovědi z bytů městských dané nezaměstnaným buďtež ihned odvolány a vedené exekuce směřující k soudnímu vystěhování buďtež ihned odvolány.

5/ Žádáme, aby bylo ihned městskému zastupitelstvu předloženo řádně doložené zúčtování sbírky veřejné ve prospěch nezaměstnaných, a předloženo bylo, jakým způsobem a komu vyplaceno bylo Kč 5 400,-- ze sbírky ve prospěch nezaměstnaných konané.

6/ V poslední době probíhají místním tiskem zprávy o nespráv-

ném hospodaření na kolínské radnici. Vyzýváme proto pana starostu a celou městskou radu, aby jasně a určitě tyto zprávy vysvětlili.

Dále pak soudruh Volenec podal stížnost, že zástupci nezaměstnaných dělníků, kteří přišli na radnici jednat jménem dělnictva, byli z radnice vykázáni, náměstek starosty s nimi nejednal a učinil na ně trestné oznámení u soudu. Nakonec pak učinil soudruh Volenec jménem KSČ tento návrh: Jelikož v mimořádné době městská rada a obecní zastupitelstvo nekoná široké povinnosti vůči svému občanstvu, hlavně nestará se o zmírnění bídy nezaměstnaných a sociálně slabých, navrhuje, aby obecní zastupitelstvo vysloвило nedůvěru starostovi obce a městské radě. Návrh svůj odůvodňujeme: Po dobu tří měsíců nebylo svoláno obecní zastupitelstvo, ačkoli dnešní doba kritická, kdy sta dělníků je bez zaměstnání, bez prostředků, kdy velká část občanstva trpí bídu, kdy sociálně slabí jsou bez pomoci, právě vyžadovala, aby zastupitelstvo bylo svoláno, aby plnou vahou pracovalo k odstranění a zmírnění bídy všech sociálně slabých. V poslední době probíhají místními kolínskými časopisy zprávy o nesprávném hospodaření na kolínské radnici. Ačkoliv tyto zprávy probíhají v Kolíně po řadu týdnů, nebyly dosud panem starostou ani městskou radou vyvráceny aniž vysvětleny. Za takového stavu nemůže obecní zastupitelstvo míti důvěry k starostovi a městské radě, a proto navrhuje, aby panu starostovi a městské radě vyslovena byla nedůvěra.

Je samozřejmé, že ani tento návrh nebyl přijat.

Na jaře roku 1933 omezovaly kolínské závody výrobu a

propouštěly ve větší míře dělníky z práce. Továrna na vozy omezila výrobu, draslovka zastavila na tři měsíce práci, byly přerušeny práce na regulaci Labe a jednalo se o přemístění výroby kabelů z Kolína do Bratislavy. Zástupci KSČ 26. dubna 1933 interpelovali v obecním zastupitelstvu, aby město zakročilo u těchto závodů ve prospěch dělnictva, a na zasedání obecního zastupitelstva 31. května 1933 předložili tento návrh:

Po zastavení několika závodů v našem městě má dojít během měsíce k zastavení veškerých prací na regulaci Labe a s tím i v lomě Hánín. V místě nachází se v této době okolo pěti set dělníků bez práce a zastavením prací ve výše uvedených podnicích tato nezaměstnanost se značně zvětší. Dělníci v těchto podnicích činí všestranné kroky proti zastavení těchto prací, k čemuž připojilo se i deset obcí. Jedině obec kolínská nejeví žádného zájmu na těchto opatřeních proti zastavení prací, přesto, že obec naše musí se starati, aby občané neměli bídu a hlad. Žádáme proto, aby okamžitě městská rada učinila kroky na ministerstvu veřejných prací v Praze, by práce na regulaci Labe nebyly zastaveny, naopak vzhledem k stávající hroživé nezaměstnanosti byly rozšířeny. Mimo to žádáme, aby městská rada podnikla kroky, aby okamžitě byly zahájeny práce na stavbě nádraží v Kolíně jakož i projektovaného přístavu v místě. Návrh tento odůvodňujeme katastrofální nezaměstnaností v Kolíně i na celém okrese.

Ani tento návrh nebyl obecním zastupitelstvem přijat.

Městská rada se snažila získat prostředky na pomoc pro nezaměstnané z půjčky práce, která byla tehdy vypsána československou vládou a na níž bylo u kolínských peněžních ústavů upsáno asi deset miliónů korun. Ovšem bezvýsledně. Sama

se rozhodla z obecních prostředků upsat částku sto tisíc korun. Soudruh Volenec navrhl, aby se tato částka neupisovala na půjčku práce, ale ^{aby} se použila přímo ve prospěch nezaměstnaných v Kolíně. I tento návrh byl zamítnut.

Na zasedání obecního zastupitelstva 7.června 1933 se jednalo o zavedení dávky z nájemného. Městská rada navrhla, aby byla stanovena z nájemného do 300,-Kčs pěti procenty, do 800,-Kč deseti, do 1200 Kčs patnácti a přes 1200 Kčs dvaceti procenty. Proti tomu podal soudruh Ladislav Volenec za komunistickou stranu pozměňovací návrh:

Členové obecního zastupitelstva za komunistickou stranu v Kolíně nesouhlasí s podaným návrhem městské rady o vybírání dávky z nájemného od 1.července 1933 na dobu šesti let tak, jak je městskou radou usneseno, a doporučují obecnímu zastupitelstvu, aby dávka z nájemného pro příští ^{období} ~~období~~ byla vybírána následovně: 1/ Byty o jedné místnosti budiž vůbec od dávky z nájemného osvobozeny, rovněž tak byty o kuchyni a pokoji, jestliže roční důchod nájemníka nedosáhl Kč 20 000,-. Činí-li důchod roční u nájemníka přes Kč 20 000,-, podléhá byt ten dávce 5 %. 2/ Byty o kuchyni a dvou pokojích podléhají dávce 10 %. 3/ u bytů o kuchyni a třech pokojích budiž vybírána dávka 20 %. 4/ u bytů o kuchyni a čtyřech pokojích budiž vybírána dávka 40 %. 5/ Byty přepychové s více jak čtyřmi pokoji podléhají dávce 100 %. Návrh tento odůvodňujeme tím, že v době hospodářské krise z převážné části všechna státní a obecní břemena převalována jsou na drobné poplatníky, zatímco bohaté kruhy, které nepociťují tíhu hospodářské krise, platí nepoměrně malé daně a dávky, čímž páše se zločin na

malých poplatnicích a bohaté vrstvy se dále obohacují.

Návrh, který jest opět příkladem třídního přístupu k řešení problému, byl zbytečný, protože nakonec obecní zastupitelstvo na návrh mluvčího fašistické strany ~~Karolína~~ Šauera stáhlo otázku zavedení dávky z nájemného z programu.

V létě 1933 nezaměstnanost vlivem oživení stavební činnosti v Kolíně mírně polevila, ale s příchodem zimy se stávala opět velikou hrozbou. Na zasedání obecního zastupitelstva 1. září 1933 o tom starosta města referoval: Nezaměstnanost se zhoršila zemědělskou krizí, která nutí hospodáře snižovat náklady režijní, což se prakticky projevilo v omezení počtu pracovních sil zaměstnaných při zemědělství. Zaměstnanost průmyslu se nezměnila až na určité zlepšení časově ovšem omezené v Lučební továrně a v Kolínské továrně na vozy. Veřejné práce jsou prováděny v rozměrech nepatrných. Úsilí městské rady směřovalo proto k tomu, aby bylo pokračováno v pracích na Labi a za tím účelem byly podniknuty intervence. Aby byly zabezpečeny další nouzové práce, snažila se městská rada dosáhnouti přidělu z půjčky práce. Ježto však obec neměla dosud schválen rozpočet na rok 1933 nevyhovovala její žádost po stránce finanční.

Na zasedání obecního zastupitelstva 24. listopadu 1933 přišla městská rada s návrhem na zavedení poplatků z ~~městský~~ užívání městských stok. Soudruh Josef Vaňásek předložil za komunistickou stranu toto prohlášení:

Návrh na zavedení a vybírání obecních poplatků za vpuštění stok a potrubí domácích, která se má vybírat dle návrhu rady městské po dobu tří let, tj. od 1. ledna 1934 do 31. prosince 1936 pozměňujeme a doporučujeme obecnímu zastupitelstvu

aby jej dle tohoto návrhu přijalo: 1/ Byt o jedné místnosti budiž osvobozen od této dávky vůbec. 2/ byt o dvou místnostech, který je obýván nájemníkem a jeho příjem nečiní obnos Kč 15 000,- ročně, budiž osvobozen od dávek také. 3/ Byt o dvou místnostech, který obývá nájemník s vyšším příjmem přes Kč 15 000,- ročně, budiž zdaněn dávkou v obnosu Kč 30,-. 4/ Byt o třech místnostech, budiž zdaněn obnosem Kč 40,-. 5/ Byt přes tři místnosti za každou místnost obnosem Kč 50,-. Návrh tento odůvodňujeme takto: Dnešní hospodářská krise postihla kolínské dělnictvo velmi nezaměstnaností, které má obavu, že nebude moci v mnoha případech při nynějších mzdách zaplatiti ani stanovené nájemné, a navržená dávka dle usnesení rady městské by je značně zatížila. Návrh rady městské je návrhem, který nečiní rozdílu žádného mezi bohatým a chudým, a proto je sociálně nespravedlivým.

Přesto byl návrh městské rady schválen.

Při jednání o rozpočtu na rok 1934 došlo k prudkému střetnutí vládnoucí radniční většiny v čele se zástupci čsl.soc. dem.strany dělnické se zástupci komunistické strany. Soudruh Volenec znovu přečetl všechny návrhy, které zástupci KSČ podávali ve prospěch nezaměstnaných v uplynulém roce, poukázal na články v kolínských časopisech Hlasu demokracie, Středočeských hlasech a v Polabské stráži, kde se ostře píše proti Komunistické straně Československa, citoval předvolební leták soc,dem.strany se všemi volebními sliby, danými pracujícím. V návrhu rozpočtu žádal o vysvětlení některých položek, například kolik z rozpočtovaných personálních nákladů ve výši dva a tři čtvrtě miliónů korun dostanou obecní dělníci a kolik vysokí byrokrati, upozorňuje na rozdíle, že na topení pro

radnici se rozpočtuje 37 tisíc a na topení v osmi školách jen 80 tisíc korun, kritizuje výši reprezentačních výdajů, srovnává služné hospodářského správce a kočích atd. Soudruha Volence doplnil ještě soudruh Josef Vaňásek, který řekl, že na radnici není odvahy vzít bohatým a dát chudým a že proto nemůže komunistická strana hlasovat pro navržený rozpočet.

Na tyto interpelace zástupců KSČ odpověděl starosta města dr. Miroslav Jelínek: Pokud jde o výroky, jimiž se dotkl pan obecní starší Volenec mé cti, prohlašuji, že tuto věc si vyřídím u soudu stejně tak, jako měl pan Volenec zakročiti soudně, cítil-li se dotčen na své cti mým prohlášením ve Stře-
dočeských hlasech. Pokud jde o ostatní, domnívám se, že jest možno politiku na radnici provádět různým způsobem. Jest možno činiti tak čistě demokraticky, a to tak, že se nejenom podávají návrhy, nýbrž jedná se o nich s ostatními kluby a snaží se docílití pro ně předepsaná většina. Jsem povinen konstatovat, že o to se dosud komunisté na kolínské radnici v tomto období ani nepokusili. Nebo je možno dělati politiku ryze revoluční, která ovšem ví, že revoluce nebude zjednána usnesením nemožných návrhů, které nejsou prací zdejších komunistických členů, ježto takovéto návrhy jsou podávány stereotypně ve všech městech republiky. K této opravdu revoluční práci nemá komunistická strana v Kolíně odvahy a kvalifikace, ježto není jednoho důvěrného jejího rozhodnutí, aby nebyl prozrazen patrně jejími samotnými členy těm, jimž přísluší ve státě povinnost dbáti o veřejný pořádek. A snad proto zvolila si komunistická strana třetí způsob politiky, který spočívá v tom, že se lidé vyzvou k návštěvě schůze obecního zastupitelstva, a pak se činí projevy, výroky, návrhy, o nichž je každý pře-

svědčen, že jsou míněny ze žertu a nikoliv opravdově. Takovéto řeči poslouchá každý se smíchem a nikdo tyto projevy nebere vážně. Vzhledem k tomu, že obecní zastupitelstvo není kabaret, jest ovšem ^{věcí} úsudku veřejnosti, jež počínání jednotlivých stran sleduje, co vidí v této práci komunistických zástupců. Netajím se tím, že považuji za svou povinnost v rámci jednacího řádu proti takovéto politice ostře vystupovati, neboť jen těžko se smiřuji s tím, jak dělnická pověst jest kompromitována.

K vystoupení starostovu se připojil Bohumil Záligr, který za Čsl. sociálně demokratickou stranu dělnickou učinil prohlášení, že s návrhem městské rady plně souhlasí a vyslovil uznání a díky starostovi města. Svoje prohlášení ukončil opět výtkou komunistické straně, která prý svými neuváženými a neuskutečnitelnými návrhy sesměšňuje dělnickou politiku na radnici. Takto se stavila největší dělnická strana, která držela ve svých rukou vládu na radnici, k poctivé snaze zástupců Komunistické strany Československa v obecním zastupitelstvu o zlepšení nesmírně těžké situace nezaměstnaných v Kolíně. Nejen že odmítali všechny návrhy podávané zástupci KSČ, ale přede všemi zesměšňovali jejich práci a uráželi je. Je zajímavé, že tehdejší starosta se sám stal později členem KSČ a po roce 1948 zastával významné postavení.

Nezaměstnanost a hospodářská krise ještě neustaly, ještě byl veden proti nim urputný boj, a již se zde objevovalo nové nebezpečí, fašismus. Komunističtí zástupci předkládají ústy soudruha Josefa Vaňaska na zasedání obecního zastupitelstva v Kolíně dne 29. ledna 1934 tento politický projev:

Novinami prošly zprávy o statečném chování komunistic-

kých bojovníků proti německému fašismu. Navrhujeme, aby obecní zastupitelstvo usneslo se na následujícím protestu: Kanceléři Adolfu Hitlerovi, Berlín. Žádáme za okamžité propuštění Dimitrova, Torglera, Taněva a Popova z vězení, jelikož jejich nevína byla u soudu v Lipsku prokázána. Současně žádáme za propuštění všech proletářských vězňů. Obecní zastupitelstvo Kolín.

Při hlasování byl ovšem tento návrh zamítnut. Přesto znovu na zasedání 30.června 1934 předkládá soudruh Volenec další politický protest: Protestujeme co nejostřeji proti věznění hrdinného vůdce Komunistické strany Německa soudruha Thälmanna a žádáme německé úřady za jeho okamžité propuštění z vězení. Protest tento připojujeme k celé řadě protestů od vynikajících osobností i dělníků zasílaných z celého světa proto, poněvadž jsme přesvědčeni, že jest vězněn bezdůvodně fašistickým zřízením Německa. Vedle toho žádáme za propuštění všech politických vězňů, kteří úpí v německých vězeních.

Samozřejmě že obecní zastupitelstvo tento protest neschválilo, hlasovali pro něj jen dva členové, soudruzi Volenec a Vaňásek.

Boj Komunistické strany Československa za zájmy dělnické třídy v Kolíně byl veden v době velké hospodářské krize i na jiných frontách, než jen na fóru obecního zastupitelstva, kde zástupci KSČ vedli svůj boj zcela osamoceni. Byly to především veřejné schůze a tábory lidu, na nichž KSČ mobilizovala masy dělníků k boji proti vládnoucí buržoazii a jejím přísluhovcům v dělnických stranách sociální demokraciie a národních socialistů. Jedním z řady těchto akcí byl tábor lidu na kolínském náměstí 16.února 1934, po němž byla na kolínském mostě

Postavena proti zakročujícímu četnictvu a policii barikáda. Dováíme se o ní z článku kolínského časopisu Hlasu demokracie, orgánu strany národně demokratické, kterou za žádných okolností nelze podezřívát ze sympatií ke KSČ. Tyto noviny uveřejnily 24.února 1934 článek pod titulem Kolínská barikáda: Krev, která tekla v Rakousku, nedala spáti kolínským sociálním demokratům, proto svolali na pátek 16.t.m. na 5 hod. do Lidového domu veřejnou schůzi, nic se neohlížejíce na to, že na tutéž hodinu svolávají komunisté v bezprostřední blízkosti svůj tábor lidu, kde dojíti by mohlo lehce k vážnému konfliktu. Všeobecně překvapovalo, že naše úřady schůzi sociálně demokratickou povolily přesto, že předpokládaly, že by ke konfliktu skutečně mohlo dojíti, a proto do Kolína dirigovaly přes 40 četníků. Sál Lidového domu byl zcela naplněn. Mluvil zde poslanec Koudelka a tajemník Novák. Šest četníků zabráňovalo podezřelým vstup. Zatím venku začali komunisté se rojit. Ve velkých houfech, za volání hanby sociální demokracii, táhli na náměstí, kde vystoupil Kárník ze Sendražic jako řečník. Četnictvo spolu s policií zasáhlo a vytlačilo komunisty z náměstí. Kde nepomohly výzvy, použily se obušky, které tancovaly po zádech mnoha demonstrantů. Co na jedné straně četnictvo vyklidilo, na druhé straně jiní se zase srocovali, zapalující "žabky", které svým rachotem budily u neznalých věci dojem, že se již střílí. Když podařilo se četnictvu pod vedením vrchního komisaře dr. Roušavého, tajemníka Šálka, četnického majora Stukavce z Kutné Hory a kapitána Šíbla všechny demonstranty z náměstí vytlačit, táhl tisícový pak zástup na Zálabí, aby zde na Jiráskově náměstí uspořádal tábor. Cestu za sebou uzavřeli na mostě u Zavadilky ba-

rikádou převrhnutým vozem povozníka Pokorného, jehož kola na jedné straně vyjmuli. Vytrhali z dláždění kostky, Cyvínovi sebrali žebřiny, z nedalekého staveniště spoustu kamení, z nichž napříč mostu udělali barikádu, která zabraňovala přechodu. Jak dodatečně zjištěno, zúčastnili se stavby její Al.Vai-
sová, Jar.Turek, Arn.Dudek a jistěže i jiní. Když četnictvo to vidělo, odejelo spolu s policisty autobusy k železniční lávce, přešlo železniční most a vthlo na Jiráskovo náměstí, které zatím komunisté vyklidili. Pak nechalo také četnictvo roznést barikádu na kolínském mostě. Demonstrace trvaly přes osmou hodinu večerní a zatčeny byly týž den tři osoby: Toclová, Petera a Fišer. Druhý den prováděly se pak prohlídky komunistického sekretariátu a předvedeny různé osoby podezřelé, že byly účastny na těchto demonstracích.

Tolik článek Hlasu demokracie. Přesvědčivějšího důkazu o odvážném boji kolínských komunistů proti buržoazii v letech hospodářské krize snad není zapotřebí.

V létě roku 1934 došlo k velikému zdražování životních potřeb. Komunistická strana proti tomuto zhoršování situace dělnické třídy protestovala na zasedání obecního zastupitelstva v Kolíně vystoupením soudruha Volence, který prohlásil, že veřejnost jest roztrpčena neoprávněným zdražováním všech životních potřeb a navrhuje proto, aby obecní zastupitelstvo usneslo se na následujícím protestu: Poslední dobou vidíme, že ceny všech produktů, které konsumuje pracující třída, nepatrným způsobem byly zvýšeny, naproti tomu mzdy dělníků jdou dolů anebo jsou bez zaměstnání vůbec. Vedle toho je zjištěno, že nákup tohoto zboží dělá se za obnos nepatrný, neodpovídající dnešní drahotě a spekulanti mají míti tímto tichým souhlasem bohaté žně a další vydírání pracujících. Žádáme, aby okres-

ní úřad a úřady lichevní proti těmto spekulantům a zdražovatelům zakročily co nejostřeji. Dále žádáme, aby přebytečné obilí z loňské sklizně nebylo znehodnoceno a dáno za režijní ceny obcím a okresům, aby mohlo býti pomůženo dělníkům bez zaměstnání a tak zmírněna jejich bída a nedostatek.

Tento protest byl snad jediným návrhem, podaným zástupci KSČ, který byl většinou v obecním zastupitelstvu schválen.

Na podzim roku 1934 předložili zástupci KSČ obecnímu zastupitelstvu dva politické protesty na zasedání dne 30. října 1934. Mluvčím skupiny komunistických zástupců byl tentokrát nový člen obecního zastupitelstva soudruh Karel Moták. První protest zněl: P. T. Španělskému vyslanectví v Praze. Vláda Lerroux-Gil Robles chce pomocí stavu obležení a nejzvrhivějšího teroru v krvi potlačiti revoluční boj proletariátu a pracujících mas Španělska, které odpověděly na ustavení vlády otevřené kontrarevoluce a fašismu generální stávkou a bojem na ulicích. Tato vláda Lerroux-Gil Robles, poskvrněná krví zavražděných dělníků a rolníků, vrhá do vězení stovky těch, kdož se nestaví po bok otevřeného fašismu, rozpouští odbory, šlape po stávkovém, shromažďovacím právu, po svobodě tisku a všech svobodách pracujících mas, vybojovaných po svržení Primo de Rivery. Španělská buržoazie sahá znovu po metodách fašistické diktatury. Přes nejzvrhivější teror nepodaří se jí zadržeti pochod revoluce, která nezadržitelně postupuje. Neboť kořeny její jsou zapuštěny hluboce v hroznou bídu dělnických mas, ve feudálně-kapitalistickém vykořisťování chudých a středních rolníků a v národnostním útlaku. Vyslovujeme proto nejostřeji svůj protest proti tomuto postupu Španělské vlády a hrdinně bojujícím dělníkům patří náš obdiv a vřelé sympatie a

pro žalářované žádáme okamžité propuštění jich na svobodu.

Druhý návrh, předložený na tomto zasedání zněl: Obecní zastupitelstvo v Kolíně ve své schůzi konané dne 30.října 1934 usnásá se u příležitosti 17. výročí SSSR a zdraví tento prvý dělnický stát a budovatelům tohoto státu, kteří ukázali, že i bez pomoci západo-evropských států budují s úspěchem své socialistické dílo vyslovujeme svoje nejvřelejší sympatie. Taktéž naše sympatie patří mírumilovné politice zástupců SSSR, kteří neohroženě vystoupili na schůzi Společnosti národů a svým vystoupením přivedli do úžasu všechny ostatní zástupce, které je prvním a rozhodným zásahem proti neustálému zbrojení světových imperialistů.

První protest proti událostem ve Španělsku předsedající náměstek starosty Ludvík Nedvěd odmítl, že nepatří do obecního zastupitelstva a nedal o něm vůbec hlasovat, pozdravný projev k 17.výročí Velké říjnové socialistické revoluce byl při hlasování zamítnut.

Komunistická strana Československa neměla od druhé poloviny dvacátých let svého zástupce v městské radě. Po volbách na podzim roku 1931 učinila KSČ, zastoupená soudruhy Duchoněm a Motákem, smlouvu s Juliem Komrsem, bývalým starostou města a příslušníkem strany národních socialistů, který tehdy kandidoval jako nezávislý, že spolu budou hlasovat při volbě členů městské rady a že za člena rady bude zvolen pan Komrs, který po šestnácti měsících postoupí funkci člena městské rady zástupci KSČ. Pan Komrs toto ujednání nedoržel a ani po urgenci 21.června 1933 svůj čestný závazek nesplnil. Po dlouhém jednání až teprve na zasedání obecního zastupitelstva 14.listopa-

du 1934 podal demisi a do městské rady byl zvolen soudruh Ladislav Volenec. Na první schůzi městské rady, jíž se zúčastnil jako její člen, dne 23. listopadu 1934 se uvedl návrhem, aby městská rada spolupodepsala podání vládě republiky proti drahotě a stálému zvyšování cen.

Ani rok 1935 nepřinesl zmírnění nezaměstnanosti v Kolíně. Zima 193⁴5-1935 znamenala opět značné zhoršení situace kolínského nezaměstnaného dělnictva. Na zasedání obecního zastupitelstva 31. ledna 1935 se dostavila deputace nezaměstnaných a předložila petici, opatřenou 163 podpisy. V petici se žádalo, aby ze státní stravovací akce dostal každý poukázku na potraviny Kč 30,-- týdně, zvýšený příděl chleba, cukru, mléka a uhlí, svobodným dostalo se jednorázové výpomoci Kč 150,-, ženatým Kč 250,- a mimo to od obce každému svobodnému Kč 30 a ženatému Kč 50,- a zaplacená činže na 4 měsíce. K slovu se přihlásil městský radní Ladislav Volenec a řekl, že když dříve o cokoliv žádali, vždy byli odmítnuti. Jisto je, že nezaměstnaní potřebují práci, a proto nemohou čekat a hladovět. Je tu stavba nádraží, podjezd u draslovky, jen třeba se postarati, aby se již začlo dělat. I při zavedení sedmihodinové pracovní době dalo by se více dělníků zaměstnanti trvale.

Ani tuto petici obecní zastupitelstvo neprojednalo, odevzdalo ji městské radě, která po projednání pouze požádala ministerstvo sociální péče o zvýšení poukázek státní stravovací péče z 10,-Kč na 15,-Kč, ovšem bezvysledně.

Nezaměstnanost v Kolíně byla stále veliká, jak ukazuje zpráva Kuratoria pro péči o nezaměstnané, které koncem roku 1934 rozdalo z různých darů potřebným kolínským občanům 173 q

brambor, 341 kg masa, 139 kg sádla, 420 kg mouky, 43 kg chleba a 642 vánoček.

V letních měsících roku 1935 provedly některé strany, zastoupené v obecním zastupitelstvu obstrukci. Členové stran národně demokratické, republikánské, živnostenské, fašistické a lidové, celkem 9, vystoupili formálně ze svých stran a tím byli zbaveni i svých mandátů v obecním zastupitelstvu. Ve sboru zůstalo jen 27 členů. Za příčinu této obstrukce, ke které ostatně již dříve vyzývali zástupci fašistické strany, si vzali finanční obtíže městské správy a otázku městských dávek. Ve skutečnosti to byl akt namířený proti demokracii za vládu "silné ruky". Soudruh Volenec při této příležitosti prohlásil, že zástupci komunistické strany, hájící demokratická práva lidu, zůstanou v tomto sboru do poslední chvíle, což ovšem neznamena, že nebudou bedlivě pozorovati vše, co se v obecní správě bude dít. Po odchodu zástupců buržoazních stran se obecní zastupitelstvo nyní skládá většinou ze socialistů, a proto jest jeho povinností, aby hledělo, aby pracující lid v tomto městě netrpěl bídou. Navrhl, aby obecní zastupitelstvo se usneslo na zásadě, že obecní dávky se odepisují všem, kdož nemají roční příjem Kč 12 000,-- a dále, že nebudou platiti nezaměstnaní. Městský důchod nechť propočítá, kolik by činil takto vzniklý úbytek na výnosu dávek a podle toho ať se dávková břemena přenesou na ty, kdož je mohou platiti.

Okleštěné obecní zastupitelstvo nepracovalo dlouho. V prosinci roku 1935 bylo úředně rozpuštěno. Na poslední schůzi 3. prosince 1935 přijalo ještě usnesení, jímž pověřilo starostu JUDr. Miroslava Jelínka, náměstka Karla Verunáče a měst-

ského radního Ladislava Volence vypracovat rezoluci proti rozpuštění obecního zastupitelstva, ale ta byla už bezvýsledná. Výměrem okresního úřadu v Kolíně ze dne 8.ledna 1936 byl jmenován na místo rozpuštěného obecního zastupitelstva vládní komisař JUDr. Václav Skalička.

Tímto opatření přestala existovat i městská rada. Na jedné z posledních jejích schůzí dne 18.října 1935 byla podána zajímavá zpráva o vyúčtování nouzových prací, prováděných v Kolíně v době velké hospodářské krize a nezaměstnanosti od 1.října 1930:

Na nouzových pracech města Kolína bylo odpracováno celkem 43 438,5 pracovních dnů a postupně bylo zaměstnáno 8 382 dělníků. Na mzdách bylo vyplaceno 1 178 490,15 Kč a celkové náklady na tyto nouzové práce činily 1 478 865,78 Kčs. Město dostalo od státu na státním příspěvku na tyto práce částku 276 579,-Kč.

Ustanovením úřední správy obecních záležitostí boj komunistů za práva dělnické třídy na půdě obecního zastupitelstva a městské rady na kolínské radnici skončil. Vyvstával tu nový úkol: boj za obranu republiky v době ohrožení samostatnosti našeho státu. Podle zásad, vytýčených na VII.sjezdu Komunistické strany Československa, posledním předválečném sjezdu strany, konaném ve dnech 11. až 14.dubna 1936, vedla komunistická strana na Kolínsku svůj boj proti fašismu a za obranu republiky. Svědčí o tom jako jeden z příkladů dopis, zaslaný presidentu republiky jako Slib věrnosti republice ze schůze dne 24.března 1938:

Pane presidente! Vážnost situace, v níž se nachází lid

a republika, vede nás k tomu, abychom Vám sdělili náš slib věrnosti republice. Číníme tak jako účastníci veřejné schůze v Kolíně, svolané komunistickou stranou, současně se slibem, že budeme republiku hájiti všemi silami a životy lidu. Tím se současně zavazujeme, že budeme bojovati proti všem kapitalistům a jimi šířeným kapitulantským náladám, které ať záměrně nebo ze strachu a beznaděje slouží těm, kteří usilují o takovou vládu, která by zrušila spojenecké smlouvy s Francií a Sovětským svazem, odmítla politiku kolektivní bezpečnosti a přešla k dvoustranným smlouvám, které by znamenaly vydání republiky nepříteli. Žádáme proto v zájmu obrany republiky nejširší svobodu slova, tisku a shromažďování pro demokraty a všechny protifašisty, kryty pro dělníky v důležitých závo-
dech, protiplynové masky pro nemajetné, práci a chleba pro nezaměstnané, aby i tito mohli hájiti republiku s vědomím, že je jejich a že se o ně stará. V Kolíně dne 24.března 1938. Za předsednictvo schůze: Okresní vedení KSČ v Kolíně, podepsán Josef Váňa.

Dne 12.června 1938 se konaly v Kolíně volby do obecního zastupitelstva, proti nimž byly ze strany několika občanů podány ^{námitky}. V důsledku toho nemohla být ustavena zvolená městská správa a okresní úřad ustanovil v Kolíně výnosem ze dne 30.června 1938 Správní komisi města Kolína, která měla sedm členů, mezi nimi byl i soudruh Ladislav Volenec; jeho náhradníkem byl soudruh Josef Váňa.

Z iniciativy KSČ byl pořádán veliký tábor lidu na obranu republiky v neděli 11.září 1938. Na zasedání správní komise 2.září 1938 požádal s.Volenec jménem místní organizace KSČ

o propůjčení Karlova náměstí ke konání veřejného projevu na 11.září s propůjčením radničního balkonu a státních vlajek. 9.září se správní komise rozhodla sama převzít pořádání tohoto manifestačního projevu za nedotknutelnost republiky a demokratického zřízení. Manifestace vyzněla mohutně za velké účasti kolínské veřejnosti. Po projevu byly odeslány prezidentu republiky a předsedovi vlády telegramy.

Iniciativa KSČ se projevila i při akci kolínských odborových organizací, které vyjádřily odhodlání všeho kolínského dělnictva bránit republiku v dopise presidentů republiky:

Pane presidente! Pracující lid celého Kolínska bez rozdílu odborové a politické příslušnosti, pod dojmem zdrcující zprávy, že naše vláda byla nucena ustoupit brutálnímu tlaku spřátelených mocností a přijmout podmínky pro náš národ tak ponižující, vzhlíží k Vám v poslední hodině s důvěrou a nadějí, že se Vám podaří odvrátiti od našeho národa tak kruté neštěstí. Se slzami v očích, ale se zařatými pěstmi jest odhodlán pracující lid nastoupiti boj na život a na smrt za svobodu našeho národa a za celistvost naší vlasti. Nelze věřit, že by osud byl k nám tak nelístopný a cítíme ve svém nitru, že musí zvítězit pravda nad demagogií a lží, spravedlnost nad zločinností a bezprávím, láska k národu nad brutální mocí. Neztrácíme naději ani v posledním okamžiku, kdy o naší existenci rozhoduje se bez nás a čekáme na Váš povel, abychom splnili svoji povinnost tam, kam nás povinnost určí. Přisaháme, pane presidente, že pracující lid má k Vám v této těžké době nezlomnou důvěru a jest odhodlán obětovati bez reptání vše pro naši drahou vlast a svobodu tak draze vykoupenou. Každý cítí, že obětí našeho národa nebude vykoupen svět mír

a jsme přesvědčeni, že dříve či později musíme tento boj podstoupiti, ale za mnohem horších podmínek. Jest nám všem jasno, že žádnými územními ústupky sebevětšími ve prospěch našich nepřátel neuspokojíme, a proto jsme odhodláni podstoupiti tento boj raději, než žít ve strachu a nejistotě. Přijměte, pane presidente, nejhlubší oddanost pracujícího lidu Kolínska a slib věrnosti v těchto těžkých dobách pro náš národ. V Kolíně dne 23.zářít 1938. Krajská odborová rada, Odborové sdružení v Kolíně a Všeodborová komise Československé obce dělnické v Kolíně.

Potom už přišel Mnichov, odtržení a okupace pohraničních území a ještě v tomto hrdinském ale nešťastném roce 1938 rozpuštění Komunistické strany Československa. Dne 20.října 1938 byla straně zakázána činnost a 27.prosince 1938 byla Komunistická strana Československa rozpuštěna.

Před tím ještě, koncem srpna 1938, byly stížnosti proti červnovým obecním volbám zamítnuty a 1.zářít 1938 na ustavujícím zasedání obecního zastupitelstva byla ~~zvíře~~ zvolena nová městská rada, jejímž členem se stal opět i soudruh Ladislav Volenec. Proti volbě starosty však byly opět podány námitky, takže nová městská rada nemohla být uvedena v činnost a pracovala dále správní komise až do 13.ledna 1939, kdy byla volba starosty potvrzena. Ale to už byli zástupci KSČ zbaveni svých funkcí jak v obecním zastupitelstvu tak i v městské radě.

Na schůzi obecního zastupitelstva v Kolíně dne 3.března 1939 přečetl starosta města Vilém Pelclbauer výměr okresního úřadu v Kolíně ze dne 25.ledna 1939 číslo 3650/39, jímž byli zbaveni funkcí v obecním zastupitelstvu města Kolína:

člen obecní rady a obecního zastupitelstva Ladislav Volenec, vahařský dělník v Kolíně čp. 158,

člen obecního zastupitelstva Josef Váňa v Kolíně čp. 712,

člen obecního zastupitelstva Karel Moták, v Kolíně čp. 443

členka obecního zastupitelstva Anna Mandlová v Kolíně čp. 811,

náhradníci členů obecního zastupitelstva: ~~František~~ František Pavlík, Kolín čp. 99, Rudolf Koštejn, Kolín čp. 441, Jan Augusta, Kolín čp. 371, Josef Koubský, Kolín čp. 43, Josef Krem- la, Kolín čp. 128, František Kaplan, Kolín čp. 538, Josef Šlambor, Kolín čp. 73, Růžena Kůrková, Kolín čp. 805, Karel Daněk, Kolín čp. 86, František Blešmíd, Kolín čp. 77, Josef Pospíšil, Kolín čp. 100, Karel Hnilička, Kolín čp. 854, Marie Mašková, Kolín čp. 34, Josef Uher, Kolín čp. 711, Josef Ahnel, Kolín čp. 415, Jaroslav Semrád, Kolín čp. 59, František Prša- la, Kolín čp. 710, Václav Křiva, Kolín čp. 814, Anděla Špa- ková, Kolín 713, Karel Svoboda, Kolín čp. 814, Karel Šedivý, Kolín čp. 929, a Alois Chylík, Kolín čp. 75.

Rozpuštěním Komunistické strany Československa její čin- nost a boj za práva dělnické třídy nekončí ani v Kolíně. Ko- línská organizace přešla do ilegality a zahájila boj proti okupantům. Po revoluci vedla pracující v době přechodu ~~na~~ národně-demokratické revoluce v revoluci socialistickou a po Vítězném únoru bojovala za vybudování socialismu i v našem městě Kolíně. Ale o tom až někdy příště.

J M E N N Ý R E J S T Ř Í K

A

Adamec Miloslav - 34

Adamus Jan - 134

Ahnel Josef - 331

Antoš - 290

Augusta Jan - 331

B

Bahonar - 20

Balek L. - 151

Barták Jaroslav - 62

Bartoš Josef - 62
Bartoš Václav - 55
Bašta Miroslav - 37
Bauer Miroslav - 188
Beneš Josef - 61
Beran Jiří - 36, 38
Bazdíčková Taťana - 59
Biebl Konstantin - 152
Bílý Jaroslav - 137, 138, 142
Biško Jiří - 40, 185
Blešmíd František - 331
Bluma Antonín - 137, 142
Boháč Josef - 142
Bohatová Marie - 56
Bolen Václav - 272
Brabec Jiří - 59
Branald Adolf - 162
Brázda Antonín - 59
Brežněv Leonid Iljič - 5, 10, 13, 14, 19, 22, 23, 24
Brož Zdeněk - 133
Břečka František - 280
Březina Václav - 280, 282, 286, 290
Březinová Františka - 302, 303, 308
Bukač Petr - 56
Buňka Jaroslav -- 34
Buňka Miroslav - 63
Bureš Jiří - 62

C

- Cattani Jacs - 138
 Ceguševsku Nikolau - 16
 Cedenbal J. - 17
 Cihelníková Marta - 134
 Crippen R. - 15
 de Cuellar Janvier Pérez - 24
 Cukr František - 297

Č

- Čábelka Jaromír - 62
 Čapek Václav - 139, 141
 Čech Miroslav - 136
 Čejka Miroslav - 59
 Čermáková Jitka - 60
 Černocká Petra - 132
 Černošlávková Věra - 63
 Černý Jaroslav - 34
 Černý Stanislav - 62
 Červenková Běla - 61

D

- Daněk Karel - 331
 Daněk Oldřich - 150

- Demel Ludvík - 138, 143
Derka Jaroslav - 142
Dimitrov Jiří - 320
Dolanský Julius - 294
Doležal Ladislav - 59
Dorňák Milan - 62
Dragosavac D. - 21
Drahotová Krista - 36
Drahý Josef - 286, 291
Dušek Arnošt - 322
Duchoně František - 280, 290, 297, 299, 324
Dunajevskij Izák - 142
Dvořák Antonín - 142, 290
Dvořák Ladislav - 58, 63
Dydek Emanuel - 303
Džanibekov V. - 14

E

- El Car - 151
Eisler Nathan - 267
Engle J. - 22
Enoch Jiří - 55
Erben Karel Jaromír - 153
Etlík Milan - 133

F

- Fanta Jindřich - 137, 143
 Felix Jaroslav - 59
 Fiala Jaroslav - 59
 Fiala L. - 184
 Fialová Lubica - 35
 Filip Josef - 60
 de Filipe Edouarde - 151
 Filipi V. - 176
 Fišera Miloš - 164, 176, 177
 Fleisigová Anna - 60
 Fohl Jindřich - 138, 143
 Fojtík Jan - 35, 42, 45, 55, 140
 Foltýn Jaroslav - 133
 Forejt Václav - 297, 298
 Forlani A. - 16
 Forisková K. - 176
 Formánek Vojtěch - 271
 Franc Josef - 274
 Frýba Miloš - 63

G

- Gandalovičová Ludmila - 61
 Gláser Jan - 136
 Glemp J. - 23

Gorin Grigorij - 150
Gottwald Klement - 24, 300
Gromiko Andrej - 21
Grumlíková Nora - 133
Gurragčá D. - 14
Guštar Rudolf - 154

H

Haig Alexander - 7, 15, 21
Hájek Václav - 40
Haken Josef - 287, 294
Halas František - 152, 153
Halmová Jana - 63
Hamáček František - 62
Hanuš Alois - 287
Harnischová Eliška - 142
Havířová Marie - 63
Havlíček Karel - 37
Havlíčková Jaroslava - 63
Hejný F. - 176
Hercog Josef - 59
Herčíková Eva - 60
Hitler Adolf - 320
Hladeček Karel - 257
Hladíková Jarmila - 133
Hnilička Karel - 331

- Hnyk Jiří - 133
Hoffmannová Blanka - 60
Hochmanová Marie - 60
Holan V. - 152
Holeček Bohdan - 153
Holeček Zdeněk - 61
Holečková Věra - 34
Holmanová Jaroslava - 61
Honecker Erich - 15, 23, 24
Hora Josef - 152
Horáček Jaroslav - 134
Horáčková Jiřina - 60
Hořejší Jindřich - 152
Hrabovský Jaroslav - 138, 143
Hrdinová Ilona - 61
Hrubín František - 152
Hruška Jaroslav - 37
Hruška Karel - 37
Hubač J. - 150
Hudec Josef - 58
Hudečková Stanislava - 60
Hulík Vojtěch - 271
Hurtíková Františka - 62
Husák Gustav - 11, 14, 20, 24
Hušek Jindřich - 56, 58, 136
Hynek Václav - 297, 299

CH

- Chadrabová Alena - 38
 Chaloupecký Petr - 63
 Chameneí A. - 21
 Charvát Přemysl - 134
 Chloupek Antonín - 262
 Chlumská Jiřina - 152
 Chmelík J.- 176
 Chobot Jan - 36, 42, 43, 137
 Chu Jao - pang - 18
 Chuo Kuo - feng - 18
 Chvalovská Jana - 62
 Chýle K. - 280, 286
 Chylík Alois - 331

J

- Jamník Ferdinand - 307
 Jan Pavel II. - 16
 Janatka František - 153
 Jančák Zdeněk - 60
 Jandejsek Leoš - 62
 Jandíková Eva - 58, 63
 Jandová Zdeňka - 61
 Jankovec Jiří - 136

Jankovský Zdeněk - 134
 Janoušek Milan - 59, 63
 Jarolím Antonín - 34, 58
 Jaruzelski Woiciech - 13, 22, 23
 Jech Jaroslav - 60, 61, 95
 Jelínek Alfréd - 262, 264
 Jelínek Miroslav - 302, 303, 310, 318, 326
 Jelínek Václav - 61
 Ježová Ludmila + 133
 Jílek Jan - 150, 151
 Jirák P. - 176
 Jirsík Josef - 38
 Jiruš Vladimír - 136
 Jošt Miroslav - 62
 Jůza Petr - 64

K

Kadlec Ladislav - 59
 Kampe František - 136
 Kania Stanislav - 18, 22
 Kaplan František - 331
 Kárl J. - 176
 Karlíček M. - 176
 Karmal Babrak - 17
 Kárník Václav -- 297, 321
 Karpíšek A. - 280, 286

- Kasal Václav - 36
Kašpar A. - 286
Kašpar B. - 286
Kekonen Urho - 22
Keplová Marie - 38
Kesner Josef - 60
Kesselring Joseph - 150
Klein Karel - 61
Klepač Alois - 264
Klepal Josef - 34
Klika Jiří - 133
Klika Miroslav - 61
Klímová Jiřina - 63
Kloc Petr - 36
Klouba Otto - 62
Kmoch František - 140, 143, 162
Kmoch Václav - 62
Kocman Jan - 59
Komenický P. - 35
Komrs Julius - 270, 298, 324
Konotop V. I. - 39
Korbel Václav - 185
Kostřánek František - 136
Koštejn Rudolf - 331
Koubský Josef - 295, 331
Koudelka Jan - 271, 272, 277, 279, 280, 321
Kovaljonok V. - 14, 16
Kovařík Jan - 183

- Kozáková Jarmila - 34
Kozbert Antonín - 297
Kraigher S. - 16
Krajný Boris - 133
Krátká Alena - 55
Kratochvíl Miloš - 63
Kratochvílová Jarmila - 131
Kreisky Bruno - 16
Krejza Václav - 297
Kremela Josef - 331
Kropáček Bohumil - 60
Kroupová Věra - 62
Krpata Karel - 150
Křička Bohuslav - 59
Křídlová Ludmila - 56
Křiva Václav - 331
Kšírl R. - 176
Kubále Jiří - 136
Kubelka Jaroslav - 59
Kubelka Josef - 37
Kubíček - 280, 290
Kubíček Petr - 61
Kučera Václav - 138, 142
Kudrna Antonín - 290
Kudrna Jaroslav - 34
Kuneš Bohuslav - 45
Kunc Karel - 298
Kupka Jaroslav - 42

Kůrková Růžena - 331
Kvasil Bohumil - 254
Kvasil Jiří - 62
Kyjovská J. - 176

L

Lacinová Jan - 36
Lanc Antonín - 36, 45
Lankmajerová Jana - 56, 64
Lazár G. - 17
Lämlein Antonín - 180
Ledvina František - 60
Lein Karel - 34, 64
Lenin Vladimír Iljič - 296
Líbal Josef - 58
Lipský Lubomír - 139
Lhotáková Věra - 56
Lódl Václav - 34
Lopata Josef - 59
Longin Jiří - 154
Louča Václav - 290
Loumenová Miroslava - 55
Loy Michal - 60
Lukeš Milan - 62

M

- Macek Miroslav - 138, 143
Mádr Jindřich - 297
Mácha Vlastimil - 36, 64, 141
Macháček František - 279
Machel S.M. - 21
Majerová Marie - 294
Makalová Jaroslava - 56
Malin Edwin - 138
Malina František - 303
Malířová Helena - 272, 294, 295
Malý František - 59
Mandl Josef - 290, 304, 306, 307, 308
Mandlová Anna - 331
Mao Ce - tung - 13
Marcinkevičius Justinas - 150
Martínek J. -- 176
Martínek Josef - 61
Martinů Bohuslav - 133
Massier Miloslav - 133
Mašková Marie - 331
Mátl Lubomír - 133
Matoušková Milada - 61
Melicher Josef - 290
Michálek Miroslav - 60, 136
Michna Zdeněk - 137, 142
Mikšovský M. - 176

Miňovský J. - 176
Mitterrend Francois - 16
Mlázovský Miroslav - 59
Mlynář František - 138, 142
Molič Ladislav - 59
Moravec Alois - 290
Moravcová Hana - 63
Moravcová Ivana - 60
Moták Karel - 323, 324, 331
Mrsťtík Alois - 150
Mršťtík Vilém - 150
Murabak H. - 21
Musílek Ladislav - 63
Musilová Zdenka - 58

N

Nágl Alois - 62
Nedvěď Ludvík - 324
Nechojdoma Pavel - 59
Nejedlý Zdeněk - 296
Nekola Josef - 64, 136
Netík Vlastimil - 58
Neumann St. K. - 296
Neuschl Josef - 138
Nezval Vítězslav - 152
Nikl Karel - 176

Novák František - 55
Novák Jan - 257
Novák Jiří - 58, 63
Novák Vladimír - 34
Nováková Květa - 61
Nováková Marcela - 60
Novotný Bohumil - 290
Novotný Jaroslav - 138, 142
Novotný Ladislav - 61
Novotný Pavel - 182
Núñez Peller Carlos - 15

O

Oliva Jan - 137, 142
Osvaldová Alexandra - 61

P

Pacák Milan - 164
Pácal Václav - 35, 36, 40, 177, 183
Pacovský A. - 176
Pádivý Karol - 142
Palacios Sidroc Ramos - 42
Paloun Radoslav - 59
Pan Sovan - 16
Pánek Antonín - 262

- Pánková Hana - 38
Paseka J. - 176
Paukert Ivo - 161
Páv P. - 35
Pavlík František - 290, 331
Pecka Miroslav - 58
Pelclbauer Vilém - 330
Peřinová Zdeňka - 63
Pešek Jaroslav - 59
Petr Miloš - 61
Petrová Jitka - 60
Pěnicková Helena - 136
Pilc Jaroslav - 188
Pilka Lubomír - 138, 142
Pilný Bohumil - 27, 34, 45, 136
Pišinger František - 133
Plešinger Stanislav - 176
Podimák J. - 176
Podlešák Eduard - 34
Podnecký Josef - 36, 38
Pokorná Blanka - 55
Pokorná Mirka - 134
Polívka Rudolf - 61
Popov L. - 16
Poslušná Věra - 137
Pospíšil Jiří - 36
Pospíšil Josef - 331
Prágrová Marie 38

Praveček Jindřich - 142
 Pražák V. - 176
 Preininger Otakar - 267
 Preissner Oldřich - 196
 Priestley J.B. - 150
 Procházka Jindřich - 136
 Procházka Jiří - 33, 45, 61, 136, 161, 164
 Procházková Radmila - 60
 Prokůpek Adolf - 260, 264
 Provazníková Věra - 150
 Prunarin D. - 16
 Pršala František - 331
 Ptáčník Jiří - 133
 Pulda Pavel - 297

R

Radimský Ladislav - 264
 Radžáf M.A. - 19, 20
 Rahmán - 17
 Reagan Ronald - 2, 9, 13, 14, 15, 19, 20, 21, 22,
 23
 Režná Alena - 56
 Rojka Miroslav - 60
 Rotrová Marie - 132
 Roušavý Václav - 321
 Ruis Jaroslav - 133
 Rulcová Jiřina - 61

Ř

- Řebíček Jiří - 63
 Řehák Josef - 61
 Říha Josef - 25, 26, 35, 36, 38, 39, 40, 141,
 161, 185

S

- Sadat Anvar - 21
 Sadr Bání - 17
 Saiver Miloslav - 34
 Samrin Heng - 24
 Sands Robert - 15
 dos Santos J. - 21
 Savinych V. - 14, 16
 Seifert Jaroslav - 152, 153
 Semrád Jaroslav - 331
 Schejbal Jiří - 58
 Schmidt Helmuth - 24
 Skalička Václav - 327
 Sklenář Tomáš - 58
 Slanař I.- 176
 Slanařová Eva - 62
 Slavík Josef - 297
 Sobotková Jindra - 137
 Sojka Tomáš - 64

- Somberg Josef - 297, 298, 303
Sommer Helmut - 138
Spálený Petr - 132
Spitzerová Vlasta - 60
Staněk Jiří - 142
Staněk St. - 176
Steinbeck John - 150
Steklý Josef - 61
Straka František - 259
Stránský Jaroslav - 63
Strejšek Alfréd - 154
Strejščová Božena - 34, 38
Strnadel Stanislav - 62
Střihavka Emil - 60
Střížek Arnošt - 133
Sudek Josef - 154
Suchomel J. - 286
Svoboda Karel - 331
Svobodová Eva - 61
Svobodová Věra - 62
Sýkora Jan - 63

Š

- Šálek Gustav - 321
Šauer Ferdinand - 264
Šauer František - 316

- Šebek Václav - 38
Šedivý Karel - 331
Šenfluk Miroslav - 183
Šesták Jaroslav - 137
Šíma Miloslav - 64, 136
Šín M. - 176
Šlambor Josef - 331
Šlesinger Bohumír - 62
Šlitr Antonín - 290
Špaková Anděla - 331
Šperlová Milena - 133
Špínar L. - 176
Špringl Václav - 264, 270, 277, 278, 279, 282
Šrámek František - 42
Šťastný Karel - 142
Šťastná Blažena - 60
Štejnár František - 137, 143, 162
Štěpán Bohumil - 34
Štěpina Karel - 63
Štichová Eva - 61
Štrougal Lubomír - 16, 17
Šubotník Josef - 58
Šubrtová Svatava - 142
Šulaj O. - 151
Švorcová Jiřina - 154

T

- Těšitel Josef - 59
 Tiang Čching - 13
 Tichá Jana - 62
 Ticháčková Eva - 63
 Tichonov Nikolej - 16
 Tichý Zdeněk - 56
 Thälmann Ernst - 320
 Thürich Zbyněk - 62
 Tocolová 322
 Tomečková Milada - 60
 Toť Jaroslav - 139, 140
 Trmal Josef - 36, 38
 Truly R. - 22
 Tučková Hana - 58, 136
 Tučný Michal - 132
 Turek Jaroslav - 322
 Twain Mark - 150
 Týle Josef - 36, 43, 185

U

- Ulbrych V. - 286
 Ubryová Jitka - 55
 Uher Josef - 331

V

- Vacek Karel - 143
 Vačkář Václav - 143
 Vagenknecht Jiří - 138
 Vaisová Aloisie - 322
 Vala Jiří - 164
 Valenta Jiří - 139, 141, 143
 Válová Věra - 34
 Váňa Josef - 328, 331
 Vaňásek Josef - 316, 318, 319, 320
 Váňová Marie - 63
 Vařejček Jaroslav - 37
 Vavřín Jan - 188
 Vedralová Ludmila - 55
 Verunáč Karel - 310, 326
 Veselá Anna - 59
 Veselá Blanka - 63
 Větrník Jan - 34
 Vidnerová Věra - 60
 Vítek Vladimír - 64
 Vítů Ladislav - 137
 Vladyková Miroslava - 55
 Vlasák Jiří - 59
 Vócásek Jan - 59
 Voděrka Vladimír - 36
 Vojta František - 59
 Vojta Josef - 257

- Vokáček Josef - 223
 Vokounová Jarmila - 60
 Volenec Ladislav - 308, 309, 311, 313, 315, 317,
 318, 320, 322, 325, 326, 327,
 328, 330, 331
 Volf Vladimír - 60
 Volfová Zdeňka - 58
 Vondráček Jiří - 62
 Vosáhlo Václav - 303
 Vostráková Milena - 139, 143
 Vrabec Vladimír - 59
 Vráblík L. - 176
 Vrána Jan - 133
 Vrkota Pavel - 62
 Vřátko František - 293

W

- Walesa L. - 23
 Weiss Julius - 267
 Weiss Tomáš - 136
 Wilde Oscar - 150
 Wolker Jiří - 152

Y

- Young J. - 15

Z

- Zahrádka Ivan - 38
 Zákoutský Jiří - 34
 Záliger Bohumil - 264, 278, 282, 319
 Zálužanský Rudolf - 297
 Zápotocký Antonín - 294
 Zápařka Ladislav - 154
 Zeman Jaroslav - 137, 142, 162
 Zeman Josef - 35, 36, 40, 42, 136, 140, 185
 Zeman Miroslav - 138, 143, 162
 Zeman Vladimír - 137, 142, 160, 162
 Zemina Petr - 62
 Zich Antonín - 63
 Zika František - 63
 Zika Jiří - 137
 Zrůstová Hana - 34
 Zvolánek Jan - 133
 Zvolská Marie - 60
 Zyková Marie - 63

Ž

- Žák Pavel - 142
 Železnák František - 142
 Živkov Todor - 14

O B S A H

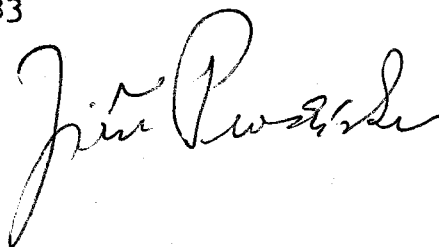
Ú v o d	str.	2
Mezinárodní situace	str.	7
Politický život v Kolíně	str	25
Volby do zastupitelských sborů	str.	44
Celoměstský závazek	str.	65
Hospodaření národního výboru	str.	78
Životní prostředí	str.	95.

Veřejný pořádek	str.	107
Školství	str.	112
Kulturní život	str.	126
Sbor pro občanské záležitosti	str.	165
Sport a tělovýchova	str.	175
Průmysl	str.	184
Obchod a služby	str.	204
Zemědělství	str.	208
Organizace Národní fronty	str.	223
Statistika	str.	226
Různé události	str.	252
Šedesát let KSČ v Kolíně	str.	259
Jmenný rejstřík	str.	332
Obsah	str.	356

KRONIKA MĚSTA KOLÍNA ZA ROK 1981

Dokončena 20. června 1983

Kronikář Jiří Procházka

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "Jiří Procházka", written in black ink over the printed name.